

A. PTŠOLKO JA G. POLJAK

ARITMEETIKA ÕPIK

II KLASSILE

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS

A - 21449

A. PTŠOLKO ja G. POLJAK

ARITMEETIKA

ÕPIK ALGKOOLI II KLASSILE

RAHVAARHIIV
TALLINN

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1957

Originaali tiitel:

А. С. Пчёлко и Г. Б. Поляк

Арифметика

Учебник для второго класса начальной школы

Учпедгиз, 1956

Утверждён Министерством просвещения РСФСР

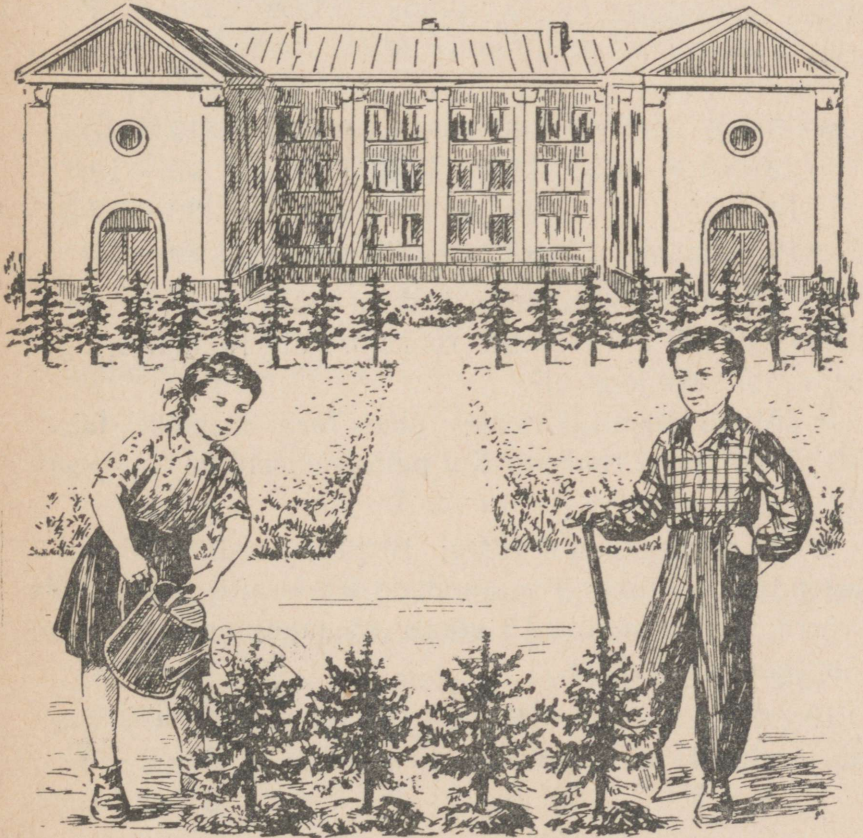
Tõlge kinnitatud Eesti NSV Haridusministeeriumi poolt

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

NELI TEHET 20 PIIRIDES.

Liitmine ja lahutamine.

1. Koolimaja juures kasvas 16 kuuske. Sügisel istutasid lapsed juurde veel 4 kuuske. Mitu kuuske kasvab nüüd koolimaja juures?

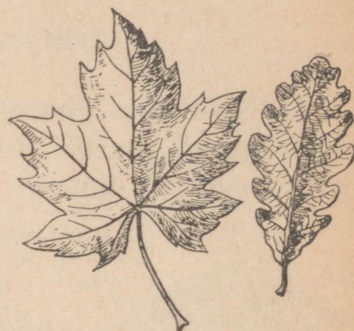

2. Vellole kingiti 18 õuna. 5 õuna jättis Vello endale, ülejäänud aga andis vanaemale. Mitu õuna andis Vello vanaemale?

3.	$6 + 2$	$15 + 3$	$12 + 8$	$16 - 12$
	$5 + 4$	$13 + 6$	$14 + 6$	$19 - 15$
	$8 - 6$	$18 - 5$	$20 - 2$	$20 - 14$
	$9 - 3$	$16 - 4$	$20 - 7$	$20 - 18$

4. Villu kuivatas suvel 12 vahtralehte ja 6 tammelehte. Mitu lehte kuivatas ta üldse?

5. Kalju tegi 20 arvutus-pulgakest. 10 pulgakest andis ta oma õele, kes õppis esimeses klassis. Mitu pulgakest jäi Kaljule?

6.	$5 + 3$	$10 + 6$	$11 + 9$	$19 - 10$
	$2 + 7$	$16 + 3$	$13 + 7$	$15 - 13$
	$10 - 6$	$14 - 4$	$18 - 8$	$20 - 12$
	$10 - 8$	$17 - 5$	$20 - 6$	$20 - 15$

7. Veera otsustas suve jooksul läbi lugeda 7 raamatut, luges aga 5 raamatut rohkem. Mitu raamatut luges Veera läbi suve jooksul?

8. Antsu peenral kasvas ühes reas 8 redist, teises reas aga 4 redist rohkem. Kui palju rediseid kasvas peenral?

9. 16 suurendada 4 võrra; 12 suurendada 8 võrra; 7 suurendada 5 võrra; 9 suurendada 8 võrra; 6 suurendada 9 võrra; 5 suurendada 15 võrra; 13 suurendada 7 võrra; 8 suurendada 7 võrra.

10.	$9 + 6$	$7 + 6$	$9 + 3$	$6 + 6 + 5$
	$8 + 4$	$7 + 5$	$8 + 7$	$8 + 8 + 4$
	$9 + 8$	$8 + 6$	$9 + 7$	$8 + 3 + 8$

11. Sulg maksab 5 kopikat, vihik on aga 9 kopika võrra kallim. Kui palju maksavad sulg ja vihik kokku?

12. Pall maksab 5 rubla, trumm on aga 4 rubla võrra kallim. Kui palju maksavad trumm ja pall kokku?

13. Korrake liitmistabelit:

$9 + 2 = 11$

$8 + 3 = 11$

$7 + 4 = 11$

$9 + 3 = 12$

$8 + 4 = 12$

$7 + 5 = 12$

$9 + 4 = 13$

$8 + 5 = 13$

$7 + 6 = 13$

$9 + 5 = 14$

$8 + 6 = 14$

$7 + 7 = 14$

$9 + 6 = 15$

$8 + 7 = 15$

$9 + 7 = 16$

$8 + 8 = 16$

$6 + 5 = 11$

$9 + 8 = 17$

$6 + 6 = 12$

$9 + 9 = 18$

14. Ühelt peenralt koguti 12 kg porgandeid, teiselt 5 kg võrra vähem. Mitu kilogrammi porgandeid koguti teiselt peenralt?

15. Klassi kaunistamiseks tõid õpilased kaks kimpu roose. Ühes kimbus oli 12 roosi, teises 4 roosi vähem. Mitu roosi oli kahes kimbus kokku?

16. 18 vähendada 9 võrra; 16 vähendada 8 võrra; 15 vähendada 7 võrra; 12 vähendada 7 võrra; 11 vähendada 6 võrra; 13 vähendada 8 võrra; 20 vähendada 4 võrra; 20 vähendada 14 võrra.

17. $11 - 4$

$17 - 9$

$16 - 8$

$15 - 7 + 6$

$12 - 4$

$14 - 6$

$13 - 5$

$18 - 9 + 5$

$15 - 8$

$13 - 7$

$14 - 9$

$11 - 7 + 9$

$15 - 7$

$13 - 6$

$14 - 5$

$11 - 4 + 7$

18. Sulepea maksab 20 kop., pliiats on aga 2 kop. võrra odavam. Kui palju maksab pliiats?

19. Meeter satääni maksab 14 rbl., meeter sitsi on aga 7 rbl. võrra odavam. Kui palju maksab meeter sitsi?

20. Mida tuleb teha, et vähendada arvu mõne ühelelise võrra?

$$\begin{array}{cccc}
 21. & 9+6-7 & 18-9+3 & 7+7-5 & 9+5-8 \\
 & 7+8-9 & 16-8+4 & 6+6-4 & 8+6-9 \\
 & 6+6-7 & 14-7+5 & 8+8-9 & 2+9-5
 \end{array}$$

Korrutamine ja jagamine.

22. Pioneerid istutasid 3 rida õunapuid, 6 õunapuud igasse ritta. Mitu õunapuud istutasid pioneerid?

23. Õpilane lahendas 5 tulpa harjutusi, 4 harjutust igas tulbas. Mitu harjutust lahendas õpilane?

24. Tüdruk andis sulle pea eest 6 kahekopikast raha ja ühe kolmekopikase raha. Mitu kopikat maksis sulle pea?

25. Korrake korrutamistabelit:

$$\begin{array}{cccc}
 2 \times 2 = 4 & 2 \times 7 = 14 & 3 \times 5 = 15 & 5 \times 3 = 15 \\
 2 \times 3 = 6 & 2 \times 8 = 16 & 3 \times 6 = 18 & 5 \times 4 = 20 \\
 2 \times 4 = 8 & 2 \times 9 = 18 & 4 \times 4 = 16 & 6 \times 2 = 12 \\
 2 \times 5 = 10 & 3 \times 3 = 9 & 4 \times 5 = 20 & 6 \times 3 = 18 \\
 2 \times 6 = 12 & 3 \times 4 = 12 & 5 \times 2 = 10 & 7 \times 2 = 14
 \end{array}$$

26. Õunapuude kastmiseks on tarvis 18 pange vett. Lapsed tõid 4 korda 3 pange korraga. Mitu pange vett jäi veel tuua?

$$\begin{array}{ccccc}
 27. & 2 \times 5 & 6 \times 2 & 3 \times 3 & 5 \times 4 & 4 \times 2 \\
 & 2 \times 7 & 4 \times 5 & 6 \times 3 & 7 \times 2 & 8 \times 2 \\
 & 3 \times 6 & 2 \times 9 & 3 \times 4 & 5 \times 3 & 4 \times 4 \\
 & 9 \times 2 & 3 \times 5 & 2 \times 6 & 4 \times 3 & 2 \times 8
 \end{array}$$

28. Pabeririba pikkus on 14 cm. Jaotage see pooleks. Mitu sentimeetrit on kumbki pool?

29. Tööks aias jagunesid 20 poissi neljaks võrdseks rühmaks. Mitu poissi oli igas rühmas?

30. Koolimaja juures kasvas 20 puud: nendest oli 6 pärna, ülejäänud aga kased ja paplid. Kaski oli niisama palju kui pappleid. Mitu kaske ja mitu paplit kasvas koolimaja juures?

31. 6×3 4×5 2×7 4×3 4×4
 $18 : 3$ $20 : 5$ $14 : 7$ $12 : 3$ $16 : 4$

32. $12 : 2$ $18 : 9$ $16 : 8$ $15 : 5$ $20 : 5$
 $15 : 3$ $12 : 4$ $20 : 4$ $10 : 5$ $18 : 6$

33. 17 last sõidavad paatidega. Neist kaks istuvad väikeses paadis, ülejäänud aga võrdselt kolmes suures paadis. Mitu last istub igas paadis?

34. $14 : 7$ $16 : 4$ $18 : 3$ $15 : 5$ 3×6
 $18 : 9$ $20 : 4$ $16 : 8$ $20 : 5$ 4×3
 $15 : 3$ $12 : 4$ $12 : 6$ $18 : 6$ 5×4

35. $8 + 6$ $14 - 6$ $12 + 8$ $18 - 12$ 3×6
 $7 + 9$ $11 - 5$ $14 + 5$ $14 - 11$ 4×5
 $4 + 8$ $16 - 9$ $17 - 6$ $20 - 17$ $16 : 4$
 $7 + 6$ $13 - 8$ $19 - 7$ $20 - 8$ $12 : 3$

36. Leena kogus kollektiooni jaoks 11 kirjut ja 7 kollast liblikat. Mitu liblikat korjas Leena?

37. Üks pioneeride salk korjas suve jooksul 7 kg ravimtaimi, teine 5 kg rohkem. Mitu kilogrammi ravimtaimi korjasid mõlemad salgad kokku?

38. Ühelt sõstrapõõsalt korjati 13 klaasi marju, teiselt 6 klaasi vähem. Kui palju sõstraid korjati kahelt põõsalt kokku?

39. Poiss püüdis hommikul 10 kala, õhtul 8. Nende hulgas oli 12 kokre, ülejäänud — ahvenad. Mitu ahvenat püüdis poiss?

40. Tiiu leidis 20 sent, Vello aga 4 sent vähem. Pool Vello seentest olid puravikud. Mitu puravikku leidis Vello?

41. Aednik korjas kolmelt puult kokku 6 kg kirsse. Korjatud kirsid jaotas ta võrdselt kahte korvi. Mitu kilogrammi kirsse on kummaski korvis?

Täiskümnete liitmine ja lahutamine.

42. Linnast saadeti kolhoosi viljasaagi koristamiseks algul 40 veoautot, seejärel 30 ning siis veel 10. Mitu veoautot saadeti kolhoosi?

43. Suvine koolivaheaeg kestis 100 päeva. Neist 30 päeva oli Peeter kodus — linnas, ülejäänud päevad aga maal. Mitu päeva oli Peeter maal?

44. 40 suurendada 30 võrra; 60 suurendada 40 võrra; 20 suurendada 70 võrra.

100 vähendada 30 võrra; 50 vähendada 20 võrra; 80 vähendada 50 võrra.

45.	$50 + 20$	$40 + 40$	$60 - 20$	$70 - 50$
	$60 + 30$	$30 + 30$	$90 - 30$	$100 - 40$
	$40 + 50$	$20 + 80$	$80 - 40$	$100 - 70$

46. Pioneerid tulid laagrist tagasi kahel autol. Esimesel oli 30 pioneeri, teisel 10 võrra rohkem. Mitu pioneeri oli kahel autol kokku?

47. Õpilased korraldasid ekskursiooni kolhoosi köögiviljaaeda. Köögiviljaaias olid nad 40 minutit, aga teel sinna ja tagasi 20 minuti võrra vähem. Mitu minutit kulus üldse ekskursiooniks?

48.	$50 + 30$	$40 + 60$	$100 - 20 - 30$	$100 - 60$
	$70 - 30$	$90 - 50$	$20 + 60 + 20$	$100 - 70$
	$20 + 80$	$60 - 30$	$90 - 20 + 30$	$100 - 80$

Täiskümnete korrutamine ja jagamine.

49. Põllul töötab 3 brigaadi kolhoosnikuid, 30 inimest igas brigaadis. Mitu kolhoosnikut töötab põllul?

50. Kolhoosist saadeti linna kartuleid. Kahele yeoautole laaditi kummalegi 30 kotti, kolmandale aga 20 kotti. Mitu kotti kartuleid saadeti linna?

$$51. \quad \begin{array}{cccc} 30 \times 2 & 20 \times 2 & 50 \times 2 & 20 \times 2 + 30 \\ 20 \times 4 & 20 \times 5 & 10 \times 5 & 10 \times 5 + 50 \end{array}$$

$$52. \quad \begin{array}{cccc} 40 \times 2 & 30 \times 3 & 20 \times 3 & 10 \times 6 - 40 \\ 20 \times 5 & 30 \times 2 & 10 \times 3 & 20 \times 4 - 60 \end{array}$$

53. Esimeses klassis on 40 õpilast, teises ja kolmandas aga kummaski 30 õpilast. Mitu õpilast on kolmes klassis kokku?

54. Kahte korvi kallati porgandeid, kummassegi 40 kg, ühte aga 20 kg. Mitu kilogrammi porgandeid kallati üldse korvidesse?

$$55. \quad \begin{array}{cccc} 20 \times 5 & 20 \times 4 & (30 + 20) \times 2 & 6 \times 3 \\ 40 \times 2 & 30 \times 2 & (10 + 30) \times 2 & 2 \times 8 \\ 30 \times 3 & 20 \times 3 & (70 - 50) \times 5 & 18 : 9 \\ 20 \times 2 & 50 \times 2 & (90 - 60) \times 3 & 12 : 4 \end{array}$$

56. Kolmes ühesuuruses tükis oli kokku 90 m riidet. Mitu meetrit riidet oli igas tükis?

57. Aednik võttis õunapuult 90 kg õunu. 10 kg ta pani korvi, ülejäänud õunad aga jaotas võrdselt nelja kasti. Mitu kilogrammi õunu oli igas kastis?

$$58. \quad \begin{array}{ccccc} 20 : 2 & 80 : 2 & 30 : 3 & 60 : 2 & 100 : 2 \\ 90 : 3 & 40 : 2 & 60 : 3 & 80 : 4 & 100 : 5 \\ 70 : 7 & 90 : 9 & 40 : 4 & 90 : 3 & 100 : 10 \end{array}$$

59. Kati tõi juurviljaaiast 80 kurki ja soolas need võrdselt kahte purki. Mitu kurki soolas ta kumbagi purki?

60. Ühelt lillepeenralt lõikasid lapsed 60 lille, teiselt — 40. Nendest lilledest tegid nad 5 ühesuurust kimpu. Mitu lille oli igas kimbus?

$$\begin{array}{lll} 61. & 60 : 3 : 5 & 30 \times 2 : 3 & (20 + 60) : 4 \\ & 80 : 2 : 2 & 40 \times 2 : 4 & (70 + 30) : 5 \\ & 90 : 3 : 3 & 20 \times 5 : 2 & (90 - 30) : 3 \\ & 100 : 5 : 4 & 30 \times 3 : 9 & (20 + 70) : 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} \underline{62.} & 70 + 30 & 80 - 60 & 40 \times 2 & 60 : 2 \times 3 \\ & 60 + 40 & 90 - 50 & 30 \times 3 & 80 : 4 \times 2 \\ & 20 + 70 & 100 - 30 & 20 \times 5 & 100 : 5 \times 3 \\ & 10 + 80 & 100 - 90 & 20 \times 4 & 100 : 2 : 5 \end{array}$$

63. Karjamaal sõid lambad ja kitsed, kokku 80 pead. Nende seas oli 50 lammast. Kui palju oli kitsi?

64. Karjas oli kokku 90 hobust ja varssa. Hobuseid oli 60. Mitu varssa oli?

65. Ühelt õunapuult võeti 40 kg õunu, teiselt 20 kg rohkem. Mitu kilogrammi õunu võeti kahelt puult kokku?

66. Kapis oli 100 vihikut. Nendest anti kahele klassile kummalegi 40 vihikut. Mitu vihikut jäi kappi?

67. Lapsed korjasid katselapilt 70 kg kartuleid. 10 kg jätsid nad seemneks, ülejäänud kartulid aga kulutasid hommikueineks võrdselt kahe nädala jooksul. Mitu kilogrammi kartuleid kulutati ühel nädalal?

68. Poiss korjas 20 sent. Neist oli 5 puravikku, 6 punapuravikku, ülejäänud aga kaseriisikad. Kui palju oli kaseriisikaid?

$$\begin{array}{llll} 69. & 5 + 4 + 3 & 18 - 9 - 5 & 8 \times 2 : 4 & 30 \times 3 \\ & 2 + 7 + 6 & 16 - 8 - 4 & 3 \times 6 : 9 & 40 \times 2 \\ & 4 + 3 + 7 & 20 - 6 - 8 & 4 \times 3 : 6 & 80 : 4 \end{array}$$

ESIMENE SADA.

LIITMINE JA LAHUTAMINE ÜLEMINEKUTA ÜHEST KÜMNEST TEISE.

70. Millise arvu saame, kui võtta 8 kümnelist ja 5 ühelist; 3 kümnelist ja 6 ühelist; 9 kümnelist ja 8 ühelist; 4 kümnelist ja 4 ühelist?

Mitu kümnelist ja mitu ühelist on järgmistes arvudes: 46; 58; 64; 95; 88; 66?

71.	$20 + 5$	$6 + 30$	$64 - 4$	$48 - 40$
	$40 + 8$	$7 + 80$	$39 - 9$	$75 - 70$
	$90 + 2$	$96 - 6$	$32 - 30$	$77 - 70$
	$50 + 6$	$78 - 8$	$84 - 80$	$66 - 60$

72. Kooliõpilased kaevasid kirsipuude istutamiseks 8 auku, õunapuude istutamiseks aga 20 auku rohkem. Mitu auku kaevati õunapuude jaoks?

73. Esimene ekskursioon kolhoosi juurviljaaeda kestis 55 minutit, teine 5 minutit vähem. Mitu minutit kestis teine ekskursioon?

74. Jaan ostis raamatu ja andis selle eest kolm 20-kopikast raha ning ühe 5-kopikase raha. Kui palju maksis raamat?

75. Suures karpis on 20 pliiatsit, kahes väikeses kummaski 4 pliiatsit. Mitu pliiatsit on karpides kokku?

76.	$75 - 70$	$2 + 90$	$64 - 4$	$90 : 3 \times 2$
	$50 + 8$	$49 - 40$	$86 - 80$	$40 \times 2 : 4$
	$64 - 60$	$80 + 5$	$98 - 90$	$60 : 2 \times 3$

$$\begin{array}{cccc} \underline{77.} & 45 + 3 = ? & 35 + 4 & 36 + 4 & 98 + 2 \\ & 5 + 3 = 8 & 32 + 6 & 72 + 8 & 46 + 3 \\ & 40 + 8 = 48 & 86 + 4 & 85 + 4 & 99 + 1 \\ & & 83 + 5 & 26 + 3 & 72 + 7 \end{array}$$

78. Tiiu tegi mängumaja ehitamiseks 24 klotsikest, Kalju aga 6 klotsikest rohkem. Mitu klotsikest tegi Kalju?

79. Sulev kogus mängurongi jaoks 35 tikutoosi, Olev aga kolm toosi rohkem. Mitu toosi kogus Olev?

80. «Osavate käte» ringi tööks tõid lapsed 23 poognat halli pappi, 7 poognat valget pappi ja 8 poognat kollast pappi. Mitu poognat pappi tõid lapsed?

$$\begin{array}{cccc} 81. & 96 + 4 & 35 + 5 & 63 + 6 & 17 - 9 + 6 \\ & 82 + 8 & 44 + 4 & 24 + 5 & 15 - 8 + 7 \\ & 73 + 6 & 33 + 3 & 11 + 9 & 12 - 4 + 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{cccc} \underline{82.} & 58 - 6 = ? & 56 - 4 & 99 - 2 & 45 - 3 \\ & 8 - 6 = 2 & 59 - 8 & 66 - 5 & 87 - 5 \\ & 50 + 2 = 52 & 78 - 7 & 54 - 3 & 38 - 6 \\ & & 35 - 4 & 28 - 6 & 49 - 7 \end{array}$$

83. Sulepea maksab 26 kop., värviline pliiats on aga 4 kop. võrra kallim.

Mõtlege küsimus ja lahendage ülesanne.

84. Vello hüppas kõrgust 68 cm, Rein 6 cm võrra vähem.

Mõtlege küsimus ja lahendage ülesanne.

85. Kolhoos saatis riigile 100 kotti vilja; 40 kotti suure veoautoga, ülejäänud kotid võrdselt kahe väikese veoautoga. Mitu kotti oli kummalgi väikesel veoautol?

$$\begin{array}{cccc} 86. & 70 + 4 & 96 - 4 & 88 - 4 & 38 - 6 + 4 \\ & 89 - 7 & 32 + 8 & 99 - 6 & 52 + 5 - 3 \\ & 63 + 5 & 48 - 6 & 52 + 7 & 37 - 7 + 5 \\ & 28 - 7 & 51 + 8 & 39 - 6 & 48 - 3 + 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 87. \quad 30 + 26 = ? \quad 26 + 30 = ? \\ \hline 30 + 20 = 50 \quad 20 + 30 = 50 \\ 50 + 6 = 56 \quad 6 + 50 = 56 \end{array}$$

$$\begin{array}{cccc} 88. & 60 + 38 & 80 + 15 & 45 + 20 & 16 + 70 \\ & 50 + 46 & 70 + 18 & 62 + 30 & 12 + 80 \\ & 30 + 64 & 60 + 14 & 26 + 50 & 15 + 50 \\ & 20 + 48 & 40 + 16 & 38 + 40 & 17 + 60 \end{array}$$

89. Malle leidis 30 puravikku, Jüri 26, Riina aga nii palju, kui palju leidsid Malle ja Jüri kokku. Mitu puravikku leidis Riina?

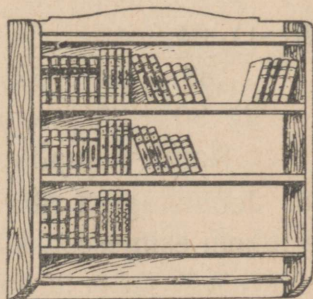
90. Malle leidis 28 puravikku, Jüri 30, Reet aga 10 puravikku rohkem kui Malle ja Jüri kokku. Mitu puravikku leidis Reet?

91. Kolhoos saatis linna 36 kotti porgandeid, 30 kotti peete, kartuleid aga 20 kotti rohkem kui porgandeid ja peete kokku. Mitu kotti kartuleid saatis kolhoos linna?

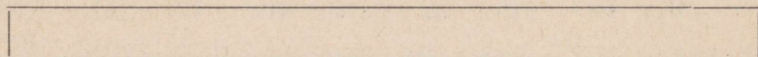
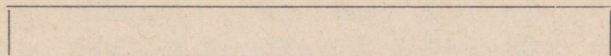
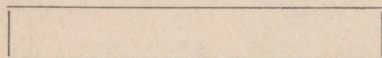
$$\begin{array}{ccccc} 92. & 38 + 60 & 80 + 16 & 42 + 6 & 86 - 4 & 20 : 4 \\ & 54 + 30 & 10 + 25 & 54 + 5 & 39 - 7 & 18 : 3 \\ & 28 + 70 & 10 + 73 & 73 + 7 & 58 - 5 & 8 \times 2 \\ & 15 + 60 & 30 + 46 & 68 - 4 & 91 + 9 & 2 \times 7 \end{array}$$

Arvu suurendamine ja vähendamine mõne ühelise võrra.

93. Alumisel riiulil on 10 raamatut, keskmisel 6 raamatut rohkem kui alumisel, ülemisel aga 4 raamatut rohkem kui keskmisel. Mitu raamatut on ülemisel riiulil?

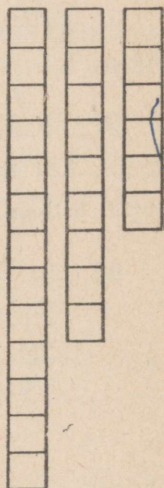

94. Esimese riba pikkus on 5 cm. Teine riba on esimesest 3 cm võrra pikem. Kolmas riba on teisest 2 cm

võrra pikem. Arvutage teise ja kolmanda riba pikkus. Arvutust kontrollige mõõtmisega.

95. Esimene tulp on 6 ruutu kõrge, teine 3 ruudu võrra kõrgem kui esimene, kolmas aga 4 ruudu võrra kõrgem kui teine. Mitu ruutu on teises ja kolmandas tulbas kokku?

96. $18 + 10 + 10 + 10$ $36 + 20 + 20$
 $24 + 20 + 20 + 20$ $28 + 30 + 30$
 $5 + 30 + 30 + 30$ $36 + 30 + 4$
 $40 + 15 + 40 + 5$ $48 + 40 - 6$

97. $86 - 30 = ?$ $74 - 20$ $82 - 50$
 $80 - 30 = 50$ $58 - 30$ $68 - 30$
 $50 + 6 = 56$ $96 - 60$ $45 - 10$
 $50 + 18 - 40$ $95 - 30 - 30 - 30 - 5$
 $70 + 26 - 30$ $88 - 20 - 20 - 20 - 6$
 $86 - 40 - 4$ $75 - 20 + 10 - 20 + 5$

98. 1) $64 - 40$ $54 - 40$ $95 - 60$ $30 + 25 - 40$
 $88 - 60$ $62 - 30$ $74 - 50$ $60 + 32 - 50$

2) $96 - 20$ ja edasi lahutada jäägist arv 20 seni, kuni võimalik.

99. Joonistage 3 riba: esimene 11 cm pikk, teine 3 cm võrra lühem esimesest, kolmas aga 4 cm võrra lühem teisest. Arvutage teise ja kolmanda riba pikkus.

100. Joonistage kolm tulpa: esimene tulp 12 cm kõrge, teine tulp 4 cm madalam kui esimene, kolmas aga 3 cm madalam kui teine. Arvutage teise ja kolmanda tulpa kõrgus.

101. Ülemisel riiulil on 24 raamatut. Keskmisel riiulil on 10 raamatut vähem kui ülemisel, alumisel aga 2 raamatut vähem kui keskmisel. Mitu raamatut on alumisel riiulil?

$$\begin{array}{cccc}
 102. & 54 - 30 & 36 - 20 & 4 \times 5 + 38 & 49 - 7 + 30 \\
 & 92 - 60 & 77 - 40 & 3 \times 6 + 40 & 36 - 4 + 50 \\
 & 59 - 20 & 48 - 30 & 4 \times 4 + 50 & 26 + 4 + 62
 \end{array}$$

$$\begin{array}{cccc}
 \underline{103.} & 45 + 23 = ? & 24 + 24 & 72 + 26 & 18 + 61 \\
 & 45 + 20 = 65 & 32 + 32 & 84 + 15 & 12 + 88 \\
 & 65 + 3 = 68 & 25 + 25 & 52 + 36 & 65 + 15 \\
 & & 45 + 45 & 46 + 43 & 43 + 13
 \end{array}$$

104. Joonistage üks riba 12 cm pikk, teine 4 cm lühem kui esimene, kolmas aga 7 cm pikem kui teine. Arvutage teise ja kolmanda riba pikkus.

105. Kolm poissi võistlesid ujumises. Nendest esimene ujus 18 m, teine 11 m võrra rohkem kui esimene, kolmas aga 10 m võrra vähem kui teine. Mitu meetrit ujus kolmas poiss?

106. Kallel kulus ülesande lahendamiseks 15 minutit, lugemiseks 5 minutit rohkem, kirja kirjutamiseks aga nii palju, kui palju lugemiseks ja ülesande lahendamiseks kokku. Mitu minutit kulus Kallel kirja kirjutamiseks?

$$\begin{array}{cccc}
 107. & 35 + 35 & 12 + 12 & 14 + 65 & 3 \times 6 : 2 \\
 & 44 + 44 & 73 + 27 & 11 + 88 & 2 \times 8 : 4 \\
 & 33 + 33 & 62 + 35 & 54 + 36 & 4 \times 5 : 2 \\
 & 22 + 22 & 58 + 32 & 18 + 41 & 9 \times 2 : 6
 \end{array}$$

108. 1) Suurendage 34 võrra järgmisi arve: 66; 23; 55; 41; 32; 24.

2) Lisage arv 5 järgmistele arvudele: 32; 43; 54; 95.

3) Lisage arvule 42 iga järgmine arv: 18; 26; 34; 45; 58.

109. Raamat maksab 95 kop.; kaustik on raamatust 50 kop. võrra odavam, album aga kaustikust 25 kop. võrra kallim. Kui palju maksab album?

110. Linna ühes majas tellitakse 12 ajalehte, teises 14, kolmandas aga 4 ajalehte rohkem kui kahes esimeses majas kokku. Mitu ajalehte tellitakse kolmandas majas?

111. Tüdrukul oli 90 kop. Ta maksis sõidu eest autobussis 30 kop., ülejäänud raha eest ostis ta aga 3 pliiaatsit. Kui palju maksis üks pliiaats?

112.	$14 + 13$	$15 + 13 - 7$	$26 + 24 + 4$	30×2
	$25 + 22$	$22 + 22 - 2$	$23 + 23 + 3$	$80 : 4$
	$33 + 33$	$44 + 44 - 6$	$32 + 24 + 4$	20×5
	$21 + 21$	$24 + 50 - 3$	$45 + 40 + 5$	$60 : 3$

113.	$56 - 32 = ?$	$68 - 35$	$98 - 56$	$88 - 42$
	$56 - 30 = 26$	$75 - 43$	$59 - 24$	$67 - 34$
	$26 - 2 = 24$	$96 - 65$	$87 - 33$	$74 - 24$
		$48 - 26$	$88 - 44$	$66 - 36$

114. Kolmes karbis on kokku 98 sulge: esimeses 24 sulge, teises 32 sulge. Mitu sulge on kolmandas karbis?

115. Elektriliini ehitamisel püstitasid kolhoosnikud 3 päeva jooksul 99 posti: esimesel päeval 33 posti, teisel päeval 26 posti. Mitu posti püstitasid kolhoosnikud kolmandal päeval?

116. Lapsed tegid klassi kaunistamiseks 48-st lillest 3 kimpu. Ühes kimbus oli 12 lille, teises 16 lille. Mitu lille oli kolmandas kimbus?

$$\begin{array}{r}
 117. \quad 75 - 21 \quad 48 - 24 \quad 56 - 23 + 66 \quad 38 - 6 \\
 \quad 58 - 36 \quad 68 - 34 \quad 77 - 32 + 25 \quad 27 - 5 \\
 \quad 39 - 13 \quad 84 - 42 \quad 84 - 11 + 27 \quad 54 + 3 \\
 \quad 68 - 25 \quad 57 - 32 \quad 98 - 32 + 34 \quad 62 + 8
 \end{array}$$

118. Tehasel tuleb valmistada kolme nädala jooksul 98 masinat. Esimesel nädalal valmistas tehas 34 masinat, teisel nädalal 33 masinat. Mitu masinat tuleb tehasel valmistada kolmandal nädalal?

119. Kolhoosnikud tegid heina kolmel aasal. Ühele aasale tegid nad 32 kuhja, teisele 42. Mitu kuhja heinu tehti kolmandale aasale, kui kokku tehti 86 kuhja?

$$\begin{array}{r}
 120. \quad 68 - 14 - 32 \quad 32 + 43 - 25 \quad 79 - 43 - 24 \\
 \quad 98 - 72 - 15 \quad 80 + 17 - 64 \quad 46 + 30 - 52 \\
 \quad 46 - 14 - 20 \quad 54 + 34 - 30 \quad 25 + 40 - 30
 \end{array}$$

121. Lapsed lõikasid lotomänguks papist 90 tükikest. Paul lõikas 35 tükikest, Tiiu 23, Jüri aga ülejäänud tükikesed. Mitu tükikest lõikas Jüri?

$$\begin{array}{r}
 122. \quad (39 - 24) : 5 \quad 75 - (3 \times 4) \quad 2 \times 9 + 80 - 56 \\
 \quad (49 - 31) : 6 \quad 96 - (2 \times 7) \quad 3 \times 6 + 50 - 34 \\
 \quad (48 - 32) : 8 \quad 85 - (3 \times 5) \quad 4 \times 5 + 46 - 33
 \end{array}$$

Tundmatu arvu x (vähendatava) leidmine.

123. Vellol olid mõned tammetõrud. Kui ta külvas 3 tammetõru maha, siis jäi tal veel 6 tammetõru järele. Mitu tammetõru oli Vellol?

124. Mihkel tõi juurviljaaiaast mõned porgandid. Kui ta andis 8 porgandit küülikutele, siis jäi tal veel 12 porgandit järele. Mitu porgandit tõi Mihkel juurviljaaiaast?

125. Lillepeenral kasvasid astrid. Lapsed lõiksid lillekimbu jaoks 6 astrit; pärast seda jäi lillepeenrale veel 8 astrit. Mitu astrit oli algul lillepeenral?

126. Järgmistes harjutustes leidke tundmatu arv x . Kahe esimese harjutuse kohta mõtelge ülesanne.

$$x - 18 = 12 \quad x - 14 = 14 \quad x - 54 = 15$$

$$x - 20 = 46 \quad x - 35 = 33 \quad x - 60 = 24$$

$$x - 30 = 25 \quad x - 18 = 30 \quad x - 23 = 63$$

127. Lapsed kuulasid raadiost pioneerisaadet. Kui ülekanne lõppes, siis 8 last läks ära, ülejäänud 15 last hakkasid aga mängima. Mitu last kuulas pioneerisaadet?

$$128. \quad x - 4 = 54 \quad x - 72 = 26 \quad x - 32 = 34$$

$$x - 6 = 32 \quad x - 14 = 65 \quad x - 22 = 44$$

$$x - 4 = 46 \quad x - 25 = 54 \quad x - 42 = 28$$

129. Poisid sõitsid jalgratastel külast linna. Kui nad olid 8 km sõitnud, siis jäi nendel sõita veel 7 kilomeetrit. Mitu kilomeetrit oli külast linna?

130. Kolja lahendas 3 tulpa harjutusi, igas tulbas oli 4 harjutust. Pärast seda jäi tal veel lahendada 6 harjutust. Mitu harjutust pidi Kolja üldse lahendama?

131. Oleg kinkis oma kahele sõbrale kummalegi 8 marki. Pärast seda jäi tal veel järele 20 marki. Mitu marki oli Olegil algul?

132. Veera mõtles ühe arvu. Kui sellest võtta ära 18, siis jääb järele 12. Millise arvu Veera mõtles?

133. Mõtelge eelmisega sarnane ülesanne.

134. Leida tundmatu arv x (kontrollimisega):

$$\begin{array}{lll} x - 24 = 43 & x - 62 = 36 & x - 16 = 73 \\ 43 + 24 = 67 & x - 54 = 22 & x - 71 = 18 \\ 67 - 24 = 43 & x - 40 = 35 & x - 24 = 40 \end{array}$$

135.

$$\begin{array}{llll} 60 - 8 = ? & 70 - 4 & 90 - 3 & 40 - 7 \\ 10 - 8 = 2 & 70 - 8 & 60 - 9 & 50 - 6 \\ 50 + 2 = 52 & 30 - 7 & 40 - 5 & 100 - 4 \\ & 30 - 5 & 80 - 1 & 100 - 9 \\ & 80 - 8 & 90 - 9 & 100 - 6 \end{array}$$

136. Andresel oli 80 kop. raha. Kaljul oli niisama palju. Andres kulutas ära 5 kop., Kalju aga 9 kop. Kui palju raha jäi Andresel järele ja kui palju Kaljul?

137. Ühes korvis oli 90 muna, teises 70. Esimesest korvist võeti ära 6 muna, teisest korvist aga 8 muna. Mitu muna jäi kumbagi korvi?

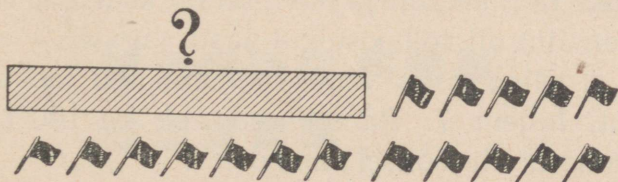
138. Kooliõpilased istutasid 50 paplit ja 40 kaske. Nendest 2 paplit ja 3 kaske ei hakanud kasvama. Mitu paplit ja mitu kaske hakkas kasvama?

139.

$$\begin{array}{llll} 50 - 4 & 40 - 4 & 52 + 38 - 3 & 18 : 3 \\ 80 - 6 & 90 - 9 & 54 + 46 - 9 & 20 : 5 \\ 70 - 5 & 60 - 6 & 75 + 25 - 5 & 16 : 8 \\ 90 - 6 & 30 - 3 & 56 + 44 - 6 & 15 : 3 \end{array}$$

Tundmatu arvu x (liidetava) leidmine.

140. Niinal olid mõned lipukesed. Kui ta tegi veel 5 lipukest, siis sai neid kokku 12. Mitu lipukest oli Niinal algul?

141. Koolimaja juures kasvasid suvel mõned paplid. Kooliõpilased istutasid sügisel juurde 7 paplit ja siis oli neid kokku 15. Mitu paplit kasvas suvel koolimaja juures?

142. Mõned tüdrukud mängisid kulli. Kui mängima tuli veel 5 tüdrukut, siis oli neid kokku 28. Mitu tüdrukut oli algul?

143. Mai mõtles ühe arvu. Kui sellele lisada 6, siis saadakse 30. Millise arvu mõtles Mai?

144. Leidke tundmatu arv x ja kontrollige lahendust:

$$\begin{array}{lll} x + 8 = 30 & x + 2 = 70 & x + 12 = 36 \\ x + 5 = 90 & x + 4 = 50 & x + 24 = 48 \end{array}$$

145. Viimasel aastal kasvas Enn 6 cm võrra. Nüüd on ta 100 cm pikk. Kui pikk oli Enn aasta tagasi?

146. Ain mõtles ühe arvu. Kui sellele lisada 8, siis saadakse 30. Millise arvu mõtles Ain?

147. Lahendage harjutused. Kahe esimese harjutuse kohta mõtelge ülesanne:

$$\begin{array}{lll} x + 7 = 50 & x + 4 = 60 & x + 15 = 28 \\ x + 3 = 90 & x + 6 = 80 & x + 46 = 99 \\ x + 5 = 40 & x + 8 = 70 & x + 31 = 67 \end{array}$$

148.

$50 - 26 = ?$	$40 - 18$	$70 - 35$	$100 - 56$
$50 - 20 = 30$	$50 - 38$	$90 - 45$	$100 - 68$
$30 - 6 = 24$	$50 - 25$	$30 - 17$	$100 - 32$
	$70 - 24$	$80 - 56$	$100 - 75$

149. Pioneerilaagris võttis Viuu kaalus juurde 3 kg ja kaalub nüüd 30 kg. Mitu kilogrammi kaalus Viuu enne pioneerilaagrisse sõitmist?

150. Kolhoosnik ostis viimasel aastal oma raamatukogu jaoks 18 raamatut ja nüüd on tal kokku 80 raamatut. Mitu raamatut oli kolhoosnikul aasta tagasi?

151. Tööline ostis oma raamatukogu jaoks algul 5 raamatut, hiljem 7. Pärast seda oli tal 100 raamatut. Mitu raamatut oli töölisel enne oste?

$$\begin{array}{cccc}
 152. & 30 - 13 & 50 - 32 & 35 + 35 - 26 & 20 \times 5 - 15 \\
 & 40 - 26 & 60 - 41 & 45 + 45 - 53 & 90 : 3 - 18 \\
 & 70 - 35 & 80 - 48 & 25 + 25 - 17 & 30 \times 2 - 12
 \end{array}$$

153. Vähendage 24 võrra järgmisi arve: 90; 60; 80; 50; 70; 40; 30.

154. Lapsed tõid töötoa jaoks tööriistu, kokku 20 tööriista: 6 nuga, kääre 8 tükki, 3 haamrit, ülejäänud olid saed. Mitu saagi tõid lapsed?

$$\begin{array}{cccc}
 155. & 50 - 32 & 90 - 45 & 30 \times 3 - 72 & x + 17 = 60 \\
 & 80 - 74 & 58 - 32 & 20 \times 5 - 26 & x - 16 = 34
 \end{array}$$

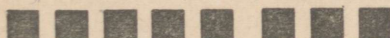
156. Lapsed parandasid 3 päevaga raamatukogu jaoks 40 raamatut. Esimesel päeval parandasid nad 15 raamatut, teisel päeval 14. Mitu raamatut parandasid lapsed kolmandal päeval?

157. Põllul töötab kolm kolhoosnikute brigaadi. Esimeses brigaadis on 50 inimest, teises 12 inimest vähem kui esimeses, kolmandas aga 10 inimest rohkem kui teises. Mitu kolhoosnikut on kolmandas brigaadis?

$$\begin{array}{cccc}
 158. & 53 + 36 & 60 - 4 & 73 + 6 & x + 7 = 70 \\
 & 68 - 23 & 60 - 34 & 98 - 5 & x - 15 = 65 \\
 & 46 + 30 & 90 - 82 & 86 - 30 & x - 43 = 10 \\
 & 75 - 25 & 80 - 28 & 74 - 30 & x - 16 = 84
 \end{array}$$

Võrdlemine vahe abil.

159. Juku joonistas 8 ruutu, Ilmar aga 5. Kumb neist joonistas rohkem ruute? Kui palju rohkem?

160. Esimene riba on 7 cm pikk, teine aga 4 cm. Kui palju on esimene riba teisest pikem?

L a h e n d u s : $7 \text{ cm} - 4 \text{ cm} = 3 \text{ cm}$

V a s t u s : esimene riba on 3 cm võrra teisest pikem.

161. Joonistage vihikusse ühte ritta 12 ringi, teise 5 ringi. Mitu ringi on esimeses reas rohkem kui teisest?

162. Kui palju on 18 meetrit pikem üheksast meetrist? Mitu vihikut on 14-vihikulises pakis rohkem kui 6-vihikulises pakis? Kui palju on 15 suurem kui 8; 42 suurem kui 12; 50 suurem kui 25?

163. Joonistage ühte ritta 14 ruutu, teise ritta 6. Mitu ruutu on esimeses reas rohkem kui teisest?

164. Võrrelge järgmisi arve. Kui palju on üks arv suurem teisest? Arvutused kirjutage vihikusse.

80 ja 16	68 ja 30	76 ja 40
90 ja 34	56 ja 4	60 ja 24
87 ja 25	40 ja 6	50 ja 18

165. Klassis istub ühes reas 14 õpilast, teises 12. Mitu õpilast on esimeses reas rohkem kui teisest? Mitu õpilast on teisest reas vähem kui esimeses?

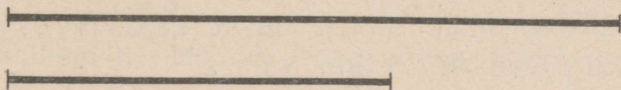
166. Album maksab 95 kop., vihik 20 kop. Kui palju on album vihikust kallim? Kui palju on vihik albumist odavam.

167. Volli on 18 aastat vana, tema vend Kalju aga 11 aastat vana. Mitme aasta võrra on Volli Kaljust vanem? Mitme aasta võrra on Kalju Vollist noorem?

168. Vana maja kõrgus on 12 m, uue maja kõrgus aga 25 m. Mitme meetri võrra on uus maja vanast majast kõrgem? Mitme meetri võrra on vana maja uuest majast madalam?

169. Koostage ülesanne, mis on mõne eelmise ülesande sarnane.

170. Mõõtke need jooned ja arvutage, mitme sentimeetri võrra on üks teisest pikem.

171. Arvutage ja kirjutage vihikusse: kui palju on 60 suurem kui 25; 42 suurem kui 30; 28 väiksem kui 80; 16 väiksem kui 40; 75 suurem kui 25; 6 väiksem kui 50?

$$\begin{array}{lll} 172. & 35 + 14 - 38 & 40 \times 2 - 62 & 18 : 6 \times 5 \\ & 72 + 28 - 56 & 100 : 5 + 45 & 18 : 9 \times 7 \\ & 30 + 46 - 26 & 100 : 2 + 19 & 16 : 4 \times 3 \end{array}$$

173. Enne Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni töötasid töölised 12 tundi ööpäevas, nüüd töötavad aga 8 tundi. Mitme tunni võrra vähenes tööpäeva pikkus pärast revolutsiooni?

174. Külas oli 12 raadiot. Aasta pärast oli külas juba 38 raadiot. Kui palju suurenes raadiote arv aasta jooksul?

175. Esimeses klassis oli 36 õpilast, teises aga 38 õpilast. Esimesse klassi võeti veel 4 õpilast. Kumbas klassis oli nüüd õpilasi rohkem ja kui palju rohkem?

176. Õpilane ostis pintsli 65 kop. eest ja 4 värvi. Üks värv maksis 20 kop. Kui palju maksis õpilane värvide eest rohkem kui pintsli eest?

177. 5 sulge maksab 20 kop., üks vihik maksab aga 16 kop. Kui palju on vihik sulest kallim?

$$\begin{array}{lll}
 178. & 32 + 33 - 25 & 20 \times 5 : 2 & (26 + 24) : 5 \\
 & 96 - 32 + 36 & 40 \times 2 : 4 & (65 - 45) : 4 \\
 & 50 - 32 + 62 & 30 \times 3 : 9 & (70 - 52) : 6
 \end{array}$$

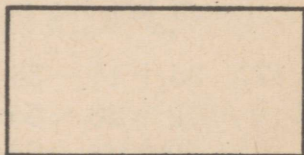
179. Kolhoos pidi plaani järgi koristama juurvilja-
saagi 15 päevaga, koristas aga 8 päevaga. Mitme päeva
võrra kiiremini koristas kolhoos juurvilja?

180. Täiendage ja lahendage ülesandeid: 1) meil on
teises klassis... õpilast, kolmandas klassis on aga...
õpilast. Mitu õpilast on... klassis rohkem?

2) septembrikuus oli... ilusat ilma ja... vihmast
ilma. Mitu päeva oli... ilmu vähem?

181. Mõõtke sentimeetrites vihiku pikkus ja laius.
Arvutage, mitme sentimeetri võrra on pikkus suurem kui
laius.

182. Mõõtke ristküli-
ku pikkus ja laius ning
arvutage, kui palju on
tema pikkus laiupest suu-
rem.

183. Koostage kaks ülesannet, kus on vaja võrrelda:

- 1) laua pikkust ja laiust;
- 2) oma pikkust venna või õe pikkusega.

184. Lahendage ja kirjutage vihikusse arvutused:

Kui palju on	Kui palju on
56 kg raskem kui 36 kg?	70 suurem kui 7?
64 m pikem kui 32 m?	30 suurem kui 3?
26 kop. vähem kui 28 kop.?	4 väiksem kui 58?
12 rbl. vähem kui 92 rbl?	5 väiksem kui 67?

Mis tuleb teha, et saada teada, kui palju on üks arv
teisest suurem või väiksem?

Selleks et leida, kui palju on üks arv teisest suurem
või väiksem, tuleb suuremast arvust lahutada väiksem.

LIITMINE JA LAHUTAMINE ÜLEMINEKUGA ÜHEST KÜMNEST TEISE.

185. $38 + 7 = ?$	$28 + 6$	$56 + 6$	$87 + 7$
$38 + 2 = 40$	$28 + 8$	$67 + 8$	$83 + 9$
$40 + 5 = 45$	$84 + 7$	$37 + 6$	$29 + 3$
	$84 + 9$	$38 + 4$	$45 + 7$

186. 1) Lapsed tõid metsast kooliaeda istutamiseks 16 kaske, kuuski 8 võrra rohkem kui kaski, pärnasid aga 9 võrra rohkem kui kuuski. **Mitu pärna tõid lapsed metsast?**

2) Lapsed tõid metsast kooliaeda istutamiseks 16 kaske, kuuski 8 võrra rohkem kui kaski, pärnasid aga 9 võrra rohkem kui kuuski. **Mitu puud tõid lapsed metsast?**

187. $86 + 8$	$66 + 6$	$5 + 49$	$52 + 7$
$86 + 6$	$77 + 7$	$4 + 28$	$36 + 3$
$58 + 7$	$88 + 8$	$6 + 35$	$54 + 5$

188. Koostage ja lahendage kaks harjutust, mis on sarnased esimese tulba harjutustega, ja kaks harjutust, mis on sarnased viimase tulba harjutustega.

189. 1) Õpilased istutasid 26 paplit, 32 vahtrat ja 40 kaske. **Mitu puud istutasid õpilased?**

2) Õpilased istutasid 26 paplit, vahtraid 6 tükki rohkem kui papeleid, kaski aga 8 tükki rohkem kui vahtraid. **Mitu puud istutasid õpilased?**

190. Koolile valmistati 16 koormat kasepuid, männipuid 8 koormat rohkem kui kasepuid, haavapuid aga 4 koormat vähem kui männipuid.

Mõtlege küsimused nii, et ülesanne lahendub 1) kahe tehte abil, 2) kolme tehte abil.

$$\begin{array}{cccc}
 191. & 57 + 7 & 22 + 9 & 18 - 9 + 36 & 18 : 3 + 87 \\
 & 63 + 8 & 55 + 7 & 14 - 7 + 64 & 14 : 2 + 25 \\
 & 47 + 8 & 78 + 8 & 16 - 8 + 26 & 20 : 5 + 39 \\
 & 54 + 8 & 64 + 7 & 15 - 9 + 48 & 16 : 4 + 28
 \end{array}$$

$$\begin{array}{cccc}
 \underline{192.} & 68 + 24 = ? & 58 + 27 & 48 + 48 & 73 + 19 \\
 & 68 + 20 = 88 & 46 + 38 & 26 + 26 & 58 + 26 \\
 & 88 + 4 = 92 & 54 + 37 & 36 + 36 & 24 + 57 \\
 & & 69 + 23 & 47 + 47 & 39 + 29
 \end{array}$$

$$\begin{array}{cccc}
 193. & 18 + 18 & 35 + 37 & 58 + 27 & 12 + 19 + 9 \\
 & 16 + 16 & 45 + 46 & 39 + 59 & 17 + 18 + 5
 \end{array}$$

194. 1) Klubi jaoks toodi 18 koormat puid, kooli jaoks 14 koormat rohkem, haigla jaoks aga niisama palju kui klubi ja kooli jaoks kokku. **Mitu koormat puid toodi haigla jaoks?**

2) Klubi jaoks toodi 18 koormat puid, kooli jaoks 14 koormat rohkem, haigla jaoks aga niisama palju kui klubi ja kooli jaoks kokku. **Mitu koormat puid toodi klubi, kooli ja haigla jaoks kokku?**

195. Kolhoosnik sai ühelt peenralt 17 kapsapead, teiselt 19 kapsapead, kolmandalt aga 20 kapsapead vähem kui kahelt esimeselt kokku. **Mitu kapsapead sai kolhoosnik kolmandalt peenralt? Mitu kapsapead sai kolhoosnik kolmelt peenralt kokku?**

$$\begin{array}{cccc}
 196. & 46 + 36 & 37 + 28 & 48 + 27 + 19 & 80 : 4 \\
 & 16 + 28 & 26 + 29 & 46 + 18 + 28 & 20 \times 5 \\
 & 47 + 47 & 28 + 28 & 15 + 17 + 32 & 90 : 3
 \end{array}$$

197. Selles ruudus liitke arvud algul ridade, siis tulpade kaupa, lõpuks nurgast nurka. Võrrelge saadud tulemusi. Need on võrdsed.

24	54	12
18	30	42
48	6	36

Selliseid ruute nimetatakse «huvitava-**teks»** ruutudeks.

198. Kontrollige, kas järgmised ruudud on «huvitavad».

26	56	14
20	32	44
50	8	38

13	18	23
18	24	12
23	12	19

199. Sovhoos saatis Moskvasse kolme päeva jooksul 53 vagunit juurvilja. Esimesel päeval saadeti 15 vagunit, teisel päeval 16 vagunit. Mitu vagunit saatis sovhoos kolmandal päeval?

200. Viiul oli 90 kop., Leenal 70 kop. Viiu ostis 68-kopikase võisaia. Leena — 35 kop. eest kompvekke. Kummal jäi raha rohkem järele ja kui palju rohkem?

19	49	7
13	25	37
43	1	31

201. Kontrollige, kas kõrvalolev ruut on «huvitav».

202. $42 - 6 = ?$ $23 - 5$ $63 - 7$ $35 - 6$ $82 - 6$
 $42 - 2 = 40$ $23 - 8$ $86 - 9$ $56 - 4$ $63 - 8$
 $40 - 4 = 36$ $36 - 9$ $54 - 8$ $45 - 7$ $25 - 7$
 $36 - 8$ $91 - 2$ $68 - 6$ $56 - 9$

203. Tulnud koolist koju, täitis Valdur kolm ema poolt antud tööülesannet. Esimene võttis tal 25 minutit aega, teine 10 minutit vähem kui esimene, kolmas aga 5 minutit rohkem kui teine. Mitu minutit kulutas Valdur kõigi ema poolt antud ülesannete täitmiseks?

204. Olga tegi raamatute jaoks kolm järjehoidjat. Esimese tegi ta 30 minutiga, teise 6 minuti võrra kiiremini kui esimese, kolmanda aga 8 minuti võrra kiiremini kui teise. Mitu minutit tegi Olga kolmandat järjehoidjat?

205. $64 - 8$ $42 - 7$ $63 - 7$ $32 - 4$ $60 - 6$
 $27 - 9$ $56 - 8$ $54 - 6$ $36 - 9$ $48 - 6$
 $48 - 6$ $72 - 9$ $81 - 9$ $42 - 7$ $59 - 5$

206. Katselapil taimi lugedes said lapsed 26 kurki, tomateid 9 võrra vähem, kõrvitsaid aga veel 12 võrra vähem. Mitu kõrvitsat oli katselapil?

207. Lahendada harjutused kahel viisil:

$$28 - 4 - 4 \quad 35 - 7 - 7 - 7 \quad 18 + 9 + 9$$

$$48 - 6 - 6 \quad 40 - 8 - 8 - 8 \quad 36 + 5 + 5$$

208. Lapsed tõid ekskursioonilt 25 vahtralehte, kaselehti 7 võrra rohkem kui vahtralehti, tammelehti 9 võrra vähem kui kaselehti. Mitu lehte tõid lapsed ekskursioonilt?

209. $92 - 7$ $63 - 7 + 36$ $36 + 8 - 6$ $48 - 6$

$$84 - 8 \quad 54 - 6 + 48 \quad 49 + 7 - 8 \quad 28 - 7$$

$$65 - 9 \quad 81 - 9 + 19 \quad 51 + 8 - 6 \quad 56 - 4$$

210. Koostage kaks harjutust, mis on sarnased esimese tulba harjutustega, ja kaks harjutust, mis on sarnased viimase tulba harjutustega.

211. $82 - 27 = ?$ $46 - 28$ $32 - 18$ $73 - 47$

$$82 - 20 = 62 \quad 64 - 36 \quad 55 - 27 \quad 96 - 38$$

$$62 - 7 = 55 \quad 87 - 29 \quad 42 - 24 \quad 22 - 15$$

$$82 - 44 \quad 93 - 58 \quad 61 - 33$$

212. (Peast.) Kommunistlikud noored panid masina kokku plaani järgi ettenähtud 22 tunni asemel 17 tunniga. Mitu tundi kiiremini panid nad masina kokku?

213. (Peast.) Kolhoosnikud kaevasad ühes rajoonis aasta jooksul 24 tiiki plaani järgi ettenähtud 18 tiigi asemel. Kui palju ületasid kolhoosnikud plaani?

214. Ühes kotis oli 67 kg tangu, teises 75 kg. Esimesest kotist võeti 48 kg, teisest 29 kg tangu. Kumba kotti jäi rohkem tangu ja kui palju?

215. $91 - 29$ $53 - 34$ $85 - 17$ $44 + 18 - 30$

$$72 - 26 \quad 34 - 16 \quad 62 - 38 \quad 27 + 19 - 20$$

$$63 - 37 \quad 46 - 28 \quad 56 - 28 \quad 36 + 18 - 40$$

<u>216.</u>	72 — 36	91 — 65	54 + 27	32 — 16
	96 — 48	45 — 27	72 — 18	35 + 17
	27 — 18	42 — 26	28 + 28	56 + 28
	82 — 28	64 — 45	36 + 16	93 — 75

217. Kolhoosis ehitati 16 uut maja: kolmekorruselisi 4, kahekorruselisi 3 võrra rohkem, ülejäänud olid ühekor-
ruselised. Mitu ühekorruselist maja ehitati?

218. Teisest klassist hakkasid lasteraamatukogu luge-
jateks 32 õpilast, nendest 14 õpilast septembrikuul, üle-
jäänud aga võrdselt oktoobri- ja novembrikuul. Mitu õpi-
last hakkas raamatukogu lugejateks oktoobrikuul?
novembrikuul?

219.	34 — 17	28 — 19	63 — 44	(35 — 17) : 6
	51 — 34	51 — 28	82 — 36	(72 — 56) : 4
	72 — 40	90 — 75	66 — 33	(80 — 65) : 5

Tundmatu arvu x (liidetava) leidmine.

220. Lembitul oli 5 marki. Talle kingiti veel mõned
margid. Kokku oli tal nüüd 8 marki. Mitu marki kingiti
Lembitule?

221. Siina vaatles herneste tärkamist. Hommikul oli
tärganud 18 hernest, aga õhtul oli neid juba 30. Mitu
hernest tärkas päeva jooksul?

222. Piimanõus oli 16 liitrit piima. Nõusse valati veel mõned liitrid ning siis oli seal 25 liitrit piima. Mitu liitrit piima valati piimanõusse juurde?

223. Leidke tundmatu arv. Esimesele kahele harjutusele mõtelge ülesanded.

$$\begin{array}{lll} 5 + x = 8 & 38 + x = 75 & 54 + x = 90 \\ 18 + x = 30 & 43 + x = 81 & 64 + x = 100 \\ 16 + x = 25 & 36 + x = 62 & 55 + x = 100 \end{array}$$

224. Enne nõukogude võimu oli linnas 6 kooli, nüüd on selles linnas 32 kooli. Mitu kooli avati nõukogude võimu ajal?

$$\begin{array}{lll} 225. & 8 + x = 32 & 15 + x = 60 & x + 7 = 35 \\ & 6 + x = 42 & 14 + x = 70 & x + 9 = 45 \\ & 4 + x = 93 & 58 + x = 84 & x + 3 = 50 \end{array}$$

Mõtelge kaks harjutust, mis on sarnased esimesega, ja lahendage need.

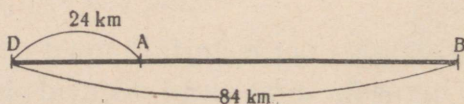
226. Kuuri ehitamiseks varuti algul 35 palki. Hiljem toodi veel mõned palgid võrdselt kolmel veoautol, ja nüüd oli palke kokku 95. Mitu palki toodi igal veoautol?

$$\begin{array}{lll} 227. & 7 + x = 35 & 36 + x = 52 & 58 + x = 100 \\ & 6 + x = 54 & 47 + x = 65 & 75 + x = 100 \end{array}$$

Mõtelge kolm harjutust, mis on nende sarnased, ja lahendage need.

228. Aasta algul oskasid klassis tikkida 12 tüdrukut. Pärast töötamist käsitööringis oskavad klassis tikkida juba 35 tüdrukut. Mitu tüdrukut õppis tikkima ringis?

229. Kahe linna vaheline kaugus oli 84 km. Autobussi esimene peatus oli linnast 24 km kaugusel. Ülejäänud tee pidi autobuss sõitma 2 tunniga. Mitu kilomeetrit pidi autobuss sõitma ühes tunnis?

$$\begin{array}{lll}
 230. & x + 8 = 32 & x - 17 = 63 & 3 \times 6 : 9 \\
 & x + 6 = 42 & x - 26 = 58 & 4 \times 4 : 8 \\
 & 7 + x = 35 & 5 + 49 - 26 & 2 \times 6 : 4 \\
 & 9 + x = 54 & 3 + 58 - 35 & 2 \times 8 : 4
 \end{array}$$

231. Vanaema ostis 15 kapsapead. Neid aitasid koju viia kaks pioneeri. Üks võttis 4 kapsapead, teine 2 võrra rohkem. Mitu kapsapead võttis vanaema?

Kordamine

$$\begin{array}{llll}
 232. & 25 + 3 & 46 + 50 & 24 + 43 & 20 + 75 \\
 & 62 + 8 & 52 + 30 & 58 + 32 & 40 + 48 \\
 & 58 + 7 & 65 + 27 & 42 + 30 & 42 + 8 \\
 233. & 52 - 7 & 62 - 40 & 60 - 6 & 80 - 28 \\
 & 48 - 6 & 53 - 30 & 70 - 5 & 60 - 54 \\
 & 32 - 8 & 94 - 60 & 80 - 4 & 40 - 26 \\
 234. & 55 - 25 & 72 - 36 & 56 - 4 & 63 - 20 \\
 & 48 - 24 & 96 - 48 & 56 - 8 & 63 - 27 \\
 & 68 - 35 & 53 - 27 & 50 - 3 & 60 - 28 \\
 235. & 36 + 36 - 18 & (23 + 37) : 6 & (42 - 36) \times 3 \\
 & 90 - 54 + 34 & (96 - 76) \times 5 & (26 - 10) : 4 \\
 & 35 + 45 - 36 & (42 + 29) : 7 & (63 - 56) \times 2
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 236. & x - 18 = 60 & x + 24 = 52 & 15 + x = 70 \\
 & x - 24 = 56 & x + 15 = 60 & 35 + x = 62 \\
 & x - 42 = 16 & x + 36 = 80 & 82 + x = 100
 \end{array}$$

237. Joonistage niisugused ruudud ja täitke tühjad kohad nii, et saaksite «huvitavad» ruudud.

8		
28	20	
24		

18	32	46
53		

238. Jätkake arvude ridu:

- 1) 6, 12, 18, ..., 60   3) 96, 88, 80, ..., 0
 2) 7, 14, 21, ..., 70   4) 81, 72, 63, ..., 0

239. 1) Suurendage 16 võrra järgmisi arve:

8; 12; 24; 18; 32; 78.

2) Vähendage 14 võrra järgmisi arve:

28; 40; 52; 70; 83; 94.

240. 1) Kui palju on 76 suurem igast järgmisest arvust:

9; 13; 50; 34; 48.

2) Kui palju on 25 väiksem igast järgmisest arvust:

80; 68; 93; 100.

241. Moskvasse on ehitatud suuri maju-hiiglasti. Ühel sellisel majal on 18 korrust, teisel 8 korrust rohkem kui esimesel, kolmandal aga 6 korrust rohkem kui teisel. Mitu korrust on kolmandal majal?

242. Sovhoos saatis veskisse 42 kotti nisu, rukist 16 koti võrra vähem kui nisu, otri 8 koti võrra vähem kui rukist. Mitu kotti teravilja saatis sovhoos veskisse?

243. Kooli krundil kasvas 25 kaske ja 32 paplit. Sügisel istutasid lapsed veel 28 kaske ja 14 paplit. Milliseid puid oli nüüd rohkem ja kui palju?

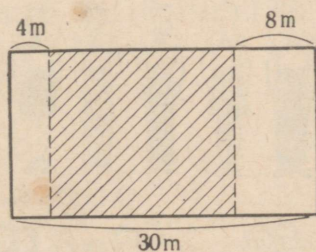
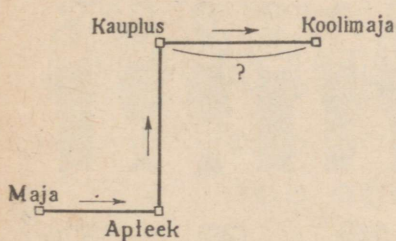
244. Tõnu ütles sõbrale: «Ma korjasin mõned pähklid. Kui ma leian veel 8 pähklit, siis on mul neid 100.» Mitu pähklit oli Tõnul?

245. Majast kaseni on 27 m, kasest kaevuni aga 21 m. Mitu meetrit on majast kaevuni?

246. Volodjal kulus tundide ettevalmistamiseks 75 minutit, nendest ülesannete lahendamiseks 20 minutit, lugemiseks 25 minutit, ülejäänud aeg aga kirjutamiseks. Mitu minutit Volodja tegeles kirjutamisega?

247. Tee pikkus kodust koolini on 90 m, kusjuures kodust apteegini on 24 m, apteegist kaupluseni 35 m. Mitu meetrit on kauplusest koolini?

248. Kooli väljakut pikendati paremale 8 m võrra, vasakule 4 m võrra. Nüüd on väljaku pikkus 30 m. Kui pikk oli väljak varem?

249. Mesilas olevatest tarudest müüdi 15 taru ära. Järele jäi neid 56. Mitu taru oli mesilas enne müümist?

250. 2×8 2×7 2×6 $9 \times 2 + 48$

3×6 3×4 5×3 $7 \times 2 + 56$

2×9 2×6 4×5 $6 \times 2 + 80$

251. $16 : 2$ $14 : 7$ $18 : 6$ $18 : 9 \times 2$

$20 : 4$ $16 : 8$ $15 : 5$ $12 : 3 \times 5$

$18 : 3$ $20 : 5$ $12 : 4$ $16 : 4 \times 3$

252. Kirjutage kõik arvud 20-ni, mis jaguvad 2-ga; mis ei jagu 2-ga.

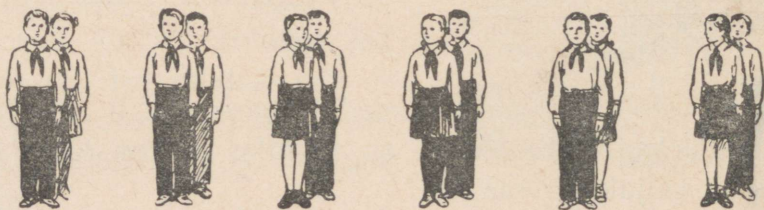
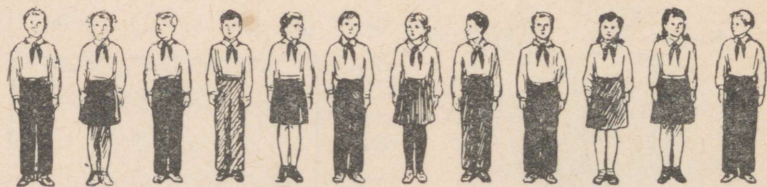
253. Ema ostis 6 supilusikat, 3 rbl. tükk, ja naisama palju teelusikaid, 2 rbl. tükk. Kui palju maksid lusikad kokku?

254. Märkmik maksab 40 kop., pliiats 20 kop. Mis maksab rohkem: 2 märkmikku või 3 pliiatsit ja kui palju rohkem?

255. 5 sulge maksab 20 kop., 2 sulepead aga 40 kop. Kui palju on sulg sulepeast odavam?

MAHUTUSJAGAMINE.

256. 12 pioneeri rivistusid algul ühte ritta, pärast aga jaotusid paaridesse. Mitu paari sai?

257. 10 vihikut laoti 2 vihiku kaupa. Mitu vihikute paari saadi?

258. Juurviljaaia kastmiseks tõid lapsed tiigist 12 pange vett. Iga kord tõid nad 2 pange. Mitu korda käisid lapsed vett toomas?

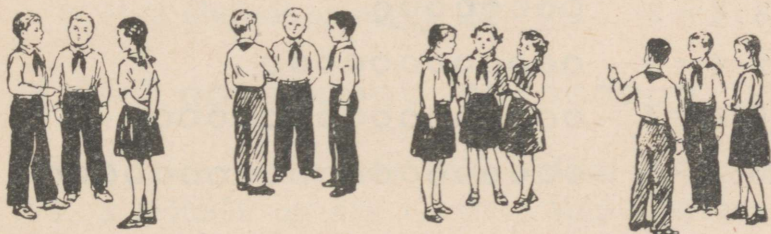
$$12 \text{ p.} : 2 \text{ p.} = 6$$

259. Kolhoosnik tõi aiast aita 14 korvi õunu, kandes iga kord kaht korvi. Mitu korda tõi kolhoosnik aiast õunu?

260. Kolhoosnik sidus 18 luuda paarideks. Mitu luupaari ta sai?

261. Joonistage 12 lipukest. Jaotage need kahe lipu kaupa rühmadeks ja kirjutage vihikusse see jagamistehe.

262. 12 pioneeri jaotusid gruppidesse, kusjuures igas grupis oli 3 pioneeri. Mitu gruppi saadi?

263. Mitu kolme on arvudes: 6; 9; 12; 15; 18?

$$6 : 3 = 2 \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \cdot \bigcirc \bigcirc$$

$$9 : 3 = 3 \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc$$

$$12 : 3 = 4 \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc$$

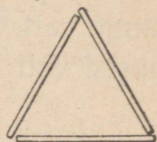
$$15 : 3 = 5 \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc$$

$$18 : 3 = 6 \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc \quad \bigcirc \bigcirc \bigcirc$$

264. 12 cm pikkune pabeririba jaotati 3 cm pikkusteks osadeks. Mitu osa saadi?

265. Kalju kleepis albumisse 15 pilti, igale leheküljele 3 pilti. Mitmele leheküljele kleepis Kalju pilte?

266. Kolmest tikust võib koostada ühe kolmnurga. Mitu eraldi asetsevat kolmnurka võib koostada 15-st tikust?

267. Rein lahendas 12 harjutust ja kirjutas need 3-kaupa tulpadesse. Mitu tulpa ta sai?

268. Joonistage 9 cm pikkune riba. Jaotage see 3 cm pikkusteks osadeks. Mitu osa te saate?

269. Jätkake arvude ridu:

1) 3, 6, 9, ..., 30

3) 4, 8, 12, ..., 40

2) 30, 27, 24, ..., 0

4) 40, 36, 32, ..., 0

270. Mitu nelja on järgmistes arvudes: 8; 12; 16; 20?

$8 : 4 = 2$ ○○○○

$12 : 4 = 3$ ○○○○○○○○○○○

$16 : 4 = 4$ ○○○○○○○○○○○○○○○

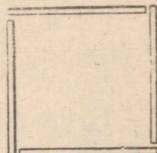
$20 : 4 = 5$ ○○○○○○○○○○○○○○○○○

271. Ühele kleidile kulub 4 m riidet. Mitu kleiti saab õmmelda 12 m riidest?

272. Koostage 5-ga jagamise tabel (ülesande nr. 270 eeskujul).

273. Üks sulg maksab 5 kop. Mitu sulge võib osta 20 kop. eest? 15 kop. eest?

274. Neljast tikust saab koostada ühe ruudu. Mitu eraldi asetsevat ruutu saab koostada 16-st tikust?

275. Õmblustöökogas oli 50 m riidet. 30 meetrist õmmeldi kostüüme, ülejäänud riidest kleite. Mitu kleiti õmmeldi, kui igale kleidile kulus 4 m riidet?

$$276. \quad 20 : 5 \quad 15 : 5 \quad 8 : 4 \quad 2 \times 6 : 4 \quad 10 \times 8$$

$$20 : 4 \quad 16 : 4 \quad 18 : 3 \quad 2 \times 8 : 4 \quad 20 \times 4$$

$$12 : 4 \quad 10 : 5 \quad 12 : 3 \quad 10 \times 2 : 4 \quad 40 \times 2$$

277. Mitu kuut on arvudes 12; 18?

$$12 : 6 = 2 \quad \circ \circ \circ \circ \circ \circ \quad \circ \circ \circ \circ \circ \circ$$

$$18 : 6 = 3 \quad \circ \circ \circ \circ \circ \circ \quad \circ \circ \circ \circ \circ \circ \quad \circ \circ \circ \circ \circ \circ$$

Mitu seitset on arvus 14?

$$14 : 7 = 2 \quad \circ \circ \circ \circ \circ \circ \quad \circ \circ \circ \circ \circ \circ$$

Mitu kaheksat on arvus 16?

$$16 : 8 = 2 \quad \circ \circ \circ \circ \circ \circ \circ \circ \quad \circ \circ \circ \circ \circ \circ \circ \circ$$

Mitu üheksat on arvus 18?

$$18 : 9 = 2 \quad \circ \circ \circ \circ \circ \circ \circ \circ \quad \circ \circ \circ \circ \circ \circ \circ \circ$$

278. 7 päeva on üks nädal. Mitu nädalat on 14 päeva?

279. 8 töötundi on üks tööpäev. Mitu tööpäeva on 16 töötundi?

280. Vabrikus töötab iga kangur korraga üheksal teljel. Mitu kangrut töötab 18-l teljel?

281. Kahes korvis oli kummaski 9 kg õunu. Õunte vedamiseks asetati need ümber kastidesse, igasse kasti 6 kg. Mitu kasti õunu saadi?

$$282. \quad 2 \times 9 : 6 \quad (82 - 64) : 6 \quad (42 - 24) : 9 \quad 20 : 4$$

$$4 \times 4 : 8 \quad (70 - 56) : 7 \quad (53 - 33) : 5 \quad 18 : 3$$

$$3 \times 6 : 2 \quad (86 - 70) : 8 \quad (32 - 16) : 4 \quad 15 : 5$$

283.

$$50 : 10 \quad 80 : 40 \quad 40 : 20 \quad 20 \times 2 : 20$$

$$80 : 20 \quad 100 : 20 \quad 60 : 20 \quad 20 \times 4 : 40$$

$$60 : 30 \quad 100 : 50 \quad 90 : 30 \quad 20 \times 5 : 50$$

284. Mitme päevaga võib läbi lugeda 60 lehekülge, kui iga päev lugeda 20 lehekülge?

285. Mitu meetrit riidet saab osta 80 rbl. eest, kui üks meeter riidet maksab 20 rbl.?

286. Mitu ümbriku teeb Veera 40 minutiga, kui iga ümbriku valmistamiseks kulub tal 10 minutit?

287. Pioneerilaagrisse sõitis ühest koolist 50 pioneeri, teisest 40. Nad jaotati 30 pioneeri kaupa majadesse. Mitmesse majja asusid pioneerid?

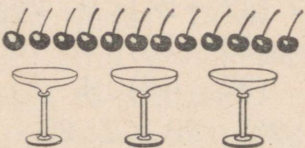
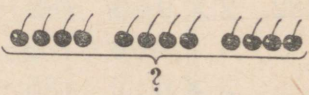
288. Koostada ülesanne, mis lahendatakse järgmiselt:
 $100 \text{ kg} : 50 \text{ kg} = 2$

Vastus: 2 kotti.

289. $(34 + 46) : 20$ $60 : (96 - 66)$ $18 : 9 \times 8$
 $(52 + 38) : 30$ $80 : (65 - 25)$ $20 : 5 \times 3$
 $(63 + 37) : 20$ $100 : (64 - 14)$ $16 : 8 \times 7$

Kuidas saab teada, mitu korda üks arv mahub teisesse?

Kahe jagamisviisi võrdlus

Jagamine võrdseteks osadeks	Mahutusjagamine
<p>290. 1) Jaotage 8 cm pikkune triip neljaks võrdseks osaks. Mitu sentimeetrit on igas osas?</p> <p>291. 1) Lapsed jaotasid 12 kirssi võrdset kolme puuviljavaasi. Mitu kirssi panid lapsed igasse puuviljavaasi?</p> <p>$12 \text{ kirssi} : 3 = 4 \text{ kirssi}$</p>	<p>2) Jaotage 8 cm pikkune triip 2 cm pikkusteks osadeks. Mitu osa te saate?</p> <p>2) Lapsed jaotasid 12 kirssi 4 kaupa vaasidesse. Mitu puuviljavaasi nad vaajasid?</p> <p>$12 \text{ kirssi} : 4 \text{ kirsiga} =$ $= 3 \text{ (puuviljavaasi)}$</p>

Lugege läbi ülesanded 292, 293 ja 294 ning ütelge, millised nendest lahendatakse võrdseteks osadeks jagamise abil ja millised mahutusjagamise abil.

292. 1) 16 m pikkune palk saeti neljaks võrdseks osaks. Mitu meetrit oli iga osa pikk?

2) 20 m pikkune traat lõigati 5 m pikkusteks tükkideks. Mitu tükki saadi?

293. 1) Kolmes võrdses tulbas on kokku 12 harjutust. Mitu harjutust on ühes tulbas?

2) Õpilane lahendas 15 harjutust ja kirjutas need kolme harjutuse kaupa tulpadesse. Mitu tulpa sai õpilane?

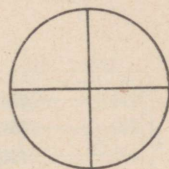
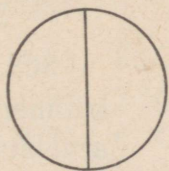
294. 1) Vanaema jaotas 12 õuna võrdselt kolme lapse vahel. Mitu õuna sai iga laps?

2) Vanaema andis lastele 12 õuna, igale 4. Mitu last oli vanaemal?

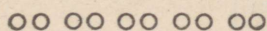
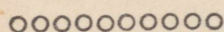
295. Rongkäigule läks ühest klassist 38 õpilast, teisest klassist 42 õpilast. Kõik nad rivistusid kolonni. Mitu rida oli kolonnis, kui igas reas oli 10 õpilast?

OSA LEIDMINE ARVUST.

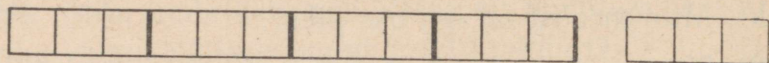
296. Ring jaotati pooleks. Näidake poolt ringi. Ring jaotati 4 võrdseks osaks. Näidake neljandik ringist.

297. 10 kera jaotati viieks võrdseks rühmaks. Igasse rühma saadi 2 kera. 2 on viiendik kümnest.

298. 12 ruudu pikkune riba jaotati neljaks võrdseks osaks. Igasse ossa saadi kolm ruutu. 3 on neljandik kaheteistkümnest.

299. Lõigake paberist riba neljaks võrdseks osaks ja võtke üks selline osa. Millise osa ribast te võtsite?

300. 80 kompvekki jaotati võrdselt kaheksasse pakki. Milline osa kompvekke on igas pakis? Mitu kompvekki on igas pakis?

301. Leidke pool arvudest 18; 40; 60; 14.

302. Sööklas kulutati võrdselt 8 päeva jooksul 16 kg võid. Milline osa võist kulutati iga päev? Mitu kilogrammi võid kulutati iga päev?

303. Joonistage 15 ringi. Leidke kolmandik ringidest ja kriipsutage need alla.

304. $2 \times 9 + 46$	$7 \times 2 + 7$	$80 - 12$
$3 \times 5 + 59$	$8 \times 2 + 8$	$60 - 8$
$6 \times 2 + 60$	$9 \times 2 + 9$	$40 - 16$

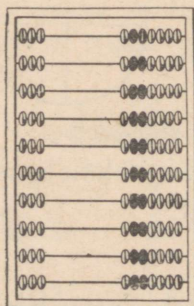
KORRUTAMIS- JA JAGAMISTABEL.

3 (kolme) korrutamine.

305. Lugege kolmekaupa kolmekümneni (algul arvelaual, siis ilma arvelauata).

306. Kirjutage vihikusse ja pidage mees kolmekaupa loendamise tulemused:

3, 6, 9, 12, 15, 18, 21,
24, 27, 30.

307. Koostage kolme liitmise ja korrutamise tabel.

Liitmise tabel	Korrutamise tabel
3	$3 \times 1 = 3$
$3 + 3 = 6$	$3 \times 2 = 6$
$3 + 3 + 3 = 9$	$3 \times 3 = 9$
$3 + 3 + 3 + 3 = 12$	$3 \times 4 = 12$
$3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 15$	$3 \times 5 = 15$
$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 18$	$3 \times 6 = 18$
$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 21$	$3 \times 7 = 21$
$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 24$	$3 \times 8 = 24$
$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 27$	$3 \times 9 = 27$
$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 30$	$3 \times 10 = 30$

Kui palju saab, kui võtta 7 kolme; 8 kolme; 9 kolme; 6 kolme; 5 kolme; 4 kolme?

308. Ühele raamile vajatakse 3 klaasi. Mitu klaasi on tarvis, et klaasida: 7 raami; 9 raami; 6 raami; 8 raami?

309. Ühe kolmnurga tegemiseks on tarvis 3 tikku. Mitu tikku on tarvis, et teha: 6 kolmnurka; 8 kolmnurka; 7 kolmnurka?

310. Laste joonistuste näitusele andsid 9 õpilast igaüks 2 joonistust, 8 õpilast igaüks aga 3 joonistust. Mitu joonistust andsid lapsed näitusele?

311. $3 \times 6 + 18$ $70 - (3 \times 7)$ $3 \times 8 + 36$ $30 : 3$
 $3 \times 4 + 88$ $90 - (3 \times 5)$ $7 \times 2 + 45$ $60 : 3$
 $3 \times 9 + 18$ $80 - (3 \times 7)$ $6 \times 3 + 62$ $90 : 3$

312. 1) Kui palju on 4 kolme?

$$\begin{array}{l}
 3 \times 4 = ? \\
 3 \times 2 = 6 \\
 3 \times 2 = 6
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{l} 3 \times 4 = ? \\ 3 \times 2 = 6 \\ 3 \times 2 = 6 \end{array}} \right\} 3 \times 4 = 12$$

Kui palju on 8 kolme?

$$\left. \begin{array}{l} 3 \times 8 = ? \\ 3 \times 4 = 12 \\ 3 \times 4 = 12 \end{array} \right\} 3 \times 8 = 24$$

Kui palju on 6 kolme; 9 kolme; 5 kolme?

2) Jaotades kolmed rühmadeks, lahendage harjutused:

$$\begin{array}{cccccc} 3 \times 2 & 3 \times 4 & 3 \times 3 & 3 \times 3 & 3 \times 5 \\ 3 \times 4 & 3 \times 8 & 3 \times 6 & 3 \times 9 & 3 \times 7 \end{array}$$

313. Arvutage, mitu tikku on tarvis nende kolmnurkade tegemiseks. Arvutage algul liitmise abil, siis korrutamise abil.

314. Arvutage, mitu kopikat annavad kokku kõik need rahad. Arvutamine kirjutage korrutamise abil.

315. Mitu meetrit riidet on tarvis, et õmmelda 7 täiskasvanu särki ja 5 lapse särki, kui täiskasvanu särgile kulub 3 m riidet, lapse särgile aga 2 m?

$$\begin{array}{ccc} 316. & 3 \times 5 + 15 & 3 \times 8 - 12 & 3 \times 7 - 21 \\ & 3 \times 9 - 27 & 3 \times 7 - 18 & 3 \times 4 + 38 \\ & 3 \times 9 + 27 & 3 \times 6 - 18 & 3 \times 4 + 12 \end{array}$$

317. Lasteaia jaoks osteti 9 kg marju, 3 rbl. kilogramm. Kassasse anti 50 rbl. Mitu rubla pidi saama tagasi?

$$\begin{array}{ccc} 318. & 3 \times 9 + 62 & 3 \times 8 + 16 & 70 - 24 \\ & 3 \times 8 + 57 & 3 \times 7 + 30 & 90 - 27 \\ & 3 \times 6 + 82 & 3 \times 9 + 27 & 80 - 18 \end{array}$$

Jaotamine 3-kaupa.

319. Jaotage 3-kaupa:

6 : 3   12 : 3   18 : 3   9 : 3   15 : 3   3 : 3

320. Jaotage kolme ringi kaupa ja loendage, kui palju saab kolmesid:

21 : 3   ○○○ ○○○ ○○○ ○○○ ○○○ ○○○ ○○○

24 : 3   ○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

27 : 3   ○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

30 : 3   ○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

321. Lahendage harjutused ja kontrollige vastuseid:

24 : 3   18 : 3   27 : 3   21 : 3   6 : 3
30 : 3   15 : 3   9 : 3   12 : 3   3 : 3

Lahendus: $24 : 3 = 8$.

Kontroll: $3 \times 8 = 24$.

322. 24 lennukit lendasid paraadil lülidena, 3 lennukit igas lülis. Kui palju oli lülisid?

323. 21 kg mett pandi purkidesse, igasse 3 kg. Mitu purki täideti meega?

324. Lammas sööb päevas 3 kg heinu. Mitmeks päevaks jätkub temale 27 kg heintest?

325. $27 : 3 + 36$ $(48 - 24) : 3$ $30 : 3 + 62$
 $24 : 3 + 56$ $(100 - 82) : 3$ $18 : 3 + 28$
 $21 : 3 + 63$ $(69 - 54) : 3$ $15 : 3 + 36$

326. Ühes tükis oli 12 m riiet, teises 3 m võrra rohkem. Teisest tükist õmmeldi laste ülikondi. Mitu ülikonda saadi, kui igale ülikonnale kulus 3 m riiet?

327. Ühes tükis oli 12 m riidet, teises 3 m võrra rohkem. Kogu sellest riidest õmmeldi ülikondi. Mitu ülikonda saadi, kui igale ülikonnale kulus 3 m riidet?

328. Maaler peab värvima 23 raami. Esimesel tunnil värvis ta 2 raami, siis aga 3 raami tunnis. Mitme tunniga värvis maaler kõik raamid?

329. Asendage esimeses tulbas liitmine korrutamisega ja tuletage meelde, millised arvud moodustavad 3 seitset, 3 kaheksat, 3 üheksat.

$$\begin{array}{cccc}
 7 + 7 + 7 & 7 \times 2 + 7 & 7 \times 3 & 27 : 3 \times 2 \\
 8 + 8 + 8 & 8 \times 2 + 8 & 8 \times 3 & 21 : 3 \times 2 \\
 9 + 9 + 9 & 9 \times 2 + 9 & 9 \times 3 & 24 : 3 \times 2
 \end{array}$$

Jagamine kolmeks võrdseks osaks.

330. Koostage 3-ga korrutamise tabel, seejärel aga 3-ks võrdseks osaks jagamise tabel.

Korrutamine 3-ga	Jagamine 3-ga
$2 \times 3 = 6$	$6 : 3 = 2$
$3 \times 3 = 9$	$9 : 3 = 3$
$4 \times 3 = 12$	$12 : 3 = 4$
$5 \times 3 = 15$	$15 : 3 = 5$
$6 \times 3 = 18$	$18 : 3 = 6$
$7 \times 3 = 21$	$21 : 3 = 7$
$8 \times 3 = 24$	$24 : 3 = 8$
$9 \times 3 = 27$	$27 : 3 = 9$
$10 \times 3 = 30$	$30 : 3 = 10$

331. 1) 6×3 7×3 8×3 9×3 10×3
 $18 : 3$ $21 : 3$ $24 : 3$ $27 : 3$ $30 : 3$

2) Leidke kolmandik igast arvust: 27; 21; 24; 30; 15.

332. Õmblustöökojas oli 33 m siidi, satääni aga 6 m võrra vähem. Kolmandik satäänist kulutati kleitidele. Mitu meetrit satääni kulutati kleitidele?

333. Rätsepatöökojas oli 33 m satääni, kalevit 6 m võrra vähem. Kolmandik kogu kalevist kulutati ülikondade õmblemiseks. Mitu meetrit riidet kulutati ülikondade õmblemiseks?

334. Lüpsja lüpsis 27 l piima. Kolmandiku sellest piimast valas ta suurde piimanõusse, ülejäänud piima võrdselt 3 väiksesse. Mitu liitrit piima valas ta igasse väiksesse piimanõusse?

$$\begin{array}{cccc} 335. & 21 : 3 & 27 : 3 & 7 \times 3 + 29 & 9 \times 3 - 12 \\ & 24 : 3 & 18 : 3 & 9 \times 3 - 15 & 9 \times 3 + 18 \\ & 15 : 3 & 12 : 3 & 6 \times 3 + 36 & 7 \times 3 + 21 \end{array}$$

336. 1) Kumb on suurem ja kui palju: pool 18-st või kolmandik 24-st; kolmandik 27-st või pool 16-st?

2) Kumb on väiksem ja kui palju: kolmandik 21-st või pool 40-st; kolmandik 30-st või neljandik 40-st?

$$\begin{array}{ccc} 337. & 27 : 3 : 3 & 3 \times 7 + 24 & 72 - (30 : 3) \\ & 24 : 3 : 4 & 3 \times 9 - 18 & 53 - (15 : 3) \\ & 21 : 3 : 7 & 3 \times 8 - 10 & 42 - (21 : 3) \end{array}$$

338. Kirjutage kõik arvud 20-ni: 1) millised jaguvad 3-ga; 2) millised ei jagu 3-ga.

339. Raamatus on 90 lehekülge. Kolmandiku sellest raamatust luges poiss läbi 3 päevaga, lugedes iga päev ühepalju. Mitu lehekülge luges poiss päevas?

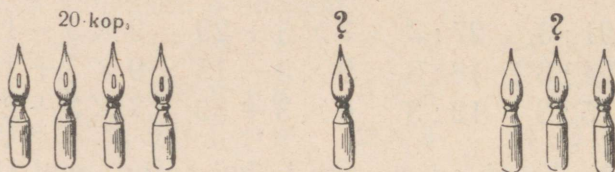
340. Olga sai kingituseks 36 pilti. 12 pilti jättis ta endale, ülejäänud jaotas aga võrdselt oma kolmele sõbratarile. Mitu pilti sai iga sõbratar?

341. 3 m sitsi maksab 21 rbl., 4 m linast riidet aga 40 rbl. Kui palju on sitsi meeter odavam linase riide meetrist?

$$\begin{array}{llll}
 342. & 27 : 3 \times 2 & 3 \times 9 + 18 & (54 - 27) : 3 \\
 & 21 : 3 \times 2 & 3 \times 7 + 24 & (48 - 24) : 3 \\
 & 24 : 3 \times 2 & 3 \times 8 + 21 & (36 - 18) : 3 \\
 & 18 : 3 \times 2 & 3 \times 6 + 18 & (88 - 67) : 3
 \end{array}$$

Ülesannete lahendamine ühe kaudu.

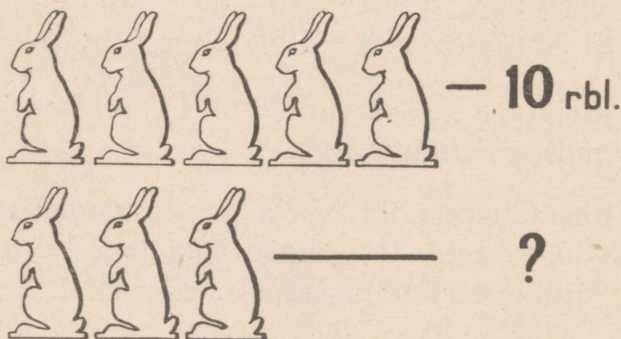
343. 4 sulge maksab 20 kop. Kui palju maksab üks sulg? Kui palju maksab 3 sulge?

344. 18 l piima valati võrdselt kuude piimanõusse. Kui palju piima on neljas piimanõus?

345. Viies ühesuguses purgis oli 15 kg mett. 3 purki mett tarvitati ära. Mitu kilogrammi mett tarvitati ära?

346. Mõtelge ülesanne mängujänestest.

347. Vanja ostis 2 pliitsit, Kolja 5 samasugust pliitsit. Vanja maksis oma pliitsite eest 40 kop. Kui palju peab maksma Kolja oma pliitsite eest?

348. Vanaisa kandis 5 ühesugust toiduainete pakki, üldkaaluga 15 kg. Vanja aitas vanaisal kanda kahte pakki. Mitu kilogrammi kandis Vanja?

$$\begin{array}{cccc}
 349. & 3 \times 8 & 27 : 3 & 100 : 20 & 3 \times 6 : 9 \\
 & 2 \times 9 & 21 : 3 & 80 : 40 & 2 \times 9 : 6 \\
 & 3 \times 7 & 24 : 3 & 60 : 20 & 4 \times 4 : 8 \\
 & 3 \times 9 & 18 : 3 & 90 : 30 & 2 \times 6 : 4
 \end{array}$$

4 (nelja) korrutamine.

350. Lugege neljakaupa 40-ni (algul arvelauual, pärast ilma arvelauata).

351. Kirjutage vihikusse ja pidage meeles neljakaupa loendamise tulemused:

4, 8, 12, 16, 20, 24, 28, 32, 36, 40.

352. Koostage 4 (nelja) korrutamise tabel.

Liitmise tabel	Korrutamise tabel
4	$4 \times 1 = 4$
$4 + 4 = 8$	$4 \times 2 = 8$
$4 + 4 + 4 = 12$	$4 \times 3 = 12$
$4 + 4 + 4 + 4 = 16$	$4 \times 4 = 16$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 20$	$4 \times 5 = 20$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 24$	$4 \times 6 = 24$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 28$	$4 \times 7 = 28$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 32$	$4 \times 8 = 32$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 36$	$4 \times 9 = 36$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 40$	$4 \times 10 = 40$

353. Ühel toolil on 4 jalga. Mitu jalga on tarvis valmistada 6 tooli jaoks? 8 tooli jaoks? 10 tooli jaoks?

354. Vihiku leheküljel on 6 tulpa, igaühes 4 harjutust, ja 4 tulpa, igaühes 3 harjutust. Mitu harjutust on nendes tulpades kokku?

355. Kolmelt lambalt saadi aastas kokku 15 kg villa. Mitu kilo villa saab aastas neljalt selliselt lambalt?

$$356. \quad 4 \times 7 + 14 \quad 4 \times 8 - 16 \quad 4 \times 5 : 2 \quad 4 \times 4 : 8$$

$$4 \times 9 + 36 \quad 4 \times 6 - 12 \quad 4 \times 3 : 3 \quad 4 \times 10 \times 2$$

$$4 \times 5 + 24 \quad 4 \times 2 + 28 \quad 4 \times 6 : 3 \quad 2 \times 2 \times 7$$

357. 1) Leida rühmakaupa 8 nelja?

$$4 \times 8 = ? \quad \left. \begin{array}{l} 4 \times 4 = 16 \\ 4 \times 4 = 16 \end{array} \right\} 4 \times 8 = 32$$

Leida rühmakaupa 6 nelja?

$$4 \times 6 = ? \quad \left. \begin{array}{l} 4 \times 3 = 12 \\ 4 \times 3 = 12 \end{array} \right\} 4 \times 6 = 24$$

2) Jaotades neljad rühmadeks, lahendage harjutused:

$$4 \times 2 \quad 4 \times 4 \quad 4 \times 3 \quad 4 \times 3 \quad 4 \times 5$$

$$4 \times 4 \quad 4 \times 8 \quad 4 \times 6 \quad 4 \times 9 \quad 4 \times 7$$

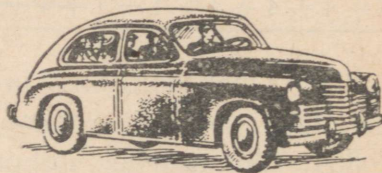
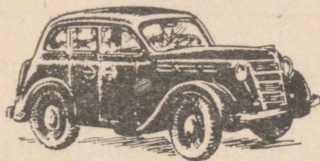
$$358. \quad 4 \times 9 - 21 \quad 4 \times 7 + 30 \quad 20 : 5 \times 9$$

$$4 \times 8 - 28 \quad 4 \times 6 - 14 \quad 12 : 3 \times 8$$

359. Tehke tikkudest 6 eraldiseisvat ruutu. Mitu tikku on kõikides ruutudes kokku? Kirjutage lahendus vihikusse korrutisena.

360. «Osavate käte» ringile osteti 8 paari kääre 4 rbl. paar ja kaks saagi 6 rbl. tükk. Kui palju maksti kogu ostu eest?

361. Reisijate veoks anti 9 «Pobedat» ja 6 «Moskvitši». Igasse «Pobedasse» istus 4 inimest, igasse «Moskvitši» 3 inimest. Mitu inimest istus autodesse?

$$362. \quad 4 \times 7 + 28 \quad 3 \times 9 + 24 \quad 60 - 36 \quad 80 : 2 : 2$$

$$4 \times 9 + 36 \quad 3 \times 7 + 15 \quad 40 - 24 \quad 40 : 2 : 2$$

$$4 \times 8 + 32 \quad 4 \times 6 + 12 \quad 80 - 36 \quad 20 : 2 : 2$$

Jaotamine 4-kaupa.

363. Koostage 4-kaupa jaotamise tabel, kasutades ringikesi (ülesande nr. 320 eeskujul).

$$\begin{array}{lll} 8 : 4 = 2 & 20 : 4 = & 32 : 4 = \\ 12 : 4 = 3 & 24 : 4 = & 36 : 4 = \\ 16 : 4 = 4 & 28 : 4 = & 40 : 4 = \end{array}$$

364. Jagage ja kontrollige korrutamisega:

$$\begin{array}{lllll} 32 : 4 & 24 : 4 & 36 : 4 & 28 : 4 & 8 : 4 \\ 12 : 4 & 40 : 4 & 20 : 4 & 16 : 4 & 4 : 4 \end{array}$$

Lahendus: $32 : 4 = 8$.

Kontroll: $4 \times 8 = 32$.

365. Mitmele särgile jätkub 28-st nõobist, kui iga särgi ette õmmelda 4 nõopi?

366. Mitu lauda läheb sööklas vaja 32 õpilasele, kui iga laua taha istub 4 õpilast?

367. Sööklas lõunastavad 44 inimest, 8 inimest istuvad suure laua juures, ülejäänud aga 4-kaupa väikeste laudade juures. Mitu väikest lauda on kasutamisel?

$$\begin{array}{llll} \mathbf{368.} & 36 : 4 & 28 : 4 & 40 : 4 + 33 & 80 - 4 - 8 \\ & 32 : 4 & 24 : 4 & 20 : 4 + 88 & 60 - 8 - 4 \\ & 40 : 4 & 21 : 3 & 24 : 3 + 16 & 50 - 9 - 6 \end{array}$$

369. Kahes tulbas on kummaski 6 harjutust. Mitu tulpa me saame, kui kirjutame need harjutused 4-kaupa tulpadesse?

370. Kui osta tasse hinnaga 4 rbl. tükk, siis jätkub rahast kuue tassi ostmiseks. Mitu tassi saab osta selle raha eest, kui tassi hind on 3 rbl.?

$$\begin{array}{llll} \mathbf{371.} & 3 \times 8 : 4 & (16 + 8) : 4 & (40 - 16) : 4 & 2 \times 8 : 4 \\ & 4 \times 6 : 3 & (27 + 9) : 4 & (56 - 28) : 4 & 2 \times 9 : 3 \\ & 2 \times 6 : 4 & (21 + 7) : 4 & (72 - 36) : 4 & 3 \times 6 : 9 \end{array}$$

372. Kaheksas karbis on igaühes 3 pliiatsit. Mitu karpi on tarvis, kui asetada need pliiatsid neljakaupa karpidesse?

373. Asendage esimeses tulbas liitmine korrutamisega ja pidage meeles, missugused arvud moodustavad: 4 kuut, 4 seitset, 4 kaheksat, 4 üheksat.

$$\begin{array}{lll}
 6 + 6 + 6 + 6 = \dots & 6 \times 3 + 6 & 6 \times 4 \\
 7 + 7 + 7 + 7 = \dots & 7 \times 3 + 7 & 7 \times 4 \\
 8 + 8 + 8 + 8 = \dots & 8 \times 3 + 8 & 8 \times 4 \\
 9 + 9 + 9 + 9 = \dots & 9 \times 3 + 9 & 9 \times 4
 \end{array}$$

Jagamine neljaks võrdseks osaks.

374. Kirjutage 4-ga korrutamise tabel, seejärel 4-ks võrdseks osaks jagamise tabel.

Korrutamine 4-ga	Jagamine 4-ga
$1 \times 4 = 4$	$4 : 4 = 1$
$2 \times 4 = 8$	$8 : 4 = 2$
$3 \times 4 = 12$	$12 : 4 = 3$
$4 \times 4 = 16$	$16 : 4 = 4$
$5 \times 4 = 20$	$20 : 4 = 5$
$6 \times 4 = 24$	$24 : 4 = 6$
$7 \times 4 = 28$	$28 : 4 = 7$
$8 \times 4 = 32$	$32 : 4 = 8$
$9 \times 4 = 36$	$36 : 4 = 9$
$10 \times 4 = 40$	$40 : 4 = 10$

375. 1) 6×4 7×4 8×4 9×4 5×4
 $24 : 4$ $28 : 4$ $32 : 4$ $36 : 4$ $20 : 4$

2) Jagame neljaks võrdseks osaks 32; 24; 28; 36.
 Leidke neljandik arvudest 16; 28; 36; 32; 24.

376. Jaotage 36 cm pikkune pabeririba neljaks võrdseks osaks. Mitu sentimeetrit on igas osas?

377. Lasteaia jaoks osteti mänguasju: 4 autot 24 rbl. eest ja vedur 12 rbl. eest. Kui palju on vedur autost kallim?

378. Neljas ühesuguses kastis on 32 kg tomateid. Mitu kilogrammi tomateid on kolmes kastis?

379. $16 : 4$ $36 : 4$ $20 : 4$ $28 : 4$ $24 : 3$
 $32 : 4$ $24 : 4$ $40 : 4$ $32 : 4$ $27 : 3$
 $28 : 4$ $32 : 4$ $36 : 4$ $12 : 4$ $21 : 3$

380. 1) Neljandikule arvust 28 lisage 14. Neljandikule arvust 36 lisage 45. Neljandikule arvust 32 lisage kolmandik arvust 21.

2) Kumb on suurem: neljandik arvust 24 või kolmandik arvust 27? Neljandik arvust 36 või kolmandik arvust 27?

381. $36 : 4 \times 2$ $40 : 4 + 63$ $4 \times 6 - 6 + 18$
 $28 : 4 \times 2$ $24 : 4 + 36$ $4 \times 8 - 8 + 24$
 $16 : 4 \times 8$ $32 : 4 + 48$ $4 \times 9 - 9 + 27$

382. Lüpsja lüpsis kolmelt lehmalt igaühelt 8 l piima ja valas kogu selle piima võrdselt nelja nõusse. Mitu liitrit piima valas ta igasse nõusse?

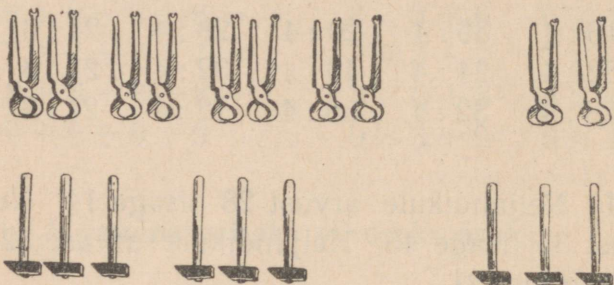
383. Lehmale anti päevas 40 kg sööta. Neljandik söödast oli hein, pool kogu söödast — peedid, ülejäänud — silo. Mitu kilogrammi silo anti lehmale päevas?

384. Tuleb õmmelda 6 voodilina. Mitu meetrit riidet läheb selleks vaja, kui nelja lina õmblemiseks läheb 16 m?

385. $(16 + 16) : 4$ $(82 - 54) : 4$ $32 : 4 : 4 : 2$
 $(18 + 18) : 4$ $(73 - 49) : 4$ $24 : 4 : 3 : 2$
 $(14 + 14) : 4$ $(62 - 50) : 4$ $36 : 4 : 3 : 3$

Arvu suurendamine mingi arv korda.

386. 1) Vasakul on 3 haamrit, paremal aga 2 korda 3 haamrit. Tähendab, paremal pool on **2 korda rohkem** haamreid kui vasakul.

Vasakul on 2 paari tange, paremal aga 4 korda 2 paari tange. Tähendab, paremal on **4 korda rohkem tange** kui vasakul.

2) Asetage paremale 2 pulgakest, vasakule aga 5 korda rohkem. Mitu pulgakest on vasakul?

387. Joonistage ülemisse ritta 4 ringikest, alumisse aga 3 korda rohkem. Mitu ringikest on alumises reas?

388. Tüdrukul on ühes käes 5 kop., teises aga 4 korda rohkem. Mitu kopikat on tüdrukul teises käes?

$$5 \text{ kop.} \times 4 = 20 \text{ kop.}$$

389. Lammas sõi päevas 3 kg heinu, hobune aga 3 korda rohkem. Mitu kilogrammi heinu sõi hobune päevas?

390. Peetril on 4 marki, Jaanil aga 8 korda rohkem. Mitu marki on mõlemal poisil kokku?

391. Kirjutage järjekorras kümme esimest arvu. Suurendage neist iga arvu algul 3 korda, ja siis 4 korda.

392. Raadisaadet «Mõistata» kuulsid 8 last, pionerisaadet «Alati valmis» aga **2 korda rohkem**. Mitu last kuulab pionerisaadet?

393. Meeter sitsi maksab 6 rbl., meeter satääni on 2 korda kallim. Kui palju maksab meeter satääni?

394. Vasja on 4 aastat vana, tema isa on temast **9 korda vanem**. Kui vana on Vasja isa?

395. Üks kohver kaalub 7 kg, teine kohver on **3 korda raskem**. Kui palju kaaluvad mõlemad kohvid kokku?

396. Mõtelge ja lahendage ülesanne, mis on mõne eelmisega sarnane.

397. Varem oli kolhoosis 4 raadiot, nüüd on nende arv **suurenenud 10 korda**. Mitu raadiot on nüüd kolhoosis?

398. 5 suurendada 4 korda; 8 suurendada 2 korda; 4 suurendada 9 korda; 3 suurendada 8 korda; 4 suurendada 7 korda; 3 suurendada 9 korda; 4 suurendada 6 korda.

Kirjutage arvutused vihikusse. Näide: $5 \times 4 = 20$.

399. Joonistage ühte ritta 5 ruutu, teise ritta 3 korda rohkem.

Mingi arvu võrra suurem	Mingi arv korda suurem
<p>400. 1) Vasakul on 3 kirssi, paremal kahe kirsi võrra rohkem. Mitu kirssi on paremal?</p> <p>$3 \text{ kirssi} + 2 \text{ kirssi} = 5 \text{ kirssi}$</p>	<p>2) Vasakul on 3 kirssi, paremal 2 korda rohkem. Mitu kirssi on paremal?</p> <p>$3 \text{ kirssi} \times 2 = 6 \text{ kirssi}$</p>

Mingi arvu võrra suurem	Mingi arv korda suurem
<p><u>401.</u> 1) Ühes karbis on 6 pliiatsit, teises kolme pliiatsi võrra rohkem. Mitu pliiatsit on teises karbis?</p> <p>402. 1) Kindad maksavad 4 rbl., müts on 5 rbl. kallim. Kui palju maksab müts?</p>	<p>2) Ühes karbis on 6 pliiatsit, teises 3 korda rohkem. Mitu pliiatsit on teises karbis?</p> <p>2) Kindad maksavad 4 rbl., lapse ülikond on 5 korda kallim. Kui palju maksab lapse ülikond?</p>

403. Kirjakult lüpsiti hommikul 5 l piima, keskpäeval aga 3 liitri võrra rohkem. Mitu liitrit piima lüpsiti hommikul ja keskpäeval kokku?

404. Punikult lüpsiti hommikul 5 l piima, ülejäänud päeva osal aga 3 korda rohkem. Mitu liitrit piima lüpsiti Punikult päevas kokku?

405. Lahendage harjutused peast, pärast kirjutage harjutused vihikusse.

4 suurendage 8 võrra;	4 suurendage 8 korda
3 suurendage 7 võrra;	3 suurendage 7 korda
30 suurendage 3 võrra;	30 suurendage 3 korda
4 suurendage 9 võrra;	4 suurendage 9 korda

Mis on tarvis teha selleks, et: **1) suurendada arvu mingi arv korda?** **2) suurendada arvu mingi arvu võrra?**

406. Lugege läbi ja lahendage peast järgmised harjutused (harjutuste lugemisel ütelge nii: «suurendada mingi arvu võrra» ja «suurendada mingi arv korda»).

$40 + 2$	4×9	$27 + 23$	$4 \times 2 + 16$
40×2	$4 + 9$	$36 + 24$	$5 \times 2 + 35$
$20 + 5$	3×8	30×3	$49 + 7 + 8$
20×5	$3 + 8$	$30 + 3$	$20 \times 2 \times 2$

407. Tõmmake 3 joont, esimene pikkusega 4 cm, teine 3 korda pikem kui esimene, kolmas 3 cm võrra pikem kui teine. Kui pikk on kolmas joon?

408. (Peast.) Postiljon tõi kolhoosi 4 telegrammi, kirju 8 korda rohkem kui telegramme, ajalehti aga 12 võrra rohkem kui kirju. Mitu ajalehte tõi postiljon kolhoosi?

409. Mõtelge kaks ülesannet: 1) kus on tarvis 4 kg suurendada 8 korda; 2) kus on tarvis 4 kg suurendada 8 kg võrra.

410. Mare tegi näärikuuse kaunistamiseks 4 mänguasja, Maia 3 korda rohkem kui Mare, Evi aga 5 mänguasja võrra rohkem kui Maia. Mitu mänguasja tegi Evi?

411. Harjutage kiiresti arvutama:

$1 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2$	$10 \times 2 \times 2 \times 2$	$3 \times 3 \times 3$
$1 + 2 + 2 + 2 + 2$	$10 + 2 + 2 + 2$	$2 \times 2 \times 2$
$3 \times 2 \times 2 + 12 + 12$	$20 \times 2 \times 2 + 20$	$80 : 4 : 4$
$4 \times 2 \times 2 + 16 + 16$	$30 \times 2 + 20 + 20$	$90 : 3 : 3$

5 (viie) korrutamise.

412. Loendage 5-kaupa 50-ni ja kirjutage vihikusse loendamise tulemused:

5, 10, 15, ..., 50.

Missugused arvud saab, kui võtta 5 viit, 6 viit, 7 viit, 8 viit, 9 viit, 10 viit?

Kirjutage arvutamise tulemused vihikusse algul liitmise kujul, pärast korrutamise tabeli kujul (ülesande nr. 352 eeskujul).

413. Mitu kopikat on seitse 5-kopikast raha ja üheksa 3-kopikast raha?

414. Ülo ostis raamatu «Küürselg-sälg». Raamatu eest andis ta kolm 20-kopikast raha ja kaheksa 5-kopikast raha. Kui palju maksab raamat?

415. Pioneerid läksid rongkäigule. Nad rivistusid 5-kaupa 9-sse ritta, 2 pioneeri käsid ees lipuga. Mitu pioneeri läks rongkäigule?

416. $5 \times 3 + 15$ $5 \times 6 - 15$ $5 \times 7 + 54$
 $5 \times 8 + 35$ $5 \times 5 - 12$ $5 \times 9 - 18$
 $5 \times 4 + 25$ $5 \times 8 - 28$ $5 \times 10 - 16$

417. 1) Kuidas võib kiiremini ja kergemini leida 4 viit; 8 viit; 6 viit; 9 viit; 7 viit?

2) Lahendage järgmised harjutused, jaotades viied rühmadesse:

5×2 5×4 5×3 5×3 5×5
 5×4 5×8 5×6 5×9 5×7

418. Valjal oli palju vaskraha: 3 kop.; 5 kop.; 2 kop.; 2 kop.; 3 kop.; 3 kop.; 5 kop.; 5 kop.; 2 kop.; 5 kop.; 2 kop.; 3 kop.; 3 kop.; 3 kop.; 2 kop.; 5 kop.; 5 kop. ja peale selle 2 kümnekopikalist. Mitu kopikat oli Valjal kokku?

Arvutage algul liitmise abil, siis loendage, kui palju on ühesuguseid rahasid ja arvutage korrutamise tabeli järgi. Korrutamise tulemused liitke.

419. Inimene käis tunnis 5 kilomeetrit. Rong sõitis 10 korda kiiremini. Sõiduauto sõitis 2 korda kiiremini kui rong. Mitu kilomeetrit sõitis sõiduauto tunnis?

420. Kindad maksavad 5 rbl., müts on 6 korda kallim kui kindad, lastepalitu on aga 65 rbl. võrra mütsist kallim. Kui palju maksab lastepalitu?

421. 5×7 $80 - (5 \times 5)$ $5 \times 6 : 3$
 5×9 $90 - (5 \times 3)$ $5 \times 8 : 4$
 4×7 $70 - (4 \times 6)$ $5 \times 4 : 2$

422. Joonistage niisugune ruut ja täitke tühjad ruudud arvudega nii, et saaksite «huvitava» ruudu summaga 75.

	25	
	5	30

Jaotamine 5-kaupa.

423. Koostage 5-kaupa jaotamise tabel, kasutades 5 korrutamise tabelit.

5 korrutamine	Jagamine 5-ga
$5 \times 1 = 5$	$5 : 5 = 1$
$5 \times 2 = 10$	$10 : 5 = 2$
$5 \times 3 = 15$	$15 : 5 = 3$
$5 \times 4 = 20$	$20 : 5 = 4$
$5 \times 5 = 25$	$25 : 5 = 5$
$5 \times 6 = 30$	$30 : 5 = 6$
$5 \times 7 = 35$	$35 : 5 = 7$
$5 \times 8 = 40$	$40 : 5 = 8$
$5 \times 9 = 45$	$45 : 5 = 9$
$5 \times 10 = 50$	$50 : 5 = 10$

424. Mitu korda arv 5 mahub arvudesse 30; 40; 25; 35; 45? Mitu korda tuleb võtta arvu 5, et saada 25; 40; 35? Jagage iga järgmine arv 5-ga: 50; 20; 30; 40.

425. Jagage ja kontrollige seda korrutamisega:

$$\begin{array}{cccccc}
 30 : 5 & 50 : 5 & 15 : 5 & 35 : 5 & 10 : 5 & \\
 45 : 5 & 25 : 5 & 20 : 5 & 40 : 5 & 5 : 5 &
 \end{array}$$

426. Jagage 25 cm pikkune pabeririba 5 sentimeetri pikkusteks osadeks. Mitu osa te saate?

427. Leena jooksis hüppenööriga hüpates 25 m ega puudutanud seejuures nööri jalgadega. Iga 5 m järel arvestati talle üks punkt. Mitu punkti sai Leena?

$$\begin{array}{cccc}
 428. & 30 : 5 \times 3 & 25 : 5 \times 9 & 15 : 5 \times 9 & 46 - 20 \\
 & 45 : 5 \times 2 & 35 : 5 \times 3 & 50 : 5 \times 8 & 70 - 36 \\
 & 40 : 5 \times 2 & 20 : 5 \times 8 & 10 : 5 \times 7 & 45 - 18
 \end{array}$$

429. Emal oli 85 rbl. 60 rbl. eest ostis ta laudlina, ülejäänud raha eest aga mõned salvrätikud, hinnaga 5 rbl. tükk. Mitu salvrätikut ema ostis?

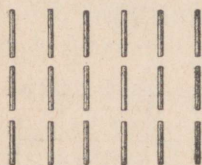
430. Pioneerid saatsid oma sõpradele 50 kg puuvilja. Suurde kasti panid nad 20 kg õunu, väikestesse kastidesse igaühte aga 5 kg viinamarju. Mitu kasti oli viinamarjadega?

$$431. \begin{array}{l} 2 \times 10 : 5 \quad 90 : 3 : 5 \quad (50 - 25) : 5 \\ 4 \times 10 : 5 \quad 80 : 2 : 5 \quad (70 - 35) : 5 \\ 3 \times 10 : 5 \quad 100 : 2 : 5 \quad (90 - 45) : 5 \\ (17 + 18) : 5 \\ (26 + 19) : 5 \\ (50 - 15) : 5 \end{array}$$

432. Iira ostis ... kop. eest sulgi, ... kop. tükk Valige arvud, mõtelge küsimus ja lahendage ülesanne.

$$433. \begin{array}{l} 45 : 5 \times 2 \quad 36 : 4 \times 3 \quad 5 \times 6 : 3 \\ 35 : 5 \times 3 \quad 28 : 4 \times 2 \quad 5 \times 8 : 4 \\ 40 : 5 \times 2 \quad 21 : 3 \times 3 \quad 5 \times 4 : 5 \\ 30 : 5 \times 4 \quad 27 : 3 \times 2 \quad 4 \times 6 : 3 \end{array}$$

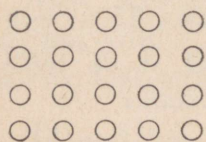
Jätkake arvude rida: 50; 45; 40; ...; 0.

434. Lugege ära algul ridade kaupa, seejärel tulpade kaupa, kui palju on joonistatud pulki. Kirjutage arvutus vihikusse.

435. Võrrelge kaht näidet:

$$1) 6 \times 3 = 18 \quad 2) 3 \times 6 = 18$$

436. Lugege algul ringikesed ära ridade kaupa, seejärel tulpade kaupa. Kirjutage arvutused vihikusse ja võrrelge neid.

437. Võrrelge paarikaupa järgmisi harjutusi ja tehke järeldus.

$$1) 5 \times 4 = 20$$

$$1) 4 \times 6 = 24$$

$$2) 4 \times 5 = 20$$

$$2) 6 \times 4 = 24$$

$$5 \times 4 = 4 \times 5$$

$$4 \times 6 = 6 \times 4$$

Korrutamisel võib arvude kohti vahetada, ilma et tulemus muutuks.

438. $5 \times 6 = 6 \times 5 = 30$ $3 \times 8 = ? \times 3 =$

$4 \times 6 = 6 \times ? =$ $3 \times 7 = ? \times 3 =$

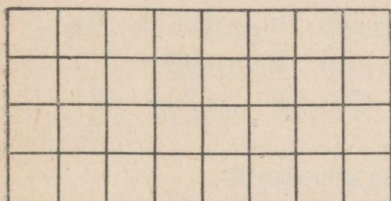
$3 \times 9 = ? \times ?$

$4 \times 7 = ? \times ?$

439. Arvutage arvude ümberpaigutamise abil ja pidage tulemused meeles:

$6 \times 5 =$ $7 \times 5 =$ $8 \times 5 =$ $9 \times 5 =$

440. Ristkülik on jaotatud ruutudeks. Kui palju on ristkülikus ruute?

Jüri arvutas nii:

$8 \text{ ruutu} \times 4 = 32 \text{ ruutu.}$

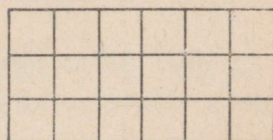
Jaan arvutas teisiti:

$4 \text{ ruutu} \times 8 = 32 \text{ ruutu.}$

Jutustage, kuidas arutles Jüri ja kuidas Jaan?

441. Kui palju on ruute selles ristkülikus? Arvutage kahel viisil ja kirjutage arvutus vihikusse.

442. Ühes saalis on 5 rida toole, 10 tooli igas reas, teises saalis aga 10 rida toole, 5 tooli igas reas. Mida võib ütelda ülesannet lahendamata toolide hulga kohta mõlemas saalis?

Jagamine viieks võrdseks osaks.

443. Koostage ja kirjutage 5-ga korrutamise tabel, seejärel aga 5-ks võrdseks osaks jagamise tabel (ülesande nr. 374 eeskujul).

444. 1) Missugune arv tuleb korrutada 5-ga, et saada: 30; 40; 25; 35; 45; 20?

2) Kui palju saab, kui jagada järgmised arvud 5-ga: 45; 35; 40; 30?

3) Leidke viiendik arvudest 50, 40, 30, 20, 35, 25.

445. Jaotage 30 cm pikkune paberist riba viieks võrdseks osaks. Mitu sentimeetrit on iga osa pikkus?

446. Üks lehm ja 5 lammast sõid päevas 27 kg peete. Lehm sõi 12 kg. Mitu kilogrammi peete sõi iga lammas?

447. Kangur koob 5 tunni jooksul ühel teljel 20 m riidet. Mitu meetrit riidet koob ta ühel teljel 8 tunni jooksul?

$$\begin{array}{cccc} 448. & 45 : 5 & 30 : 5 & (29 + 16) : 5 & (24 + 16) : 5 \\ & 35 : 5 & 50 : 5 & (86 - 36) : 5 & (92 - 57) : 5 \\ & 25 : 5 & 40 : 5 & (100 - 75) : 5 & (70 - 55) : 5 \end{array}$$

449. Harjutage kiiresti peast arvutama.

$$\begin{array}{ccc} 5 \times 8 \times 2 : 4 : 5 & 4 \times 5 \times 5 : 2 : 5 & 5 \times 6 : 10 \\ 90 : 3 : 5 \times 3 : 2 & 3 \times 8 : 4 \times 5 : 3 & 4 \times 6 : 3 \\ 60 : 2 \times 3 : 9 : 5 & 40 : 5 \times 3 : 4 \times 5 & 5 \times 8 : 10 \end{array}$$

450. 40 m pikkune nöör lõigati 5 m pikkusteks tükkideks. Mõtelge küsimus ja lahendage ülesanne.

451. 40 m pikkune nöör lõigati viieks võrdseks tükiks. Mõtelge küsimus ja lahendage ülesanne.

452. Lasteaiale toodi 40 l piima. Pool sellest piimast joodi hommikul, viiendik lõuna ajal, ülejäänud piim õhtul. Mitu liitrit piima joodi õhtul?

453. Autobussiga võib sõita 3 tunni jooksul 90 kilomeetrit, hobusega 2 tunni jooksul 20 kilomeetrit. Mitu kilomeetrit võib autobussiga tunnis rohkem sõita kui hobusega?

454. Sulg maksab ... kop., pliats on ... korda sulest kallim, sullepea ... kop. võrra pliatsist kallim.

Valige arvud, esitage küsimus ja lahendage ülesanne.

455. Jätkake arvude ridu:

1) 6, 12, 18, ..., 60.   3) 8, 16, 24, ..., 80.

2) 7, 14, 21, ..., 70.   4) 80, 72, 64, ..., 0.

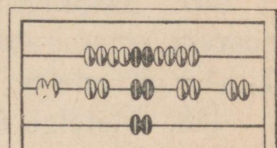
456. Kontrollige, kas harjutused on lahendatud õigesti:

$$5 \times 9 - 27 = 18 \quad (12 + 28) : 5 = 8 \quad 45 : 5 : 3 = 3$$

$$5 \times 7 + 37 = 72 \quad (18 + 17) : 5 = 7 \quad 30 : 5 : 3 = 2$$

Arvu vähendamine mingi arv korda.

457. 10 nuppu jaotati viieks võrdseks rühmaks. Igasse rühma saadi 2 nuppu. Arv 10 vähendati 5 korda.

458. 24 ringi jaotati neljaks võrdseks rühmaks. Igasse rühma saadi 6 ringi. Arv 24 vähendati 4 korda.

459. 30 tuleb vähendada 3 korda. Selleks on tarvis 30 jagada kolmeks võrdseks osaks.

460. 28 tuleb vähendada 4 korda. Mis tuleb selleks teha?

461. 1) Joonistage ühte ritta 8 ruutu, teise 4 korda vähem. Mitu ruutu tuleb joonistada teise ritta?

Kuidas seda leida?

$$8 \text{ ruutu} : 4 = 2 \text{ ruutu.}$$

2) Asetage vasakule 18 pulgakest, paremale 3 korda vähem. Mitu pulgakest tuleb asetada paremale?

Kuidas seda leida?

462. Vähendada 5 korda järgmisi arve:

$$35; 45; 30; 40; 25; 15; 20.$$

463. 1) Joonistage kaks riba: üks 12 cm pikk, teine 3 korda väiksem (lühem).

2) Joonistage 2 tulpa: üks 16 ruutu kõrge, teine 4 korda väiksem (madalam).

464. Vähendage 4 korda järgmisi arve:

36; 24; 32; 20; 28; 16.

465. Perekond kulutas kuus valgustamiseks 15 rubla eest petrooleumi. Elektrivalgustus maksab 5 korda vähem. Kui palju maksab elektrivalgustus?

466. Kooperatiiv müüs kolhoosnikutele nädalas 80 elektritriikrauda ja 4 korda vähem elektriteekanne. Mitu elektritriikrauda ja -teekannu müüdi kolhoosnikutele nädala jooksul?

467. Kalju on 10 aastat vana. Tiiu on Kaljust 2 korda noorem, ema aga on Kaljust 3 korda vanem. Kui vana on Tiiu? Kui vana on ema?

468. Mõtelge ülesanne, mis on eelmistega sarnane.

469. 1) Vähendage arvu 80 2 korda ja jätkake vastuse sellist vähendamist seni, kuni võimalik. Arvutused kirjutage vihikusse ritta.

2) Vähendage arvu 90 3 korda ja jätkake saadud arvude sellist vähendamist seni, kuni võimalik. Arvutused kirjutage vihikusse ritta.

470. Priimusel hakkab teevesi keema 18 minutiga, gaasipliidil hakkab ta keema 3 korda kiiremini. Mitme minutiga hakkab vesi gaasipliidil keema?

471. Selleks, et saagida palk laudadeks käsitsi, kulub 50 minutit. Elektrisaega võib seda teha 10 korda kiiremini. Mitme minutiga võib saagida palgi laudadeks elektrisaega?

$$472. \quad 3 \times 8 - 16 \quad 45 : 5 + 45 \quad 36 : 4 \times 3$$

$$4 \times 9 - 18 \quad 35 : 5 + 28 \quad 25 : 5 \times 9$$

$$5 \times 7 - 20 \quad 32 : 4 + 48 \quad 30 : 5 \times 4$$

Vähendada mingi arvu võrra	Vähendada mingi arv korda
<p>473. 1) Kase all kasvab 8 seent, kuuse all 2 seene võrra vähem. Mitu seent kasvab kuuse all? 8 seent — 2 seent = 6 seent</p>	<p>2) Kase all kasvab 8 seent, männi all 2 korda vähem. Mitu seent kasvab männi all? 8 seent : 2 = 4 seent</p>
<p>474. 1) Niina kulutas lugemiseks 30 minutit, kirjutamiseks aga 3 minutit vähem. Mitu minutit kulutas Niina kirjutamiseks?</p>	<p>2) Veera kulutas lugemiseks 30 minutit, kirjutamiseks aga 3 korda vähem. Mitu minutit kulutas Veera kirjutamiseks?</p>
<p>475. 1) Kalju kulutas tundide ettevalmistamiseks 60 minutit (1 tund), jalutamiseks 20 minutit vähem kui õppimiseks, raamatu lugemiseks aga 5 minutit vähem kui jalutamiseks. Mitu minutit kulutas Kalju raamatu lugemiseks?</p>	<p>2) Olga kulutas tundide ettevalmistamiseks 60 minutit, jalutamiseks 2 korda vähem kui õppimiseks, joonistamiseks aga 3 korda vähem kui jalutamiseks. Mitu minutit kulutas Olga joonistamiseks?</p>
<p>476. 1) Vähendage 12 võrra järgmisi arve: 42, 56, 71, 80, 100. Vähendage 8 võrra järgmisi arve: 16, 32, 56, 70, 90.</p>	<p>2) Vähendage 5 korda järgmisi arve: 35, 25, 45, 40, 20, 30. Vähendage 4 korda järgmisi arve: 24, 36, 28, 32, 40.</p>

477. Mis tuleb teha, et: 1) vähendada arvu mingi arvu võrra? 2) vähendada arvu mingi arv korda?

478. Mikk ütles klassikoosolekul: «Novembris oli 15 sombust ilma, vahelduvaid ilmu 3 päeva võrra vähem, lumesajuseid 4 korda vähem kui vahelduvaid.» Kui palju oli vahelduvaid ilmu? lumesajuga?

479. Pärast tunde andis korrapidaja küülikule toitu, kastis lilli ja aitas ära viia näitlikke õppevahendeid. Esimeseks tööks kulus tal 15 minutit, teiseks 3 korda vähem

kui esimeseks, kolmandaks 2 minuti võrra vähem kui teiseks. Kui palju aega kulus korrapidajal kokku?

480. Kirjutage järgmised harjutused vihikusse ja asetage igasse harjutusse (punktide asemele) tehte märk:

$$3 \dots 8 = 24 \quad 4 \dots 9 = 36 \quad 32 \dots 4 = 8$$

$$3 \dots 8 = 11 \quad 4 \dots 9 = 13 \quad 28 \dots 4 = 7$$

$$45 \dots 5 = 9 \quad 27 \dots 3 = 9 \quad 40 \dots 16 = 24$$

$$45 \dots 5 = 50 \quad 27 \dots 3 = 24 \quad 18 \dots 18 = 36$$

481. Lehm sai ööpäevas 9 kg heinu, kliisid 3 korda vähem kui heinu, silo 5 korda rohkem kui kliisid ja peete 10 kg võrra rohkem kui silo. Mitu kilogrammi iga toitu sai lehm ööpäevas?

482. Vello lahendas kodus 6 harjutust:

$$5 \times 9 - 32 = 13 \quad 45 : 5 + 85 = 94$$

$$5 \times 7 + 36 = 71 \quad 30 : 5 + 78 = 84$$

$$5 \times 8 - 16 = 24 \quad 3 \times 9 - 18 = 8$$

Kui Vello näitas lahendust emale, siis see ütles: «Sa oled teinud ühes harjutuses vea.»

Lahendage kõik harjutused ja leidke viga.

6 (kuue) korrutamine.

483. Loendage 6-kaupa 60-ni.

484. Kirjutage 6-kaupa loendamise tulemused vihikusse:

$$6; 12; 18; \dots; 60.$$

485. Missugune arv saadakse, kui võtta: 2 kuut, 3 kuut, 4 kuut, 10 kuut?

486. Järgmistes harjutustes liitmise asemel korrutage ja kirjutage arvutused vihikusse:

$$6 + 6 + 6 + 6 + 6 =$$

$$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =$$

$$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 =$$

487. Kirjutage ja pidage meeles 6 korrutamise tabel.

488. Nädalas on 6 õppepäeva. Mitu õppepäeva on neljas nädalas; kuues nädalas; kaheksas nädalas?

489. Öppeaasta esimeses veerandis on 9 nädalat ja 3 päeva. Mitu õppepäeva on esimeses veerandis?

490. Teises veerandis on 7 nädalat ja 2 päeva. Mitu õppepäeva on teises veerandis?

$$\begin{array}{cccccc} 491. & 6 \times 7 + 41 & 6 \times 9 - 12 & 6 \times 2 + 12 & 30 : 5 \times 7 \\ & 6 \times 5 - 15 & 6 \times 4 + 24 & 6 \times 8 - 24 & 24 : 4 \times 9 \\ & 6 \times 6 - 18 & 6 \times 8 + 18 & 6 \times 7 + 28 & 18 : 3 \times 6 \end{array}$$

492. Arvutage rühmade abil:

$$\begin{array}{ccccc} 6 \times 2 & 6 \times 4 & 6 \times 3 & 6 \times 6 & 6 \times 5 \\ 6 \times 4 & 6 \times 8 & 6 \times 6 & 6 \times 9 & 6 \times 7 \end{array}$$

493. Arvu 6 suurendada 5 korda; 9 korda; 7 korda; 6 korda; 4 korda; 8 korda.

Arvutused kirjutage vihikusse järgmiselt: $6 \times 5 = 30$.

494. Mürsepal tuleb laduda minutis 6 telliskivi, kuid ta laob 4 korda rohkem. Mitme kivi võrra ületab mürsepp normi?

495. Näärikuuse kaunistamiseks paluti Viivel teha 6 lipukest, ta tegi aga 4 korda rohkem. Mitu lipukest tegi Viive rohkem kui temalt paluti?

496. Oma klassi raamatukogu jaoks tõid lapsed esimesel päeval 6 raamatut, teisel päeval 3 korda rohkem, kolmandal päeval aga 5 korda rohkem kui esimesel. Mitu raamatut tõid lapsed kolme päeva jooksul?

$$\begin{array}{cccccc} 497. & 6 \times 6 & 6 \times 3 & 6 \times 9 + 27 & 18 : 3 \times 7 \\ & 6 \times 8 & 6 \times 4 & 6 \times 7 + 36 & 24 : 4 \times 9 \\ & 6 \times 5 & 6 \times 2 & 6 \times 10 - 45 & 30 : 5 \times 6 \end{array}$$

Jaotamine 6-kaupa.

498. Kasutades 6-ga korrutamise tabelit, koostage 6-kaupa jaotamise tabel (ülesande nr. 423 eeskujul).

499. Mitu kuut on arvudes: 42; 30; 54; 48?

500. Mitu korda on tarvis võtta 6, et saada 36; 24; 60; 12; 48; 18; 30; 42?

501. Millise arvuga tuleb 6 korrutada, et saada 30; 42; 48?

502. Jaotage 24 cm pikkune pabeririba 6 cm pikkusteks osadeks. Mitu osa te saate?

503. Jagage ja kontrollige tulemusi korrutamisega:

$$\begin{array}{ccccc} 42 : 6 & 54 : 6 & 24 : 6 & 30 : 6 & 12 : 6 \\ 36 : 6 & 48 : 6 & 18 : 6 & 60 : 6 & 6 : 6 \end{array}$$

504. Nädalas on 6 tööpäeva. Mitu nädalat on 48 tööpäeva; 54 tööpäeva?

505. Albumisse on kleebitud 30 pilti, 6 pilti igale leheküljele, ja 20 pilti, 4 pilti igale leheküljele. Mitu piltidega lehekülge on albumis kokku?

$$\begin{array}{ccc} 506. & (27 + 27) : 6 & 30 : (63 - 57) & 4 \times 9 : 6 \\ & (24 + 24) : 6 & 24 : (22 - 16) & 3 \times 8 : 6 \\ & (21 + 21) : 6 & 36 : (34 - 28) & 2 \times 9 : 6 \end{array}$$

507. 36 kg küpsiseid asetati 6 kg kaupa kastidesse. Mõtelge küsimus ja lahendage ülesanne.

508. Lapsed tegid 24-st lauakesest linnupuure. Iga linnupuuri jaoks kulus 6 lauakest. Mida võib leida?

509. Mürsepp ladus 60 telliskivi, 6 telliskivi minutis. Mida saab leida ja kuidas?

510. Kolhoosist postkontorini on 3 kilomeetrit, kolhoosist põllulaagrini aga 6 kilomeetrit. Kirjakandja läks kolhoosist postkontorisse, sai sealt ajalehed ja kirjad ning viis need põllulaagrisse. Mitu tundi oli kirjakandja teel, kui ta käis tunnis 4 kilomeetrit? (Lahendage joonise järgi.).

$$\begin{array}{l}
 511. \quad (23 + 19) : 6 \quad 6 \times (51 - 42) \quad 42 : 6 \times 3 + 29 \\
 \quad \quad (11 + 13) : 6 \quad 6 \times (90 - 83) \quad 54 : 6 \times 3 + 73 \\
 \quad \quad (20 + 28) : 6 \quad 6 \times (40 - 32) \quad 32 : 4 \times 3 + 26
 \end{array}$$

512. Lahendage harjutused arvude ümberasetamise abil ja pidage tulemused meeles:

$$\begin{array}{l}
 7 \times 6 = 6 \times 7 = ? \quad 7 \times 3 \quad 8 \times 3 \quad 9 \times 3 \\
 8 \times 6 = \quad \quad \quad 7 \times 6 \quad 8 \times 6 \quad 9 \times 6 \\
 9 \times 6 =
 \end{array}$$

Jagamine kuueks võrdseks osaks.

513. Koostage 6-ga korrutamise tabel, seejärel aga kuueks võrdseks osaks jagamise tabel (ülesande nr. 374 eeskujul).

514. Kui palju saab, kui jagada kuueks võrdseks osaks järgmised arvud: 48; 30; 24; 36?

515. Vähendage 6 korda: 24; 18; 36; 54; 30; 42.

516. Leidke kuuendik järgmistest arvudest: 12; 60; 48; 42; 54.

517. Korteris on 6 ühesugust elektrilampi. Elektrivalgustuse eest maksti 18 rbl. Kui palju maksid üüriks, kellel on 2 lampi? 4 lampi?

518. Lastehommikul võttis laulukoorist osa 48 õpilast, spordiharjutustest 6 korda vähem kui laulukoorist, luuletuste lugemisest aga 2 korda vähem kui spordiharjutustest. Mitu õpilast luges luuletusi?

519. «Osavate käte» ringis on 24 õpilast. Üks kuuendik ringi liikmetest tegi näärikuusele ehteasju, igaüks 10 tükki. Mitu ehteasja nad tegid?

$$\begin{array}{l}
 520. \quad 18 : 6 \times 8 \quad 24 : 6 \times 9 \quad 48 : 6 \times 3 \quad 6 \times 7 \\
 \quad \quad 36 : 6 \times 7 \quad 54 : 6 \times 2 \quad 45 : 5 \times 3 \quad 7 \times 6 \\
 \quad \quad 30 : 6 \times 9 \quad 42 : 6 \times 3 \quad 28 : 4 \times 3 \quad 6 \times 6
 \end{array}$$

521. Kumb on suurem ja kui palju: kuuendik 36-st või viiendik 25-st; neljandik 24-st või kuuendik 48-st?

522. Kumb on väiksem ja kui palju: kuuendik 42-st või viiendik 45-st; kolmandik 27-st või neljandik 36-st; pool 80-st või kolmandik 90-st?

523. Vähendada 30 kg 6 kg võrra. Vähendada 30 kg 6 korda.

Vähendada 24 m 6 m võrra.

Vähendada 24 m 6 korda.

42 vähendada 6 võrra.

42 vähendada 6 korda.

(Mõtlege esimesele reale kaks tekstülesannet.)

524. Pärast tunde läks kelgutama 6 last, suusatama 5 korda rohkem kui kelgutama, uisutama aga 3 korda vähem kui suusatama. Mitu last läks uisutama?

525. 40 õpilast teevad liuvälja. Nendest 4 õpilast kannavad vett, ülejäänud on aga jagunenud võrdselt kuude brigaadi platsi lumest puhastamiseks. Mitu õpilast on igas brigaadis?

526. Klassis on 40 õpilast. Nendest oli esimesel veerandil eesrindlasi viiendik, teisel veerandil aga neljandik kõikidest õpilastest. Kui palju oli eesrindlasi teisel veerandil rohkem kui esimesel?

527. Pange tehete märgid ja lahendage harjutused:

$$6 \dots 7 = 42 \quad 6 \dots 9 = 54 \quad 48 \dots 6 = 42$$

$$6 \dots 7 = 13 \quad 5 \dots 7 = 35 \quad 48 \dots 6 = 8$$

$$6 \dots 9 = 15 \quad 5 \dots 7 = 12 \quad 30 \dots 6 = 5$$

Ülesannete lahendamine ühe kaudu.

528. 12 m pikkusest riidest õmmeldi 3 kleiti. Mitu naisugust kleiti saab õmmelda 20 m pikkusest riidest?

Lahendus: 1) $12 \text{ m} : 3 = 4 \text{ m}$

2) $20 \text{ m} : 4 \text{ m} = 5$ (kleiti)

Vastus: 20 m pikkusest riidest saab õmmelda 5 kleiti.

529. 4 pliiatsit maksis 80 kop. Mitu niisugust pliiatsit saab osta 60 kop. eest?

530. Viide ühesuurusesse kasti mahub kokku 30 kg küpsiseid. Mitu niisugust kasti on tarvis, et mahutada 42 kg küpsiseid?

531. 9-st meetrist kalevist saab õmmelda 3 ülikonda. Mitu niisugust ülikonda saab õmmelda 24-st meetrist kalevist?

532. Selleks, et teha 4 ruutu, on tarvis 16 tikku. Mitu ruutu saab teha 28-st tikust?

$$\begin{array}{lll} 533. & (30 - 24) \times 7 & (18 + 18) : 6 & 24 : 6 \times 8 \\ & (42 - 36) \times 9 & (27 + 27) : 6 & 30 : 6 \times 9 \\ & (84 - 78) \times 8 & (21 + 21) : 6 & 48 : 6 \times 3 \end{array}$$

534. Aurik sõitis 3 tunniga 60 kilomeetrit. Mitu tundi kulub aurikul 80 kilomeetri sõitmiseks?

535. Mõtelge ja lahendage ülesanne, mis on eelmisega sarnane.

536. Pioneerid käisid rännakul 12 kilomeetrit 4 tunniga. Mitu tundi kulub neil 21 kilomeetri käimiseks sama kiirusega?

537. Mõtelge ülesanne, mis lahendatakse järgmiselt:

1) $24 \text{ rbl.} : 6 = 4 \text{ rbl.}$

2) $32 \text{ rbl.} : 4 \text{ rbl.} = 8 \text{ (saagi)}$

V a s t u s : 32 rubla eest osteti 8 saagi.

538. Ühe hobuse jaoks läheb kuue päeva jooksul vaja 24 kg kaeru. Mitmeks päevaks jätkub hobusele 36 kg kaertest?

539. Lahendage järgmised harjutused kahel viisil:

$$28 - 7 - 7 \quad 40 + 5 + 5 + 5 \quad 36 - 6 - 6 - 6 - 6$$

$$32 - 8 - 8 \quad 28 + 7 + 7 + 7 \quad 49 - 7 - 7 - 7 - 7$$

7 (seitsme) korrutamine.

540. Loendage 7-kaupa 70-ni.

541. Kirjutage 7-kaupa loendamise tulemused järjekorras tühjadesse ruutudesse.

7			28			49			
---	--	--	----	--	--	----	--	--	--

542. Missuguse arvu moodustavad: 2 seitset; 3 seitset; 4 seitset; 5 seitset; ...; 10 seitset?

543. Koostage ja pidage meeles 7-ga korrutamise tabel.

544. Nädalas on 7 päeva. Veebruaris oli 4 nädalat. Mitu päeva oli veebruaris?

545. Nõukogude armee päevani on jäänud 4 nädalat ja 2 päeva. Mitu päeva on jäänud Nõukogude armee päevani?

546. Kolmandas õppeveerandis on 10 nädalat ja 3 päeva. Mitu päeva on kolmandas veerandis?

547. Ühes kolhoosis antakse normipäeva eest 7 kg kartuleid, 6 kg juurvilja, 3 kg teravilja ja 5 rbl. raha. Kolhoosnik töötas nädalas välja 9 normipäeva. Kui palju antakse talle selle eest kartuleid? juurvilja? teravilja? raha?

$$\begin{array}{cccc}
 548. & 7 \times 5 + 35 & 7 \times 3 + 21 & 7 \times 6 - 21 & 7 \times 8 \\
 & 7 \times 9 - 49 & 7 \times 8 - 28 & 7 \times 4 + 28 & 8 \times 7 \\
 & 7 \times 6 + 42 & 7 \times 7 - 42 & 7 \times 2 + 14 & 7 \times 9
 \end{array}$$

549. Kuidas arvutada kiiremini ja kergemini rühmakaupa 4 seitset; 8 seitset; 7 seitset; 6 seitset; 9 seitset?

550. Lahendage harjutused rühmakaupa:

$$\begin{array}{ccccc}
 7 \times 2 & 7 \times 4 & 7 \times 3 & 7 \times 3 & 7 \times 5 \\
 7 \times 4 & 7 \times 8 & 7 \times 6 & 7 \times 9 & 7 \times 7
 \end{array}$$

551. Missuguse kahe arvu korrutamisel saadakse niisugused arvud: 14; 21; 28; 35; 42; 56; 63; 48; 36?

$$\text{N ä i d e: } 14 = 7 \times 2 \qquad 21 = 3 \times 7$$

$$14 = 2 \times 7 \qquad 21 = 7 \times 3$$

552. Kütjale anti ööpäevas kütteks 92 kg kivisütt. Ta kulutas kivisütt otstarbekalt ja põletas ära ainult 85 kg. Kui palju kivisütt hoidis kütja nädalas (7 päeva) kokku?

553. Tisler peab tegema ühe raami 55 minutiga, teeb aga 48 minutiga. Mitu minutit hoiab tisler kokku, kui ta teeb 10 raami?

554. 1 kg viinamarju maksis varem 12 rbl., pärast hindade alandamist aga 5 rbl. Kui palju raha hoiab pere-naine kokku, kui ta ostab pärast hindade alandamist 4 kg viinamarju?

$$555. \quad 7 \times 9 - 35 \qquad (30 - 23) \times 6 \qquad 7 \times (11 - 6)$$

$$7 \times 7 - 21 \qquad (40 - 33) \times 8 \qquad 7 \times (12 - 8)$$

$$7 \times 4 + 42 \qquad (50 - 45) \times 9 \qquad 7 \times (16 - 8)$$

Jaotamine 7-kaupa.

556. Kasutades 7 korrutamise tabelit, koostage 7-ga jagamise tabel (ülesande nr. 423 eeskujul).

557. Ringikeste jaotamisega näidata, kui palju saab, kui 1) 21 jagada 7-ga; 2) 35 jagada 7-ga?

558. Mitu seitset on arvudes 42; 63; 56; 28?

559. Missuguse arvuga tuleb korrutada 7, et saada 49; 35; 63; 21; 70; 42?

560. Jagage ja kontrollige seda korrutamisega:

$$63 : 7 \qquad 56 : 7 \qquad 21 : 7 \qquad 14 : 7 \qquad 54 : 6$$

$$28 : 7 \qquad 35 : 7 \qquad 42 : 7 \qquad 49 : 7 \qquad 42 : 6$$

561. Mitmeks päevaks jätkub pagaritööstusele 35-st kotist saiajahust, kui iga päev ära tarvitada 7 kotti saia-jahu?

562. Pioneerid saatsid lasteaia lastele kastides 16 kg õunu ja 12 kg pirne, kusjuures igas kastis oli 7 kg puuvilja.

Mitu kasti puuviljaga saatsid pioneerid?

563. Leena kleepis albumisse pilte. 10 pilti jaotas ta 5-kaupa leheküljele ja 35 pilti 7-kaupa. Mitu lehekülge kleepis Leena pilte?

$$\begin{array}{cccc} 564. & 56 : 7 & 28 : 7 & 35 : 7 + 56 & 63 : 7 \times 2 \\ & 63 : 7 & 42 : 7 & 49 : 7 + 35 & 49 : 7 \times 8 \\ & 14 : 7 & 70 : 7 & 42 : 7 + 36 & 45 : 5 \times 8 \end{array}$$

565. Pioneerid kogusid lasteaia jaoks raamatuid ja sidusid need pakkidesse: 28 raamatut seitsme raamatu kaupa ja 30 raamatut kuue raamatu kaupa. Mitu pakki saadi?

566. Piimanõusse valati 55 l piima. Kahte piimanõusse valati kumbagi 10 l, ülejäänud piim valati väiksematesse piimanõudesse, 7 l igasse nõusse. Kui palju oli vaja väiksemaid piimanõusid?

$$\begin{array}{cccc} 567. & (68 - 40) : 7 & (29 + 34) : 7 & (22 + 20) : 7 \\ & (70 - 35) : 7 & (17 + 39) : 7 & (79 - 30) : 7 \end{array}$$

568. Lahendage harjutused ja pidage viimase tulba vastused meeles:

$$\begin{array}{cccc} 7 \times 8 = 8 \times ? = & 7 \times 10 = ? \times ? = & 8 \times 7 = \\ 7 \times 9 = 9 \times ? = & 7 \times 6 = ? \times ? = & 9 \times 7 = \end{array}$$

569. Viivi ja Silvi viskavad palli korvi. Iga sissevise annab 7 punkti. Pärast mängu oli Viivil 35 punkti. Silvil 21 punkti. Mitu sisseviset oli Viivil rohkem kui Silvil?

$$\begin{array}{cccc} 570. & 49 : 7 \times 5 & 35 : 7 \times 9 & 28 : 4 \times 6 & 42 : 6 \times 7 \\ & 42 : 7 \times 8 & 63 : 7 \times 3 & 35 : 5 \times 8 & 21 : 3 \times 9 \\ & 21 : 7 \times 9 & 42 : 6 \times 8 & 70 : 7 \times 5 & 14 : 7 \times 8 \end{array}$$

Jagamine seitsmeks võrdseks osaks.

571. Koostage 7-ga korrutamise tabel, seejärel aga seitsmeks võrdseks osaks jagamise tabel (ülesande nr. 374 eeskujul).

572. Millised arvud on tarvis korrutada 7-ga, et saada: 35; 49; 21; 56; 28; 42?

573. Jagage järgmised arvud 7-ga: 56; 28; 63; 21.
Vähendage 7 korda järgmisi arve: 35; 49; 14; 42.

574. Hobusele antakse nädalas 28 kg kaeru. Mitu kilogrammi kaeru antakse hobusele 9 päeva jooksul?

575. Kolhoosis ehitati 63 puumaja, kivimaju aga 7 korda vähem. Mitu maja ehitati kolhoosis?

576. 42 õpilast tegid kontrolltöö aritmeetikast. Seitsmendik õpilastest sai hinde «3», kuuendik hinde «4», ülejäänud õpilased said hinde «5». Mitu õpilast sai hinde «5»?

$$\begin{array}{lll} 577. & (23 + 26) : 7 & 28 : (52 - 45) & (91 - 28) : 7 \\ & (17 + 18) : 7 & 42 : (91 - 84) & (37 - 19) : 9 \\ & (28 + 28) : 7 & 63 : (15 - 8) & (48 - 32) : 8 \end{array}$$

578. 7 kleidi jaoks kulus 28 m riidet. Mitu meetrit riidet kulub 9 niisuguse kleidi õmblemiseks?

579. 28-st meetrist riidest sai 7 kleiti. Mitu niisugust kleiti saab 36-st meetrist riidest?

580. Mõtelge kaks ülesannet, mis on sarnased eelmistega.

$$\begin{array}{ll} 581. & 7 \times 6 = 42 \\ & 6 \times 7 = 42 \\ & 42 : 6 = 7 \\ & 42 : 7 = 6 \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{Selle harjutuse eeskujul mõtel-} \\ \text{ge ja lahendage harjutused, mis} \\ \text{algavad järgmiselt:} \\ 7 \times 5; \quad 7 \times 3; \quad 7 \times 4. \end{array}$$

582. Paberi, kummi ja pliiatsi eest maksti 90 kop. Paber maksis 63 kopikat, kumm oli 7 korda odavam. Kui palju maksis pliiats?

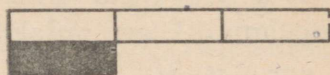
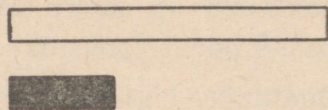
583. Mõtelge ja lahendage (ülesande nr. 581 eeskujul) harjutuste tulbad, mis algavad järgmiselt:

$$6 \times 5 = \quad ; \quad 6 \times 4 = \quad ; \quad 4 \times 8 = \quad ; \quad 3 \times 9 = \quad .$$

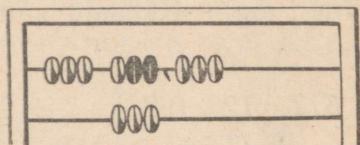
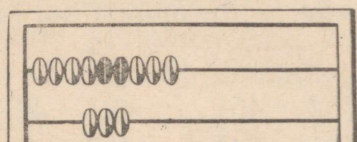
Võrdlemine suhte abil.

584. Mitu korda on valge riba mustast pikem?

Must riba mahub valgesse 3 korda. Tähendab, valge riba on 3 korda mustast pikem.

585. Mitu korda on arvelaua kettakesi ülemisel traadil rohkem kui alumisel?

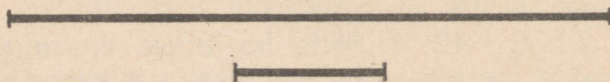

586. Vasakus käes on 4 pliiatsit, paremas 12 pliiatsit. Mitu korda on paremas käes pliiatseid rohkem kui vasakus?

L a h e n d u s : $12 \text{ pliiatsit} : 4 \text{ pliiatsiga} = 3$.

V a s t u s : paremas käes on 3 korda rohkem pliiatseid kui vasakus.

587. Mitu korda on ülemine joon pikem alumisest?

588. Joonistage ülemisse ritta 12 lipukest, alumisse ritta 3 lipukest.

1) Mitu korda on ülemises reas lipukesti rohkem kui alumises?

2) Arvutage, mitu korda on alumises reas lipukesti vähem kui ülemises. Kirjutage arvutused vihikusse.

589. Joonistage ristkülik, mille pikkus on 8 cm ja laius 2 cm. Arvutage, mitu korda on pikkus suurem kui laius.

590. Mitu korda on:	Mitu korda on:
15 m pikem kui 3 m?	4 l vähem kui 16 l?
18 kg raskem kui 6 kg?	2 tundi lühem kui
60 kop. rohkem kui	18 tundi?
20 kop.?	6 rbl. vähem kui
24 suurem kui 6?	36 rbl.?
49 suurem kui 7?	7 väiksem kui 28?
	5 väiksem kui 45?

591. Pioneerirühm sai ülesandeks koguda šeflusaluse kooli jaoks 9 raamatut, kogus aga 18 raamatut. Mitu korda kogus pioneerirühm raamatuid rohkem?

592. Meeter sitsi maksab 7 rbl., meeter siidi 63 rbl. Mitu korda on siid **kallim** kui sits? Mitu korda on sits **odavam** kui siid?

593. Tükk rauda kaalub 36 kg, niisama suur tükk puud aga 4 kg.

Mitu korda on raud **raskem** kui puu?

Mitu korda on puu **kergem** kui raud?

594. Klassi pikkus on 8 m, koridori pikkus aga 24 m.

Mitu korda on koridor **pikem** kui klass?

Mitu korda on klass **lühem** kui koridor?

595. Mõtelge ülesanne, mis lahendub järgmiselt:

$$45 \text{ kop.} : 5 \text{ kop.} = 9.$$

V a s t u s : joonlaud on sulest 9 korda kallim.

596. Rong sõidab tunnis 50 kilomeetrit, inimene käib aga 5 kilomeetrit.

Mitu korda liigub rong **kiiremini** kui inimene?

Mitu korda liigub inimene **aeglasemalt** kui rong?

597. Sulepea pikkus on 16 cm, sule pikkus 4 cm. Mõtelge küsimus ja lahendage ülesanne.

598. Selgitage, mitu korda on iga paari ülemine arv suurem kui alumine. Arvutused kirjutage vihikusse.

56	36	42	49	45
7	4	6	7	5

599. Selgitage, mitu korda on iga paari ülemine arv väiksem kui alumine. Arvutused kirjutage vihikusse.

7	6	5	4	3
28	48	30	32	27

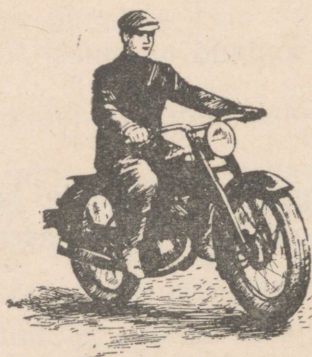
600. Mitu korda on 6 viielist suurem kui 10 ühelist; 4 kuuelist suurem kui 3 ühelist?

Mitu korda on 6 ühelist väiksem kui 9 kahelist; 5 ühelist väiksem kui 10 kolmelist?

601. 2 voodilina eest maksti 40 rbl., teki eest aga 100 rbl. Mitu korda on voodilina tekist odavam?

602. 10 poissi joonistasid albumi jaoks «Meie linnud» igaüks 2 pilti, 8 tüdrukut igaüks 5 pilti. Mitu korda joonistasid tüdrukud rohkem pilte kui poisid?

603. $32 : 4$ 6×5 5×9 $36 : 4 + 27$
 $27 : 3$ 7×7 4×8 $40 : 5 + 56$

604. Hobusega sõideti 4 tunniga ära 40 kilomeetrit, mootorrattaga aga 2 tunniga 100 kilomeetrit. Mitu korda sõideti mootorrattaga ühes tunnis rohkem kui hobusega?

605. Täitke tühjad kohad arvudega «huvitavas» ruudus summaga 72.

20	40	
	24	

606. Vasakul on 2 lippu, paremal 8 lippu.

Mitu korda on paremal lippe rohkem kui vasakul?

$$8 \text{ lippu} : 2 \text{ lippu} = 4.$$

Mitme võrra on paremal lippe rohkem kui vasakul?

$$8 \text{ lippu} - 2 \text{ lippu} = 6 \text{ lippu}.$$

607. Majast vasakul kasvab 12 kuuske, paremal 4 kuuske. Mitu korda kasvab vasakul kuuski rohkem kui paremal?

Mitme võrra on vasakul kuuski rohkem kui paremal?

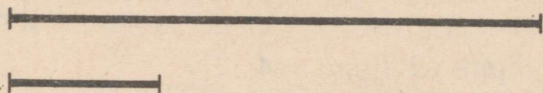
Mitu korda rohkem.	Mitme võrra rohkem.
<p>608. 1) Vello luges läbi 15 raamatut. Jüri 5 raamatut. Mitu korda luges Vello rohkem raamatuid kui Jüri? 15 raamatut: 5 raamatuga = 3 Vastus: Vello luges 3 korda rohkem raamatuid kui Jüri.</p>	<p>2) Vello luges läbi 15 raamatut, Jüri 5 raamatut. Mitu raamatut luges Vello rohkem kui Jüri? 15 raamatut — 5 raamatut = = 10 raamatut. Vastus: Vello luges 10 raamatut rohkem kui Jüri.</p>
<p>609. 1) Saapad maksavad 90 rbl., kalossid 30 rbl. Mitu korda on kalossid odavamad kui saapad?</p>	<p>2) Saapad maksavad 90 rbl., kalossid 30 rbl. Kui palju on kalossid odavamad kui saapad?</p>
<p>610. 1) 2 tassi maksab 12 rbl., 3 klaasi 6 rbl. Mitu korda on tass kallim kui klaas?</p>	<p>2) 2 tassi maksab 12 rbl., 3 klaasi 6 rbl. Kui palju on tass kallim kui klaas?</p>

611. Mõtelge järgmise ülesande kohta erinevad küsimused:

Männi kõrgus on 18 m, õunapuu kõrgus 6 m . . . ?

612. Mõtelge ja lahendage kahe erineva küsimusega ülesanne, mis on sarnane eelmisega.

613. Mitme sentimeetri võrra on üks nendest joontest lühem kui teine?

614. Mitu korda on:

56 m pikem kui
7 m?

32 l rohkem kui
4 l?

6 kg kergem kui
42 kg?

5 cm lühem kui
35 cm?

Mitme võrra on:

24 tundi rohkem kui 18 tun-
di?

40 kop. rohkem kui 25 kop.?
14 rbl. vähem kui 60 rbl.?

8 tundi vähem kui 32 tundi?

615. Mis on tarvis teha, et teada saada, mitu korda on üks arv suurem või väiksem kui teine?

Selleks, et teada saada, mitu korda üks arv on teisest suurem või väiksem, tuleb suurem arv jagada väiksemaga.

616. 1) Mitu korda on:

6×6 suurem kui 3×3 ?

5×8 suurem kui 5×2 ?

7×6 suurem kui 3×2 ?

Mitme võrra on:

7×8 suurem kui 4×7 ?

6×9 suurem kui 3×9 ?

5×9 suurem kui 4×9 ?

2) Mitu korda on:

Mitme võrra on:

2×3 väiksem kui 6×4 ?

3×7 väiksem kui 7×6 ?

3×3 väiksem kui 4×9 ?

5×7 väiksem kui 6×8 ?

2×2 väiksem kui 4×8 ?

7×3 väiksem kui 6×7 ?

617. Kaheks tööpäevaks ettenähtud ülesande täitis treial 4 tunniga. Mitu korda kulutas treial ülesande täitmiseks vähem aega? (Tööpäevas on 8 tundi.)

618. Õppeaasta algul oskas klassi kõikidest õpilastest õmmelda ainult 3 poissi ja 7 tüdrukut. Esimese poolaasta lõpul oskas õmmelda juba 8 poissi ja 22 tüdrukut. Mitu korda suurenes õmmelda oskavate õpilaste arv? Mitme võrra suurenes õmmelda oskavate õpilaste arv?

619. Üks tislere pidi taburettide jaoks tegema 60 jalga, teine 64. Esimene tislere tegi päevas 54 jalga, teine 52. Kummal jäi teha jalgu vähem ja mitu korda?

620. 7×8 5×9 $42 : 7$ $45 : 5$ 3×9

6×9 4×9 $48 : 6$ $28 : 4$ 7×8

5×7 3×7 $36 : 6$ $49 : 7$ $24 : 3$

8 (kaheksa) korrutamine.

621. Loendage 8-kaupa 80-ni algul arvelaual, siis arvelauata.

622. Millise arvu moodustab 2 kaheksat; 3 kaheksat; 4 kaheksat; 5 kaheksat ...; 10 kaheksat?

623. Mitu korda tuleb võtta arvu 8, et saada 16; 24; 32; 48; 56; 72?

624. Kirjutage vihikusse kaheksate liitmise tabel, seejärel koostage ja kirjutage vihikusse 8 korrutamise tabel.

625. 8×4 8×7 8×3 8×2 8×1

8×6 8×5 8×9 8×8 8×10

626. Tööpäev kestab vabrikus 8 tundi. Mitu tundi on kuues tööpäevas; kaheksas tööpäevas?

627. Kabelauial on 8 rida, igaühes 8 ruutu. 24-l ruudul on kabepulgad. Mitu ruutu on tühjad?

628. Tanjal kulus lilledele ostmiseks 8 minutit, liulaskmiseks 5 korda rohkem, tundide ettevalmistamiseks 2 korda rohkem kui liulaskmiseks. Kui palju aega kulus Tanjal tundide ettevalmistamiseks?

$$\begin{array}{lll} 629. & 8 \times 8 + 26 & 8 \times 5 - 24 & 24 + 24 + 24 \\ & 8 \times 6 + 48 & 8 \times 9 - 36 & 32 + 32 + 32 \\ & 8 \times 7 + 16 & 8 \times 4 - 16 & 28 + 28 + 28 \end{array}$$

630. Kuidas arvutada rühmakaupa 4 kaheksat; 8 kaheksat; 6 kaheksat; 9 kaheksat?

Kasutage seda viisi järgmiste harjutuste lahendamiseks:

$$\begin{array}{ccccc} 8 \times 2 & 8 \times 4 & 8 \times 3 & 8 \times 3 & 8 \times 5 \\ 8 \times 4 & 8 \times 8 & 8 \times 6 & 8 \times 9 & 8 \times 7 \end{array}$$

631. Lahendage algul peast, pärast kirjalikult:

8 suurendada 7 korda.   8 suurendada 7 võrra.
8 suurendada 9 korda.   8 suurendada 9 võrra.

(Koostage nendele harjutustele kaks ülesannet.)

8 suurendada 6 korda.   8 suurendada 6 võrra.
8 suurendada 4 korda.   8 suurendada 4 võrra.

632. Lasteaiale osteti 8 sidrunit, apelsine 4 korda rohkem kui sidruneid, mandariine 68 tükki rohkem kui apelsine. Kui palju osteti apelsine? Kui palju mandariine?

633. Koolile osteti 7 pudelit tinti ja 9 kg kriiti. Kui palju maksis kogu ost, kui pudel tinti maksab 8 rbl., kilogramm kriiti aga 1 rbl.?

634. Sööklas kulutati ära nädala jooksul kott jahu. Viie päeva jooksul kulutati iga päev 8 kg, kahe päeva jooksul kummalgi 10 kg. Mitu kilogrammi jahu oli kotis?

635. $16 + 16 \quad (36 - 28) \times 7$

$24 + 24 \quad (60 - 52) \times 9$

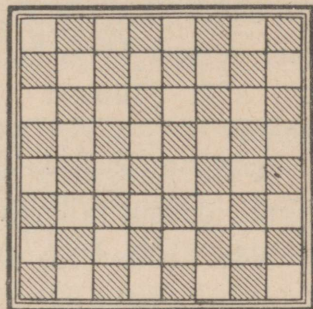
$36 + 36 \quad (32 - 24) \times 5$

$8 \times 6 + 52 - 25$

$8 \times 8 + 36 - 75$

$8 \times 4 + 40 - 20$

636. Loendage (ridade kaupa), mitu ruutu on kabelaual ja kirjutage arvutus vihikusse korrutamise abil.

Jaotamine 8-kaupa.

637. Koostage 8-kaupa jaotamise tabel, kasutades 8 korrutamise tabelit (ülesande nr. 423 eeskujul).

638. 1) Mitu korda mahub arv 8 arvudesse 56; 32; 64; 40; 48; 72; 16?

2) Mitu korda on iga järgmine arv suurem kui 8; 72; 48; 24; 56?

639. $56 : 8 \quad 32 : 8 \quad 24 : 8 \quad 40 : 8 \quad 80 : 8$

$72 : 8 \quad 64 : 8 \quad 48 : 8 \quad 16 : 8 \quad 8 : 8$

640. $(38 + 18) : 8 \quad 72 : 8 \times 2 \quad 40 : 8 \times 9 \quad 8 \times 9$

$(65 - 17) : 8 \quad 64 : 8 \times 7 \quad 36 : 6 \times 8 \quad 9 \times 8$

641. Kui lugeda päevas 8 lehekülge, siis mitme päeva jooksul võib läbi lugeda:

«Aljonuška muinasjutud» . . . . . 24 lehekülge?

«Muinasjutt tsaar Saltaanist» . . . . . 16 lehekülge?

«Vene rahva muinasjutud» . . . . . 72 lehekülge?

Mitme päeva jooksul võib läbi lugeda kõik need raamatud?

642. Voodilina maksab 32 rbl., 3 käterätikut 24 rbl. Mitu korda on voodilina kallim kui käterätik?

643. Õppige õigesti ja kiiresti arvutama:

$$5 \times 4 \times 4 : 2 : 8 \quad 3 \times 10 \times 2 : 6 : 5$$

$$8 \times 5 \times 2 : 4 : 5 \quad 4 \times 5 \times 4 : 8 : 10$$

$$6 \times 5 \times 3 : 9 : 2 \quad 3 \times 2 \times 5 \times 2 : 10$$

644. Ühest klassist tuli liuvälja puhastama 18 õpilast, teisest 14 ja kolmandast 24. Töö tegemiseks jagunesid kõik õpilased 8-kaupa brigaadidesse. Mitu brigaadi saadi?

645. Kangur koob 8 tunni jooksul 40 m riiet. Mitme tunni jooksul ta koob 50 meetrit?

$$646. (90 - 18) : 8 \quad 64 : 8 : 4 : 2 \quad (28 + 28) : 8$$

$$(68 - 20) : 8 \quad 48 : 8 : 2 : 3 \quad (16 + 16) : 8$$

$$(74 - 50) : 8 \quad 24 : 4 : 3 : 2 \quad (32 + 32) : 8$$

647. Lahendage harjutused peast, kirjutades vihikuse ainult vastused. Seejärel leidke 2 harjutust — kõige suurema ja kõige väiksema vastusega — ja kirjutage need vihikusse.

$$8 \times 9 - 8 \quad 56 : 8 + 49 \quad 40 : 8 + 27$$

$$8 \times 7 - 7 \quad 72 : 8 + 36 \quad 7 \times 7 - 7$$

$$8 \times 8 - 7 \quad 48 : 8 + 48 \quad 6 \times 6 + 9$$

648. Ostja maksis teekannu eest 20 rbl., 6 tassi eest 24 rbl. Mitu korda on tass odavam kui teekann? Mitu rubla on teekann kallim kui tass?

649. Asendage järgmises harjutuses liitmine korrutamisega ja pidage vastus meeles:

$$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 = \dots$$

Jagamine kaheksaks võrdseks osaks.

650. Koostage 8-ga korrutamise tabel ja seda kasutades koostage kaheksaks võrdseks osaks jagamise tabel.

651. Jagage kaheksaks võrdseks osaks 64; 32; 72; 16; 80; 56.

Vähendage 8 korda: 56; 24; 80; 48; 40; 72.

Leidke kaheksandik arvudest: 72; 32; 24; 16; 48.

652. $8 \times 7 =$ Selle eeskujul koostage ja
 $7 \times 8 =$ lahendage kaks tulpa näiteid, mis
 $56 : 8 =$ algavad järgmiselt:
 $56 : 7 =$ $8 \times 6 =$ $8 \times 4 =$

653. Laste joonistuste näitusele esitasid kolmandad klassid 64 joonistust, esimesed klassid 8 korda vähem kui kolmandad, teised klassid 3 korda rohkem kui esimesed klassid. Mitu joonistust esitasid kõik klassid kokku?

654. Kuuendik ööpäevast õpib Vello koolis, kaheksandik ööpäevast valmistub tundideks ja loeb kodus raamatuid. Mitu tundi kokku õpib Vello ööpäevas? (Ööpäevas on 24 tundi.)

655. Mõtelge ja lahendage 4 tulpa harjutusi nr. 652 eeskujul, mis algavad järgmiselt:

$$8 \times 5; \quad 8 \times 9; \quad 7 \times 8; \quad 7 \times 6.$$

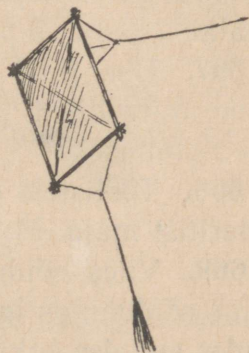
656. Metsatöölise brigaad, töötades elektrisaega, langetas 32 puud 8 minuti jooksul. Mitu puud langetab brigaad 10 minuti jooksul?

657. Suusataja sõitis 32 kilomeetrit 4 tunniga, jalakäija käis 24 kilomeetrit 6 tunniga. Mitu korda liikus suusataja ühes tunnis kiiremini kui jalakäija?

658. Lahendage harjutused ja kontrollige vastused korrutamiseega:

$$64 : 8 \quad 56 : 8 \quad 48 : 8 \quad 35 : 7 \quad 49 : 7 \\ 32 : 8 \quad 40 : 8 \quad 24 : 8 \quad 56 : 7 \quad 42 : 7$$

659. Lapsed õppisid tegema paberlohet. Esimese paberlohe tegid nad 90 minutiga, teise 30 minuti võrra

kiiremini kui esimese, kolmanda 2 korda kiiremini kui teise. Mitu korda tegid lapsed kolmanda paberlohe kiiremini kui esimese?

660. Autobussis sõidab 45 inimest, neljas sõiduautos 20 inimest. Mitu korda on ühes sõiduautos inimesi vähem kui autobussis?

$$\begin{array}{cccc} 661. & 24 : 3 \times 7 & 21 : 3 \times 8 & 8 \times 3 : 6 & 72 : 8 \\ & 16 : 2 \times 9 & 14 : 2 \times 9 & 4 \times 9 : 6 & 63 : 7 \\ & 32 : 4 \times 8 & 40 : 5 \times 7 & 6 \times 6 : 4 & 56 : 8 \end{array}$$

9 (üheksa) korrutamine.

662. Loendage 9-kaupa 90-ni.

663. Kirjutage vihikusse ja pidage meeles 9-kaupa loendamise tulemused.

664. Koostage ja kirjutage vihikusse 9 korrutamise tabel.

665. Täitke tühjad ruudud arvudega 9 korrutamise tabelist.

9			36				72		
---	--	--	----	--	--	--	----	--	--

666. Elektrisaega võib saagida palgi laudadeks 9 minutiga. Mitme minutiga võib saagida laudadeks 5 palki; 7 palki; 9 palki; 6 palki?

667. Ühe liitri koore saamiseks on vaja 9 liitrit piima. Mitu liitrit piima on vaja 6 liitri; 9 liitri; 7 liitri koore saamiseks?

668. Töölistele ehitati 9 neljakorterilist ja 4 üheksakorterilist maja. Mitu korterit oli nendes majades kokku?

669. Viies sõiduautos sõidab igaühes 4 inimest ja neljas sõiduautos igaühes 5 inimest. Mitu inimest sõidab nendes autodes kokku?

670.

$9 \times 6 - 18$	$9 \times 5 + 45$	$9 \times 4 + 36$	$9 \times 3 + 27$
$9 \times 9 - 27$	$9 \times 7 - 54$	$9 \times 8 - 36$	$9 \times 2 + 18$
$9 \times 8 - 36$	$9 \times 6 - 54$	$9 \times 9 - 40$	$9 \times 4 + 45$

671. Kuidas arvutada rühmakaupa 4 üheksat; 8 üheksat; 6 üheksat; 9 üheksat; 7 üheksat?

672. Lahendage harjutused rühmakaupa:

9×2	9×4	9×3	9×3	9×5
9×4	9×8	9×6	9×9	9×7

673. Arvutage algul peast, seejärel kirjalikult:

9 suurendada 8 korda.   9 suurendada 8 võrra.

9 suurendada 7 korda.   9 suurendada 7 võrra.

9 suurendada 9 korda.   9 suurendada 9 võrra.

Viimasele reale koostage 2 ülesannet.

674. Saalis on 9 rida toole, igas reas 9 tooli. Saali toodi kahe klassi õpilased, kummaski klassis 40 õpilast. Kas jätkub nende jaoks toole? Kui on liigseid, siis kui palju?

675. Ostjal on 9 viierublast raha. Kas tal jätkub sellest rahast, et osta 4 meetrit riidet hinnaga 9 rbl. meeter? Kui jääb järele, siis kui palju?

676. Tüdrukul on 95 kop. Ta kavatses osta einelauast 3 kuklit hinnaga 20 kop. tükk ja ühe kompeveki hinnaga 30 kop. tükk. Kas tal jätkub rahast? Kui jääb järele, siis kui palju?

677. $3 \times 3 \times 5$	$63 : 7 \times 6$	$18 + 18$	$45 + 27$
$3 \times 3 \times 9$	$72 : 8 \times 7$	$27 + 27$	$27 + 18$
$4 \times 2 \times 9$	$36 : 4 \times 8$	$36 + 36$	$54 + 27$
$9 \times 4 : 6$	$54 : 6 \times 9$	$45 + 45$	$36 + 54$

Jaotamine 9-kaupa.

678. Koostage 9-kaupa jaotamise tabel, kasutades 9 korrutamise tabelit (ülesande nr. 423 eeskujul).

679. Mitu korda mahub 9 arvudesse 72; 54; 89?

680. Mitu korda tuleb võtta arvu 9, et saada 63; 45; 18; 36; 27? Mitu üheksalist on arvudes 18; 63; 81; 54?

681. Lahendada harjutused ja kontrollida vastuseid korrutamiseega:

$$\begin{array}{ccccc} 54 : 9 & 36 : 9 & 45 : 9 & 81 : 9 & 18 : 9 \\ 72 : 9 & 63 : 9 & 27 : 9 & 90 : 9 & 63 : 9 \end{array}$$

682. Mitme õhtuga võib läbi lugeda 45-leheküljelise raamatu, kui igal õhtul lugeda 9 lehekülge?

683. Mõtelge ülesanne, kus tuleb leida, mitu korda 8 lehekülge sisaldub neljakümnes leheküljes?

684. Ühes korvis on 29 kg tomateid, teises 13 kg võrra vähem. Need tomatid tuleb asetada 9 kg kaupa kastidesse. Mitu kasti on selleks tarvis?

685. Ajalehte «Säde» tellivad 16 kolmanda klassi ja 20 neljanda klassi õpilast. Ajakirja «Pioneer» tellivad 3 kolmanda klassi ja 6 neljanda klassi õpilast. Mitu korda tellivad kolmanda ja neljanda klassi õpilased kokku ajalehte rohkem kui ajakirja?

686. Kontrollige, kas järgmised harjutused on lahendatud õigesti:

$$\begin{array}{lll} 72 : 9 \times 7 = 56 & 8 \times (48 : 8) = 64 & (29 + 25) : 9 = 6 \\ 54 : 9 \times 9 = 54 & 9 \times (72 : 8) = 81 & (43 + 27) : 9 = 8 \end{array}$$

687. Suusataja sõitis 27 kilomeetrit, sõites 9 kilomeetrit tunnis. Esitage küsimus ja lahendage ülesanne.

688. Tsehhis on 90 kudumismasinat. Üks kangur töötab üheksal kudumismasinal. Mis tuleb leida?

689. Metsatöölised raiusid maha 45 puud; nendest oli kaski 9, ülejäänud olid männid. Mitu korda raiuti mände rohkem maha kui kaski?

690. Oraval oli pesas 28 käbi, nendest oli kuusekäbisid 7, ülejäänud olid männikäbid. Mitu korda oli oraval pesas männikäbisid rohkem kui kuusekäbisid?

691. Jagage 9-ga järgmisi arve:

45; 63; 81; 72; 27; 36.

692. Õpetaja andis õpilastele 36 vihikut, nendest oli ruudulisi 27, ülejäänud olid joonelised. Mitu korda anti joonelisi vihikuid vähem kui ruudulisi?

693. $(72 - 27) : 9$ $54 : 9 \times 8$ $81 : 9 \times 6$ 9×8
 $(63 - 36) : 9$ $63 : 9 \times 5$ $45 : 9 \times 8$ 9×6
 $(81 - 18) : 9$ $27 : 9 \times 7$ $90 : 9 \times 8$ 9×4

Jagamine üheksaks võrdseks osaks.

694. Koostage 9-ga korrutamise tabel, seejärel üheksaks võrdseks osaks jagamise tabel (ülesande nr. 374 eeskujul).

Kui palju saadakse, kui jagada 9-ga:

36; 63; 45; 81?

Kui palju saadakse, kui vähendada 9 korda:

54; 27; 72?

Missugust arvu tuleb suurendada 9 korda, et saada:

63; 18; 72; 45; 81; 90?

695. Külast on linna 36 kilomeetrit. Üheksandiku sellest teest läbis kolhoosnik jalgsi, ülejäänud teosa sõitis autoga.

Mõteldge küsimus ja lahendage ülesanne.

696. Õmblustöökojas õmmeldi 27-st meetrist satäänist 9 ühesugust särki. Mitu meetrit kulus 5 särki õmblemiseks?

697. Mõtelge ülesanne, mis on eelmisega sarnane.

$$\begin{array}{lll} 698. & 54 : 9 \times 4 + 38 & 72 : 9 \times 7 - 28 & 9 \times 6 + 27 \\ & 81 : 9 \times 6 + 46 & 63 : 9 \times 5 - 20 & 9 \times 8 - 36 \\ & 45 : 9 \times 5 + 42 & 36 : 9 \times 6 - 10 & 9 \times 4 - 20 \end{array}$$

699. Kumb on suurem ja kui palju:

$$\begin{array}{ll} 45 : 9 \text{ või } 42 : 6? & 8 \times 8 \text{ või } 9 \times 7? \\ 36 : 9 \text{ või } 30 : 6? & 7 \times 7 \text{ või } 6 \times 8? \\ 72 : 9 \text{ või } 63 : 7? & 9 \times 9 \text{ või } 7 \times 8? \end{array}$$

700. Lahendage ringharjutused:

$$\begin{array}{llll} 63 : 7 & 9 \times 8 & 6 \times 7 & 42 : 6 \\ 48 : 8 & 8 \times 6 & 7 \times 9 & 72 : 9 \end{array}$$

Selgitus. Ringharjutused lahendage järgmiselt: lahendage esimene harjutus, seejärel lahendage harjutus, mis algab sama arvuga, mis saadi esimese harjutuse vastuseks. Nii toimige ka edasi. Viimasena lahendatud harjutuse vastus peab olema võrdne esimese harjutuse esimese arvuga.

701. Lahendage ringharjutused:

$$\begin{array}{lll} 63 : 9 + 28 & 42 : 7 \times 9 & 35 : 7 \times 9 \\ 45 : 9 + 37 & 36 : 9 + 59 & 54 : 9 \times 6 \end{array}$$

702. Pioneerid käisid rännakul 4 tunniga 12 kilomeetrit. Tagasitulekul käisid nad tunnis 1 kilomeetri rohkem. Mitu tundi kulus pioneeridel tagasitulekuks (12 kilomeetrit)?

703. Suusatajad sõitsid ühes suunas 4 tunniga 40 kilomeetrit. Tagasitulekul liikusid nad tunnis 2 kilomeetrit vähem. Mitu tundi kulus suusatajatel tagasisõiduks?

704. Lahendage ringharjutused:

$$\begin{array}{lll} 9 \times 4 : 6 + 22 & 28 : 4 \times 8 - 20 & 63 : 7 \times 6 + 18 \\ 8 \times 3 : 4 + 57 & 72 : 9 \times 6 - 39 & 36 : 9 \times 6 - 16 \end{array}$$

Jagamine võrdseteks osadeks ja mahutusjagamine.

Jagamine võrdseteks osadeks.	Mahutusjagamine.
<p>705. 1) 20 pliiatsit asetati võrdselt 4 karp. Mitu pliiatsit asetati igasse karp? 20 pliiatsit : 4 = 5 pliiatsit</p>	<p>2) 20 pliiatsit asetati 4 pliiatsi kaupa karpidesse. Mitmesse karp asetati pliiatsid? 20 pliiatsit : 4 pliiatsiga = 5 (karpi)</p>
<p>706. 1) 12 m pikkune nöör lõigati kolmeks võrdseks tükiks. Mitu meetrit oli iga tüki pikkus? 12 m : 3 = 4 m</p>	<p>2) 12 m pikkune nöör lõigati 3 m pikkusteks tükideks. Mitu tükki saadi? 12 m : 3 m = 4 (tükki)</p>
<p>707. 1) Jagage 32 neljaks võrdseks osaks. Kui palju saate? 32 : 4 = 8</p>	<p>2) Jagage 32 4-ga. Kui palju saate? 32 : 4 = 8</p>

Võrrelge üleskirjutisi ülesannete 705—706 lahendamisel ja harjutuste 707 lahendamisel mahutusjagamise ja võrdseteks osadeks jagamise kohta. Millise järelduse võite teha?

708. 30 : 6   35 : 7   64 : 8   24 : 3   48 : 6
72 : 8   63 : 9   56 : 7   28 : 7   63 : 7
49 : 7   36 : 9   25 : 5   54 : 9   27 : 9

709. 24 l piima valati võrdselt kuude kannu. 4 kannu täit piima tarvitati ära. Mitu liitrit tarvitati piima?

710. Kuude ühesuurusesse kannu mahub 24 l piima. Mitu niisugust kannu on tarvis 36 l piima mahutamiseks?

Kordamine.

711. Korrake 2-ga, 3-ga ja 4-ga korrutamise tabelit.

$2 \times 2 = 4$	$3 \times 3 = 9$	$4 \times 4 = 16$	
$3 \times 2 = 6$	$4 \times 3 = 12$	$5 \times 4 = 20$	Lugege tabe-
$4 \times 2 = 8$	$5 \times 3 = 15$	$6 \times 4 = 24$	leid järgmiselt:
$5 \times 2 = 10$	$6 \times 3 = 18$	$7 \times 4 = 28$	kaks korda neli
$6 \times 2 = 12$	$7 \times 3 = 21$	$8 \times 4 = 32$	on 8, kolm kor-
$7 \times 2 = 14$	$8 \times 3 = 24$	$9 \times 4 = 36$	da üheksa on
$8 \times 2 = 16$	$9 \times 3 = 27$	$10 \times 4 = 40$	27, neli korda
$9 \times 2 = 18$	$10 \times 3 = 30$		kaheksa on 32
$10 \times 2 = 20$			ja nii edasi.

712. Missuguse ühe ja sama arvuga jaguvad kõik järgmised arvud:

12; 18; 24; 27; 21; 15; 30.

713. Lahendage harjutused ja iga harjutuse alla kirjutage omakoostatud harjutus, millel oleks sama vastus:

$$\begin{array}{ccccc} 9 \times 7 & 6 \times 9 & 7 \times 8 & 4 \times 8 & 3 \times 9 \\ 9 \times 8 & 8 \times 6 & 6 \times 7 & 9 \times 4 & 6 \times 8 \end{array}$$

Lahendamise näide: $9 \times 7 = 63$

$$7 \times 9 = 63$$

714. Korrake viiega ja kuuega korrutamise tabelit

$5 \times 5 = 25$	$6 \times 6 = 36$	
$6 \times 5 = 30$	$7 \times 6 = 42$	Lugege tabeleid järgmi-
$7 \times 5 = 35$	$8 \times 6 = 48$	selt: viis korda kuus on 30,
$8 \times 5 = 40$	$9 \times 6 = 54$	kuus korda seitse on 42
$9 \times 5 = 45$	$10 \times 6 = 60$	ja nii edasi.
$10 \times 5 = 50$		

715. 1) Kirjutage peast korrutamise tabeleist välja kõik harjutused vastustega: 12; 21; 36; 24; 49.

(Kokku peab olema 14 harjutust.)

2) Millised arvud tuleb korrutada (korrutamise tabeleite abil), et saada:

63 ; 49; 81; 56; 42; 36; 54?

3) Kirjutage järgmisest reast välja arvud, mis jaguvad 6-ga ja 9-ga:

18; 27; 36; 48; 54; 81.

716. Mäng «Loe — ära eksi».

1) Kes võib kiiresti ja eksimatult lugeda 30-ni, jättes välja kõik arvud, mis jaguvad kolmega?

2) Kuidas võib kiiresti ja eksimatult lugeda 40-ni, jättes välja kõik arvud, mis jaguvad 4-ga?

3) Kes võib lahendada 5 minutiga järgmised harjutused, kirjutades vihikusse ainult vastused:

$$4 \times 6 : 3 \quad 9 \times 4 : 6 \quad 48 : 6 \times 7 \quad 72 : 8 \times 9$$

$$6 \times 6 : 4 \quad 2 \times 9 : 6 \quad 54 : 9 \times 8 \quad 45 : 9 \times 7$$

$$3 \times 8 : 6 \quad 3 \times 4 : 6 \quad 49 : 7 \times 9 \quad 42 : 7 \times 9$$

717. Korrake 7-ga, 8-ga ja 9-ga korrutamise tabelit.

$$7 \times 7 = 49 \quad 8 \times 8 = 64 \quad 9 \times 9 = 81 \quad \text{Lugege tabe-}$$

$$8 \times 7 = 56 \quad 9 \times 8 = 72 \quad 10 \times 9 = 90 \quad \text{leid järgmi-}$$

$$9 \times 7 = 63 \quad 10 \times 8 = 80 \quad \text{selt: seitse}$$

$$10 \times 7 = 70 \quad \text{korda seitse}$$

on 49, seitse

korda kahek-

sa on 56 ja nii

edasi.

718. Karu võib elada 50 aastat vanaks, rebane 5 korda vähem kui karu, hunt aga 5 aastat rohkem kui rebane. Kui vanaks võib elada hunt?

719. Pääsuke võib elada 9 aastat vanaks, harakas 2 korda rohkem kui pääsuke, vares 13 aastat rohkem kui harakas. Kui vanaks võib elada vares?

720. «Kui vanaks võib elada hobune?» küsis Ants Mardilt. Mart vastas: «Võta arv 100, vähenda seda 20 võrra ja jääki veel 2 korda, siis saad vastuse oma küsimusele.» Kui vanaks võib siis hobune elada?

721. Lapsed tegid papist mängulinde: 8 hane, kanu 3 korda rohkem kui hanesid, parte aga 4 korda vähem kui kanu. Mitu lindu tegid lapsed kokku?

722. Kui vedrusid tehti käsitsi, siis 2 vedrut maksis 80 kop. Kui neid aga hakati tegema masinaga, siis 3 vedrut maksis 15 kop. Mitu korda vähenes ühe vedru hind?

723. Viiele vankrile asetati 30 kotti jahu, igale vankrile ühepalju, kahele veoautole aga kokku 60 kotti jahu, mõlemale ühepalju. Mitu korda oli veoautol kotte rohkem kui vankril?

724. Mõtelge ülesanne, mida lahendatakse järgmiselt:

$$1) 24 \text{ kop.} : 4 = 6 \text{ kop.}$$

$$2) 6 \text{ kop.} \times 5 = 30 \text{ kop.}$$

V a s t u s : 5 sulge maksab 30 kopikat.

725. Korrake ülesannete 332, 333, 341, 370, 420, 538, 569 lahendusi.

726. Täitke «huvitavad» ruudud: 1) summaga 60, 2) summaga 90.

	20	
16		8

	30	
	6	36

MITTETABELILINE KORRUTAMINE.

Korrutamine ühekohalise arvuga.

Arve, mis on kirjutatud ühe numbriga, nimetatakse ühekohalisteks arvudeks, näiteks: 5; 8; 2.

Arve, mis on kirjutatud kahe numbriga, nimetatakse kahekohalisteks arvudeks, näiteks: 14; 48; 60.

727. Mitu kümnelist ja mitu ühelist on järgmistes arvudes: 54; 92; 88; 90; 22?

728. Parim müürsepp ladus maja ehitamisel ühe minuti jooksul 23 telliskivi. Mitu telliskivi laob ta 3 minuti jooksul?

729.	$24 \times 4 = ?$	$22 \text{ rbl.} \times 3$	25×4	13×7
	$20 \times 4 = 80$	$12 \text{ kop.} \times 4$	18×5	25×3
	$4 \times 4 = 16$	$32 \text{ kg} \times 3$	16×5	47×2
	$80 + 16 = 96$	$43 \text{ cm} \times 2$	35×2	26×3

730. Jahimees tõi jahilt kolmel päeval iga päev 22 oravat, neljandal päeval aga 25 oravat. Mitu oravat tõi jahimees jahilt nelja päevaga?

731. Pioneerid said ülesandeks koguda 25 kg vanarauda, kogusid aga 3 korda rohkem. Mitu kilogrammi kogusid pioneerid vanarauda rohkem?

732. Autobuss sõitis 3 tunniga 90 kilomeetrit; 2 tundi sõitis ta kiirusega 32 kilomeetrit tunnis. Mitu kilomeetrit sõitis ta kolmanda tunniga?

733.	12×4	27×3	15×5	12×8	15×6
	11×7	19×4	14×7	44×2	13×7
	13×6	25×2	11×9	14×6	12×5

734. 45 suurendage 2 korda; 45 suurendage 2 võrra.
18 suurendage 4 korda; 18 suurendage 4 võrra.
16 suurendage 6 korda; 16 suurendage 6 võrra.

735. Klassi kaunistamiseks osteti 3 16-rublast pilti. Tasumiseks anti 50-rublaline. Kui palju raha peab tagasi saama?

736. Spordiringile osteti 3 paari suuski hinnaga 14 rbl. paar ja 2 paari uiske hinnaga 18 rbl. paar. Kui palju saab tagasi sajast rublast?

$$737. \begin{array}{cccccc} 23 \times 4 & 33 \times 3 & 17 \times 3 & 32 \times 3 & 8 \times 3 \times 3 \\ 48 \times 2 & 18 \times 4 & 25 \times 4 & 15 \times 4 & 3 \times 9 \times 3 \end{array}$$

738. Lasteaeda toodi 4 kasti õunu, 16 kg igas kastis, ja 36 kg pirne. Kogu puuvili jaotati võrdselt kahele nädalale. Mitu kilogrammi puuvilja tuli ühele nädalale?

$$739. \begin{array}{cccc} 24 \times 3 & 12 \times 7 & 19 \times 5 & 3 \times 3 \times 3 \\ 17 \times 5 & 36 \times 2 & 46 \times 2 & 4 \times 4 \times 4 \\ 11 \times 9 & 29 \times 3 & 21 \times 4 & 5 \times 5 \times 4 \end{array}$$

740. Korrutage 3-ga arvud 24; 33; 28; 26.
Korrutage 4-ga arvud 18; 25; 22; 19.

741. Lahendage ringharjutused:

$$\begin{array}{ccc} 45 \times 2 - 75 & 11 \times 9 - 54 & 84 - 20 - 28 \\ 36 \times 2 + 26 & 15 \times 3 + 39 & 98 - 60 - 27 \end{array}$$

742. 1) Lapsed joonistasid maapinnale 3 ringi. Sisseviske eest esimesse ringi arvestasid nad 6 punkti, sisseviske eest teise ringi kaks korda rohkem kui sisseviske eest esimesse, kolmandasse ringi aga kaks korda rohkem kui teise. Mitu punkti arvestasid nad sisseviske eest teise ringi? kolmandasse ringi?

2) Mängu jooksul viskas Ants üks kord esimesse ringi ja 2 korda teise. Malle viskas kaks korda esimesse

ringi ja üks kord kolmandasse. Kes neist saavutas rohkem punkte ja kui palju rohkem?

3) Pärast treeningut viskas Ants 3 korda esimesse ringi, 2 korda teise ja üks kord kolmandasse. Mitu punkti sai Ants?

$$\begin{array}{lll}
 743. & 24 \times 3 + 27 & 18 \times 5 - 9 & 18 \times 4 : 9 \times 5 \\
 & 13 \times 7 - 26 & 38 \times 2 - 48 & 27 \times 2 : 6 \times 7 \\
 & 15 \times 6 - 45 & 19 \times 4 - 30 & 54 : 9 \times 6 : 4
 \end{array}$$

Korrutamine täiskümnetega.

744. Volodjal oli kogunenud 30 kahekopikalist raha. Mitu kopikat oli Volodjal?

$$\begin{array}{l}
 2 \text{ kop.} \times 30 = ? \\
 2 \text{ kop.} \times 3 = 6 \text{ kop.} \\
 6 \text{ kop.} \times 10 = 60 \text{ kop.}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll}
 745. & 3 \times 30 = ? & 4 \times 20 \\
 & 3 \times 3 = 9 & 2 \times 50 \\
 & 9 \times 10 = 90 & 2 \times 40 \\
 & 2 \times 30 & 2 \times 50 \\
 & 2 \times 20 & 5 \times 20 \\
 & 3 \times 20 & 2 \times 40
 \end{array}$$

746. Klassis on 30 õpilast. Mitu puud saaks istutatud, kui igaüks istutaks 3 puud?

747. Klassis on 40 õpilast. Mitu raamatut saaks klassi raamatukogu jaoks, kui igaüks tooks 2 raamatut?

748. 40 last korjasid tammetõrusid. 20 õpilast korjasid igaüks 2 kg, ülejäänud aga igaüks 3 kg. Mitu kilogrammi tammetõrusid korjasid lapsed kokku?

749. Külasse seatakse sisse elekter. Kui palju vajatakse elektripirne, kui kahekümnesse majja läheb vaja igasse 3 elektripirni, kümnesse majja aga igasse 4 elektripirni?

750. Õppige arvutama õigesti ja kiiresti:

$$\begin{array}{cccc} 2 \times 30 & 2 \times 20 & 4 \times 20 + 19 & 3 \times 20 : 2 : 10 \\ 3 \times 30 & 2 \times 40 & 2 \times 50 - 65 & 2 \times 40 : 4 : 10 \end{array}$$

Korrutamine kahekohalise arvuga.

751. Mitu kümnelist ja mitu ühelist on järgmistes arvudes: 58; 75; 18; 24; 34; 22; 33; 11?

752. $2 \times 24 = ?$ 3×32 5×18 6×16
 $2 \times 20 = 40$ 5×18 4×23 2×25
 $2 \times 4 = 8$ 3×29 8×12 3×33
 $40 + 8 = 48$ 2×35 3×25 3×32

753. $3 \times 25 = 75$ 2×48 6×16 5×14
 $25 \times 3 = 75$ 48×2 16×6 14×5

754. Kassasse oli kogunenud metallraha: 5 kop., 5 kop., 5 kop., 10 kop., 15 kop., 15 kop., 5 kop., 5 kop., 10 kop., 15 kop. Mitu kopikat moodustavad need rahad?

Arvutage algul liitmise abil, seejärel aga korrutamise ja liitmise abil.

755. Albumis on 12 lehekülge. Jüri jaotas iga lehekülje neljaks ruuduks. 28 ruutu täitis ta oma joonistustega, ülejäänutest poole aga veepiltidega. Mitu veepilti on albumis?

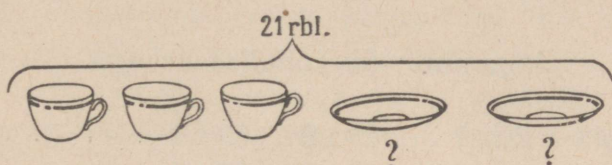
756. 12 tüdrukut teevad laudlina jaoks mustrit. Iga tüdruk lõikas rohelisest riidest 5 lehte ja kollasest riidest 3 lehte. Mitu lehte lõikasid tüdrukud?

757. 2×18 3×16 $24 \times 2 + 52$ $80 : 40 \times 35$
 3×27 2×24 $14 \times 7 - 60$ $90 : 30 \times 25$
 4×23 5×17 $22 \times 4 - 28$ $40 : 20 \times 45$

Tundmatu teguri leidmine.

758. Ostja ostis 13 rbl. eest kaks tassi, 5 rbl. tükk, ja ühe alustassi. Kui palju maksis alustass?

759. Ostja ostis 21 rbl. eest 3 tassi, 5 rbl. tükk, ja 2 alustassi. Kui palju maksis üks alustass?

760. 42 meetrist riidest õmmeldi 8 kleiti ja üks pluus. Igale kleidile kulus 5 m riidet. Mitu meetrit riidet kulus pluusile?

761. 48 meetrist siidist õmmeldi 8 kleiti ja 4 pluusi. Ühele kleidile kulus 5 m siidi. Mitu meetrit siidi kulus ühele pluusile?

$$\begin{array}{lll}
 762. & (23 \times 3 - 20) : 7 & 3 \times 18 : 6 & 4 \times 20 - 25 \\
 & (17 \times 4 + 4) : 8 & 4 \times 16 : 8 & 3 \times 30 - 36 \\
 & (13 \times 7 - 10) : 9 & 6 \times 12 : 9 & 5 \times 20 - 45
 \end{array}$$

763. Tüdrukul oli 70 kop. Ta ostis 40 kop. eest margi, ülejäänud raha eest aga ümbrikke, 3 kop. tükk. Kui palju osteti ümbrikke?

764. Poisil oli 78 kop. Selle raha eest ostis ta 3 marki, 20 kop. tükk, ja mõned ümbrikud, 3 kop. tükk. Kui palju ta ostis ümbrikke?

765. 26-st meetrist riidest õmmeldi 5 voodilina ja mõned padjapüürid. Voodilinale kulus 4 m, padjapüürile aga 2 m riidet. Kui palju õmmeldi padjapüüre?

766. 26-st meetrist riidest õmmeldi mõned voodilina ja 3 padjapüüri. Voodilinale kulus 4 m riidet, padjapüürile aga 2 m. Kui palju õmmeldi voodilinu?

767. Harjutage kiiresti peast arvutama.

$$\begin{array}{lll} 12 \times 2 \times 2 \times 2 & 80 : 2 : 2 : 5 & 3 \times 13 \times 2 \\ 8 \times 2 \times 2 \times 2 & 90 : 3 : 5 : 3 & 2 \times 40 : 8 \\ 7 \times 3 \times 2 \times 2 & 60 : 2 : 6 : 5 & 5 \times 12 : 6 \end{array}$$

MITTETABELILINE JAGAMINE.

Jagamine ühekohalise arvuga.

768. $48 : 2 = ?$ $24 : 2$ $63 : 3$ $99 : 3$ $36 : 3$
 $40 : 2 = 20$ $84 : 2$ $77 : 7$ $88 : 4$ $39 : 3$
 $8 : 2 = 4$ $42 : 2$ $84 : 4$ $66 : 3$ $48 : 4$
 $20 + 4 = 24$ $28 : 2$ $96 : 3$ $66 : 6$ $55 : 5$

769. 88-st saelauast tehti 12 söögilauda ja mõned kapid. Söögilaua valmistamiseks kulus 4 lauda, kapi valmistamiseks 8 lauda. Kui palju tehti kappe?

770. Karpides oli 90 pliiatsit: kaheksas väikeses karpis igaühes 3 pliiatsit ja suurtes karpides igaühes 6 pliiatsit. Kui palju oli suuri karpe?

771. Kolhoosi klubis oli õhtul 48 kolhoosnikut. Pooled nendest õppisid tundma traktorit, neljandik oli lugemistoas, ülejäänud mängisid malet. Mitu kolhoosnikut mängis malet?

772. $26 : 2 + 19$ $13 \times 6 - 13$ $25 \times 4 : 2$
 $88 : 4 - 22$ $25 \times 4 - 36$ $11 \times 9 : 3$
 $44 : 2 + 38$ $24 \times 3 + 28$ $12 \times 8 : 3$

773. $50 : 2 = ?$ $30 : 2$ $90 : 2$ $100 : 5$
 $40 : 2 = 20$ $60 : 5$ $50 : 2$ $100 : 4$
 $10 : 2 = 5$ $90 : 5$ $60 : 4$ $90 : 6$
 $20 + 5 = 25$ $70 : 2$ $70 : 5$ $80 : 5$

774. $80 \text{ rbl.} : 5$ $90 \text{ kop.} : 6$ $100 \text{ kg} : 4$ $50 \text{ m} : 2$
 $90 \text{ rbl.} : 5$ $90 \text{ kop.} : 2$ $100 \text{ cm} : 5$ $30 \text{ m} : 2$

775. 60-leheküljelise raamatu luges Peeter läbi 4 päevaga, Paul aga 5 päevaga. Kumb nendest luges päevas rohkem ja kui palju rohkem?

776. Aurik sõitis 5 tunniga 100 kilomeetrit. Tagasiteel ta suurendas kiirust ja sõitis sama vahemaa 4 tunniga. Mitu kilomeetrit sõitis aurik tagasiteel ühes tunnis rohkem?

777. Kolhoosnik sõitis jalgrattaga 69 kilomeetrit; 3 tundi ta sõitis kiirusega 15 kilomeetrit tunnis, ülejäänud tee sõitis ta aga kahe tunniga, sõites seejuures ühesuguse kiirusega. Missuguse kiirusega sõitis kolhoosnik ülejäänud tee?

$$\begin{array}{lll} 778. & (95 - 25) : 2 & (98 - 38) : 4 \times 6 & 90 : 6 \times 3 \\ & (82 - 22) : 5 & (94 - 44) : 2 \times 3 & 90 : 5 \times 4 \\ & (26 + 64) : 6 & (15 + 65) : 5 \times 6 & 70 : 5 \times 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{lllll} 779. & 48 : 3 = ? & 96 : 8 & 72 : 4 & 75 : 3 & 42 : 3 \\ & 30 : 3 = 10 & 96 : 6 & 72 : 3 & 75 : 5 & 36 : 2 \\ & 18 : 3 = 6 & 96 : 4 & 56 : 4 & 84 : 6 & 51 : 3 \\ & 10 + 6 = 16 & 72 : 6 & 56 : 2 & 84 : 3 & 54 : 3 \end{array}$$

780. Lumel võib jalgsi käia ühe tunniga 3 kilomeetrit, suuskadel aga 12 kilomeetrit. Mitu korda saab suuskadel liikuda kiiremini kui jalgsi?

781. Rong sõitis ühe tunniga 50 kilomeetrit, jalakäija käis aga kahe tunniga 10 kilomeetrit. Mitu korda pikema tee sõitis rong ühes tunnis rohkem kui käis jalakäija?

782. Kaks paari uiske maksab 32 rbl. Kui palju maksab 3 paari niisuguseid uiske?

$$\begin{array}{llll} 783. & 56 \text{ kg} : 4 & 78 \text{ m} : 6 & 85 \text{ cm} : 5 & 72 \text{ l} : 3 \\ & 78 \text{ kg} : 2 & 75 \text{ m} : 5 & 78 \text{ cm} : 3 & 68 \text{ l} : 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} 784. & 45 : 3 & 84 : 6 & 87 : 3 & 58 : 2 \times 3 \\ & 65 : 5 & 81 : 3 & 38 : 2 & 76 : 4 \times 5 \\ & 72 : 6 & 68 : 2 & 95 : 5 & 91 : 7 \times 5 \end{array}$$

785. Rajooninõukogu valimistel hääletas ühest majast 45 valijat. Esimesel tunnil hääletas nendest üks kolman-

dik, teisel tunnil 8 inimese võrra rohkem. Mitu valijat hääletas nendel tundidel?

786. Kahe suure albumi ja kolme väikese albumi valmistamiseks kulus 94 poognat paberit. Kummagi suure albumi valmistamiseks kulus 26 poognat. Mitu poognat kulus väikese albumi valmistamiseks?

$$\begin{array}{llll} 787. & (52 : 4) + 57 & (76 : 4) - 15 & 96 : 4 : 2 \times 7 \\ & (72 : 4) + 36 & (96 : 4) - 18 & 84 : 4 : 3 \times 9 \end{array}$$

788. Koolimaja ehitamisel töötas 96 töolist. Nendest kolmandik oli müürseppi. Krohvijaid oli 2 korda vähem kui müürseppi, ülejäänud töölised olid puusepad ja tisle-rid. Mitu puuseppa ja tisle-rit töötas koolimaja ehitamisel?

789. Kontrollige, kas harjutused on lahendatud õigesti:

$$\begin{array}{llll} 85 : 5 \times 4 = 68 & 56 : 4 \times 7 = 98 & 75 : 3 \times 4 = 100 \\ 72 : 4 \times 5 = 90 & 45 : 3 \times 6 = 80 & 96 : 2 : 3 = 16 \\ 65 : 5 \times 7 = 91 & 72 : 3 \times 4 = 96 & 48 : 3 \times 6 = 96 \end{array}$$

Jagamine kahekohalise arvuga.

$$\begin{array}{llll} 790. & 80 : 20 & 100 : 20 & 40 : 20 & 60 : 20 \\ & 60 : 30 & 100 : 50 & 90 : 30 & 80 : 40 \end{array}$$

$$791. \quad 45 : 15 \quad 32 : 16 \quad 72 : 24 \quad 42 : 14 \quad 84 : 28 \\ 15 \times 3 \quad 16 \times 2 \quad 24 \times 3 \quad 14 \times 3 \quad 28 \times 3$$

792. Mitu kilogrammi võid saab 66-st liitrist piimast, kui 22-st liitrist piimast saab 1 kg võid?

793. Mitu kotti on tarvis 90 kg kartulite jaoks, kui igasse kotti panna 45 kg kartuleid?

794. Mõtlege ülesanne, milles on tarvis teada saada, mitu korda 24 kg sisaldub 72-s kilogrammis?

795. Ühe rubla eest osteti 4 ajalehte «Pionerskaja Pravda» ja mõned ajalehed «Säde». «Pionerskaja Pravda»

maksab 10 kop., «Säde» 20 kop. Kui palju osteti ajalehti «Säde»?

796. Jagage ja kontrollige vastuseid korrutamise

$$36 : 18 \quad 56 : 28 \quad 34 : 17 \quad 90 : 45$$

$$50 : 25 \quad 72 : 36 \quad 70 : 35 \quad 30 : 15$$

$$48 : 16 \quad 75 : 25 \quad 78 : 26 \quad 84 : 28$$

797. Kaks raamatuköitjat said kumbki endale ülesandeks köita 96 raamatut. Üks köitis päevas 12 raamatut, teine 16 raamatut. Kumb raamatuköitja lõpetab töö varem ja mitu päeva varem?

798. Koostage ülesanne, mida lahendatakse järgmiselt:

1) $92 \text{ kop.} - 20 \text{ kop.} = 72 \text{ kop.}$

2) $72 \text{ kop.} : 18 \text{ kop.} = 4 \text{ (pliiatsit).}$

V a s t u s : 4 pliiatsit.

799. Lahendage harjutused kontrollimisega:

$$30 : 15 \quad 96 : 32 \quad 72 : 18 \quad 60 : 12 \quad 68 : 17$$

$$51 : 17 \quad 60 : 15 \quad 78 : 26 \quad 96 : 48 \quad 48 : 12$$

800. Kontrollige harjutuste vastused korrutamise

$$34 : 17 = 2 \quad 57 : 19 = 3 \quad 52 : 13 = 4$$

$$92 : 46 = 2 \quad 81 : 27 = 3 \quad 96 : 24 = 4$$

801. Parvetamiseks toodi jõe äärde 90 palki kolme suure ja mõne väikese veoautoga. Igal suurel veoautol oli 22 palki, igal väikesel 12 palki. Kui palju oli väikesi veoautosid?

802. $84 : 28 \quad 60 : 12 \quad 48 : 12 \quad 27 \times 2 : 18$

$$92 : 23 \quad 75 : 15 \quad 68 : 17 \quad 35 \times 2 : 14$$

$$80 : 16 \quad 64 : 16 \quad 65 : 13 \quad 18 \times 6 : 54$$

803. 1) Aasta algul võimles hommikuti raadio järgi ühest klassist 12 last, aasta lõpul aga 24. Mitu korda suurenes aasta lõpuks hommikuti võimlevate laste arv?

2) Mõtelge samasugune ülesanne oma klassi kohta.

804. Jalgrattur läbis 66 kilomeetrit. 3 tundi ta sõitis 14 kilomeetrit tunnis, ülejäänud teosa 12 kilomeetrit tunnis. Mitme tunniga sõitis ta ülejäänud teosa?

805. $66 : 11$ $96 : 12$ $65 : 13$ $(24 + 46) : 14$
 $88 : 11$ $72 : 12$ $91 : 13$ $(32 + 58) : 15$
 $99 : 11$ $84 : 12$ $98 : 14$ $(95 - 20) : 15$

806. Koostage 4 harjutust kahekohalise arvu jagamise kohta kahekohalise arvuga nii, et esimese harjutuse vastus oleks 2, teise harjutuse vastus 3 jne.

807. Kooli einelauda toodi 3 ühesugust kasti õunu ja 4 ühesugust kasti pirne, kokku 88 kg. Kast õuntega kaalub 12 kg. Mitu kilogrammi kaalub kast pirne?

808. Lahendage ja kirjutage vihikusse harjutused algul vastusega 2, siis vastusega 3, 4 jne.

$90 \text{ m} : 45 \text{ m}$ $85 : 17$ $80 : 16$ $44 : (41 - 30)$
 $45 \text{ cm} : 15 \text{ cm}$ $96 : 16$ $90 : 18$ $95 : (59 - 40)$
 $68 \text{ kg} : 17 \text{ kg}$ $93 : 31$ $92 : 23$ $72 : (35 - 17)$

809. Klassis on 42 õpilast. 8. märtsil kirjutas igaüks neist oma emale kirja. Pooled nendest kirjadest olid kaunistatud laste oma joonistustega, kolmandik kopeerpiltidega, ülejäänud aga mustritega. Mitu kirja oli kaunistatud mustritega?

810. 42 kirja ärasaatmiseks tegid lapsed ümbrikke: roosasid 24, helesiniseid kaks korda vähem, ülejäänud aga valged. Kui palju tehti valgeid ümbrikke?

811. Lahendage ja kirjutage vihikusse järgmised harjutused kahes tulbas: esimeses tulbas jagamine ühekohalise arvuga, teises tulbas jagamine kahekohalise arvuga.

$72 : 3$ $70 : 2$ $60 : 15$ $69 : 3$ $90 : 18$
 $90 : 5$ $75 : 25$ $68 : 4$ $80 : 5$ $66 : 6$
 $64 : 4$ $54 : 18$ $96 : 16$ $32 : 2$ $28 : 14$

812. Kolme poogna valge paberi ja kahe poogna roosa paberi eest maksid lapsed 1 rbl. Poogen valget paberit maksab 12 kop. Kui palju maksab poogen roosat paberit?

$$\begin{array}{lll}
 813. & 20 \times 3 : 5 & 44 \times 2 : 4 & (48 + 24) : 6 \\
 & 18 \times 5 : 6 & 12 \times 4 : 3 & (79 + 17) : 4 \\
 & 10 \times 7 : 5 & 9 \times 7 : 3 & (92 - 20) : 24 \\
 & 15 \times 6 : 5 & 8 \times 9 : 6 & (92 - 8) : 14
 \end{array}$$

814. Missuguste arvudega jaguvad arvud 44; 55; 66?
 Missuguste ühekohaliste arvudega jagub arv 60?
 Missuguste kahekohaliste arvudega jagub arv 48?

815. Kolhoos otsustas ehitada karjaaia 56 päevaga, ehitas aga 28 päevaga. Mitu korda ehitati karjaaed kiiremini kui algul oli kavatsatud?

816. Üks klass esitas näitusele 36 joonistust, teine kaks korda vähem. Kolmandik kõigist joonistustest tunnistati väga headeks. Mitu väga head joonistust oli näitusel?

$$\begin{array}{lll}
 817. & 90 : 18 \times 14 & 84 : 28 \times 25 & 12 \times 6 : 3 \times 2 \\
 & 75 : 15 \times 12 & 54 : 18 \times 33 & 16 \times 4 : 2 \times 3
 \end{array}$$

818. Üks klass esitas näitusele 28 vihikut, teine 7 vihikut rohkem. Kolmandik kõigist vihikutest sai väga hea hinde. Mitu vihikut sai väga hea hinde?

$$\begin{array}{lll}
 819. & 18 \times (70 : 14) & 85 : 17 \times 9 & 72 : 3 : 2 \\
 & 26 \times (72 : 24) & 56 : 14 \times 8 & 96 : 2 : 4 \\
 & 17 \times 4 + 32 & 15 \times 5 - 35 & 45 : 5 - 9 \\
 & 14 \times 3 + 45 & 32 \times 3 - 56 & 63 : 9 - 7 \\
 & 12 \times 4 + 39 & 19 \times 3 - 55 & 64 : 8 - 0
 \end{array}$$

820. Jagage ja kontrollige jagamist korrutamisega.

$$\begin{array}{llll}
 66 : 22 = 3 & 88 : 22 & 66 : 33 & 88 : 44 \\
 22 \times 3 = 66 & 44 : 11 & 88 : 11 & 77 : 11 \\
 & 44 : 22 & 99 : 33 & 55 : 55
 \end{array}$$

821. 66-st liitrist piimast saab 3 kg võid. Mitu kilogrammi võid saab 88-st liitrist piimast?

822. Üks kool korjas 22 kg ravimtaimi, teine 33 kg. Esimene kool vajab ravimtaimede ärasaatmiseks 2 kotti. Mitu niisugust kotti vajab teine kool?

823. Kes võib lahendada järgmised harjutused peast viie minutiga, kirjutades ainult vastused:

$$48 : 24 \quad 70 : 35 \quad 75 : 25 \quad 100 : 25 \quad 96 : 16$$

$$36 : 12 \quad 90 : 45 \quad 50 : 25 \quad 60 : 15 \quad 66 : 22$$

$$96 : 48 \quad 72 : 24 \quad 45 : 15 \quad 32 : 16 \quad 72 : 18$$

824. Õpilane ostis 6 vihikut, 16 kop. tükk, ja 2 kummi, 8 kop. tükk. Mitu korda maksis õpilane vihikute eest rohkem kui kummide eest?

825. Kolmele hobusele ja kaheksale lehmale anti 90 kg heinu. Igale hobusele anti 6 kg heinu. Mitu kilogrammi heinu anti ühele lehmale?

826. $8 \times 8 : 32$ $14 \times 7 : 49$ $15 \times 6 : 18$ $8 \times 9 : 18$

$$7 \times 9 : 21 \quad 12 \times 5 : 15 \quad 22 \times 4 : 44 \quad 9 \times 9 : 27$$

$$6 \times 7 : 14 \quad 18 \times 4 : 12 \quad 11 \times 6 : 22 \quad 4 \times 8 : 16$$

Kordamine.

827. $34 + 5$ $43 + 27$ $52 - 37$ $70 - 45$

$$54 + 8 \quad 38 + 56 \quad 67 + 30 \quad 100 - 8$$

$$65 - 3 \quad 49 - 23 \quad 85 - 60 \quad 100 - 53$$

$$46 - 7 \quad 80 - 6 \quad 72 - 18 \quad 60 - 34$$

828. Peeter ehitas lindudele söögilaua. Esimesel päeval lendas tema söögilaua juurde 12 varblast ja 6 tihast. Teisel päeval oli varblasi juba 8 võrra rohkem, tihaseid aga 5 võrra rohkem. Mitu lindu lendas söögilaua juurde teisel päeval?

829. Ühes koolis tehti lindudepäevaks 25 kuldnokapuuri, teises 9 võrra rohkem kui esimeses, kolmandas aga 6 kuldnokapuuri vähem kui teises. Mitu kuldnokapuuri tehti kolmes koolis kokku?

830. Töölised remontisid kolme nädala jooksul 50 traktorit; esimesel nädalal 17 traktorit, teisel nädalal 5 traktorit rohkem. Mitu traktorit remontisid töölised kolmandal nädalal?

831. Harjutage kiiresti arvutama:

$$4 \times 9 : 2 + 22 - 16 \quad 80 : 16 \times 14 - 25 + 55$$

$$9 \times 7 : 3 + 79 - 15 \quad 75 : 25 \times 33 - 66 + 27$$

22	57	
	29	

832. Täitke «huvitava» ruudu tühjad kohad arvudega. Summa on 87.

833. $x - 36 = 47$ $54 + x = 80$ $x - 40 = 28$
 $x + 75 = 100$ $68 + x = 90$ $x + 15 = 60$
 $x + 16 = 46$ $14 + x = 32$ $x - 85 = 14$

834. Klassis on 40 õpilast; nendest oskas talve algul uisutada ainult 4 tüdrukut ja 12 poissi. Talve lõpul oskasid uisutada juba kõik lapsed. Mitu õpilast õppis talve jooksul uisutama?

835. Garaažist sõitis tööle 16 sõiduautot ja 2 korda rohkem veoautosid. Pärast seda jäi garaaži veel 7 autot. Mitu autot oli garaažis enne autode väljasõitu?

836. Pioneerid aitasid invaliidil kanda puukuuri 89 halgu puid. 3 pioneeri kandsid igaüks 19 halgu, ülejäänutest igaüks 16 halgu. Mitu pioneeri üldse aitas invaliidi?

837. $5 \times 9 + 48$ $9 \times 9 - 49$ $64 - 40$
 $7 \times 8 + 24$ $8 \times 8 - 36$ $63 - 27$
 $9 \times 8 + 28$ $5 \times 5 - 16$ $90 - 26$

838. Viide ühesugusesse puuri võib mahutada 20 küülikut. Kui palju vajatakse selliseid puure, et mahutada 36 küülikut?

839. 46 rbl. eest osteti 10 nuga ja mõned kahvlid. Nuga maksab 3 rbl., kahvel 2 rbl. Kui palju osteti kahvleid?

$$840. \quad 36 : 4 \times 3 \quad 40 : 8 \times 7 \quad 56 : 7 \times 5 \quad 7 \times 8 : 4 \\ 54 : 9 \times 5 \quad 35 : 5 \times 9 \quad 63 : 9 \times 6 \quad 9 \times 9 : 3$$

841. Töölised said kortereid kolmes uues majas. Ühes majas oli 30 korterit, teises 2 korda vähem kui esimeses, kolmandas aga 3 korda rohkem kui teises. Mitu korterit said töölised üldse?

$$842. \quad 16 \times 4 : 32 \quad 16 \times 6 : 24 \quad (72 - 32) \times 2 \\ 18 \times 5 : 45 \quad 14 \times 5 : 35 \quad (65 - 40) \times 3 \\ 16 \times 5 : 40 \quad 18 \times 4 : 24 \quad (28 + 40) : 4$$

843. Jahimehed lasksid maha 6 hunti, 96 oravat ja 48 jänest. Mitu korda lasti oravaid rohkem maha kui jäneseid? jäneseid rohkem kui hunte?

Kui palju jäneseid lasti vähem maha kui oravaid? hunte vähem kui jäneseid?

$$844. \quad 90 : (15 \times 3) \quad 17 \times (60 : 12) \quad x - 26 = 74 \\ 80 : (2 \times 8) \quad 14 \times (75 : 15) \quad x + 34 = 62$$

845. Kolme suure ja kahe väikese toa jaoks kulus 70 m elektrijuhet. Iga suure toa jaoks kulutati 18 m juhet. Mitu meetrit juhet kulutati igale väikesele toale, kui juhet kulutati nendele võrdselt?

$$846. \quad 25 \times 3 \quad \text{Lahendage see tulp ja selle eeskujul} \\ 3 \times 25 \quad \text{koostage ja lahendage harjutuste} \\ 75 : 25 \quad \text{tulbad, mis algaksid järgmiselt:} \\ 75 : 3 \quad 15 \times 6; \quad 24 \times 4; \quad 14 \times 7; \quad 44 \times 2.$$

847. Õpilased lahendasid ülesande: «Ema ostis pesu õmblemiseks 6 m riiet, 9 rbl. meeter. Hiljem ostis ta veel sama hinnaga 2 m. Kui palju maksis ta kogu ostetud riide eest?»

Mare ja Peeter lahendasid selle ülesande erinevalt.

Mare lahendas nii:	Peeter lahendas nii:
1) $9 \text{ rbl.} \times 6 = 54 \text{ rbl.}$	1) $6 \text{ m} + 2 \text{ m} = 8 \text{ m}$
2) $9 \text{ rbl.} \times 2 = 18 \text{ rbl.}$	2) $9 \text{ rbl.} \times 8 = 72 \text{ rbl.}$
3) $54 \text{ rbl.} + 18 \text{ rbl.} = 72 \text{ rbl.}$	
Vastus: ema maksis kogu ostetud riide eest 72 rbl.	Vastus: ema maksis kogu ostetud riide eest 72 rbl.

Kuidas arutles Mare ja kuidas arutles Peeter ülesande lahendamisel? Kumb lahendus on parem?

Lahendage ülesanded nr. 848 ja 849 kahel viisil.

848. Üks tisler teeb päevas 3 raami, teine 4 raami. Mitu raami teevad nad nädalas? (6 tööpäeva.)

849. Kaks pioneerisalka, ühes 24 pioneeri, teises 30 pioneeri, rivistusid 6-kaupa ridadesse. Mitu rida sai?

850. $100 : 4 \times 3 + 18$

$30 : 6 \times 9 + 34$

$66 : 3 \times 4 - 52$

$32 : 4 \times 5 - 35$

851. 16 m laiust tänavat laiendati ühelt poolt 4 m võrra, teiselt poolt 6 m võrra. Kui lai on tänav nüüd? (Lahendage kahel viisil.)

852. 1) Korrutage 4-ga järgmised arvud:

18; 24; 13; 15.

2) Jagage 3-ga järgmised arvud:

96; 42; 81; 54.

853. Täitke selle ruudu tühjad kohad arvudega nii, et saaksite «huvitava» ruudu summaga 33.

9		
17		13

AJAMÕÖDUD.

854. Ajamõõtude tabel.

Aastas on 12 kuud.

jaanuaris on 31 päeva	juulis on 31 päeva
veebruaries on 28 või 29 päeva	augustis on 31 päeva
märtsis on 31 päeva	septembris on 30 päeva
aprillis on 30 päeva	oktoobris on 31 päeva
mais on 31 päeva	novembris on 30 päeva
juunis on 30 päeva	detsembris on 31 päeva

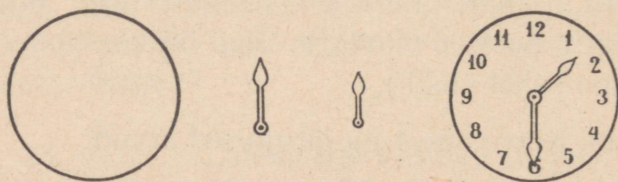
Ööpäevas on 24 tundi.

Tunnis on 60 minutit.

Missugustes kuudes on 30 päeva? missugustes 31 päeva?

855. Loendage ühekaupa (üks, kaks, kolm, ja nii edasi) ühe minuti kestel ja pidage meeles, missuguse arvuni te jõudsite.

856. Valmistage joonise eeskujul papist kella numbrilaua mudel. Valmistage ka osutid ning kinnitage need kella numbrilaua külge.

857. Lahendage harjutused:

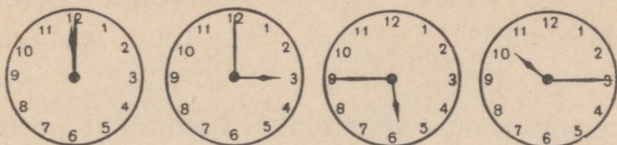
$$\begin{array}{lll} x + 38 = 75 & 46 + x = 81 & x - 25 = 75 \\ x + 63 = 100 & 19 + x = 38 & x - 35 = 35 \end{array}$$

858. Mitu tundi on kahes ööpäevas; neljas ööpäevas; kolmes ööpäevas?

Mitu minutit on pooles tunnis, veerandtunnis, kolmandikus tunnis?

859. Aega arvatakse keskööst keskpäevani (12 tundi) ja keskpäevast keskööni (12 tundi). Näiteks: kell 2 öösel; kell 7 hommikul; kell 12 päeval; kell 5 õhtul.

Mitu tundi ja minutit on näidatud järgmistel numbrilaudadel?

860. Pange kella numbrilaua minutiosuti nii, et see näitaks: 5 minutit; 10 minutit; 15 minutit; ja nii edasi kuni 60 minutini.

Näidake kella numbrilaua järgmisi kellaaegu: kell 7; kell 10 ja 30 minutit; kell 12 ja 15 minutit; kell 4 ja 40 minutit.

861. Vello ärkab kell 7. Kell 8 ta läheb kooli. Koju tuleb ta kell 1 päeval. Kell 3 hakkab ta valmistuma tundideks. Kell 4 ja 30 minutit lõpetab ta õppimise. Õhtul kella 7-st kuni kella 8 ja 30 minutini loeb Vello raamatuid. Kell 9 ja 30 minutit heidab ta magama.

Näidake kella numbrilaua aegu, millal ja mida Vello teeb.

862. Kirjutage vihikusse, kuidas teie jaotate oma aja päeva jooksul.

Ärkan hommikul ...	Hakkan valmistuma tundideks ...
Lähen kooli ...	Lõpetan õppimise ...
Tulen koju ...	Lähen jalutama ...
Heidan magama ...	

863.	$72 : 6 \times 3$	$81 : 27 \times 15$	$90 : (36 - 18)$
	$64 : 4 \times 6$	$80 : 16 \times 14$	$96 : (32 - 16)$
	$70 : 5 \times 7$	$60 : 15 \times 18$	$75 : (50 - 25)$

864. Esimene tund algab kell 9 ja kestab 45 minutit. Millal algab teine tund, kui vaheaeg on 10 minutit?

865. Teine tund algab kell 9 ja 55 minutit ning kestab 45 minutit. Millal algab kolmas tund, kui vaheaeg kestab 20 minutit?

866. Teises klassis algavad õppetunnid kell 9 hommikul ja lõpevad kell 1 päeval. Mitu tundi kestavad õppetunnid?

867. Kauplus avatakse kell 9 hommikul ja suletakse kell 6 õhtul. Mitu tundi on kauplus avatud?

868. Mari heitis magama kell 9 õhtul ja magas 10 tundi. Millal tõusis Mari?

869. Postkontor on avatud kella 8-st hommikul kuni kella 9-ni õhtul. Mitu tundi on postkontor avatud?

870.	4 tundi	$\times 3$	16 min. : 4
	15 minutit	$\times 3$	24 tundi : 2
	18 ööpäeva	$\times 5$	90 min. : 4
	23 tundi	$\times 4$	96 ööpäeva : 8

18 ööpäeva $\times 5 : 6$

60 ööpäeva : 5×8

30 min. : 6×14

24 tundi : 4×12

871. 1) Rong oli teel 72 tundi. Mitu ööpäeva oli rong teel?

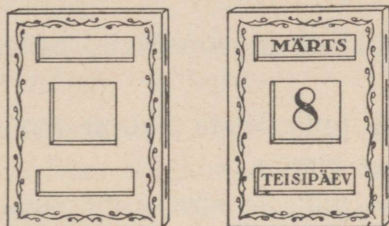
2) Mitu ööpäeva on: 96 tundi; 48 tundi; 72 tundi?

872. Klassi koosolek algas kell 12 ja kestis 45 minutit. Millal lõppes koosolek?

873. Katja hakkas tundideks ette valmistama kell 4. Lugemiseks ja kirjutamiseks kulus tal 1 tund, aritmeetikale 30 minutit. Millal Katja lõpetas tundideks ettevalmistamise?

874. Jüri tegi papist kalendri aluse. Ta asetas sellele kaardikesed arvudega ning kuude ja päevade nimetustega.

Tehke samasugune kalendri alus. Valmistage kaardikesed ja kirjutage nendele kuude ja nädalapäevade nimetused ning arvud. Mitu kaardikest tuleb valmistada?

875. $9 \times 8 : 12$ $84 : 4 \times 3$ $90 - 38$ $x - 12 = 30$
 $6 \times 7 : 14$ $78 : 6 \times 5$ $54 - 34$ $6 \times x = 42$
 $5 \times 9 : 15$ $91 : 7 \times 4$ $18 + 36$ $x + 7 = 50$

876. Esimesse õppeveerandisse kuulub septembrikuu, oktoobrikuu ja veel 6 päeva novembrist. Mitu päeva kestab esimene õppeveerand?

877. Peeter elas juuli- ja augustikuu kolhoosis. Mitu päeva oli Peeter kolhoosis?

878. Sirje veetis juuni- ja juulikuu pioneerilaagris. Mitu päeva oli Sirje pioneerilaagris?

879. Lahendage harjutused.

Mispärast esimeste ja teiste harjutuste vastused on samad?

1) $5 \times 9 \times 2$	1) $3 \times 8 \times 4$	1) $26 + 37 + 35$
2) $9 \times 2 \times 5$	2) $4 \times 8 \times 3$	2) $35 + 26 + 37$
	1) $15 + 25$	
	2) $25 + 15$	

880. $64 : 8 + 56$ $4 \times 9 - 28$ $15 \times 6 : 2$
 $49 : 7 + 35$ $7 \times 6 - 8$ $21 \times 4 : 2$

ESIMENE TUHAT.

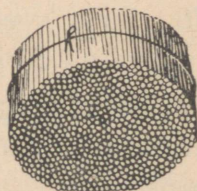
NUMERATSIION.

Suuline numeratsioon.

881. 10 pulgakest moodustavad pulgakeste ühe kümnelise kimbu.

10 kümnelist pulgakeste kimpu moodustavad pulgakeste ühe sajalise kimbu.

10 sajalist pulgakeste kimpu moodustavad pulgakeste ühe tuhandelise kimbu.

882. Sajalisi loetakse samuti, nagu ühelisi.

1 sajaline — sada	6 sajalist — kuussada
2 sajalist — kakssada	7 sajalist — seitsesada
3 sajalist — kolmsada	8 sajalist — kaheksasada
4 sajalist — nelisada	9 sajalist — üheksasada
5 sajalist — viissada	10 sajalist — tuhat.

883. 10 ühelist moodustavad kümnelise.
 10 kümnelist moodustavad sajalise.
 10 sajalist moodustavad tuhandelise.

884. Loendage sajaliste kaupa sajast tuhandeni.

885. 19 suurendage 5 korda $19 \times 5 = 95$
 64 vähendage 4 korda . . . . .
 95 vähendage 38 võrra . . . . .
 34 suurendage 56 võrra . . . . .
 17 suurendage 3 korda . . . . .

886. Mitu pulgakest on: 1) viies saiapulgalises ja kahes kümnepulgalises kimbus? 2) kolmes saiapulgalises, kuues kümnepulgalises ja ühes kolmepulgalises kimbus? 3) neljas saiapulgalises ja ühes üheksapulgalises kimbus?

887. Nimetage arvud, mis sisaldavad: 1) 2 sajalist, 3 kümnelist ja 5 ühelist; 2) 4 sajalist, 6 kümnelist ja 8 ühelist; 3) 7 sajalist ja 9 kümnelist; 4) 5 sajalist ja 6 ühelist; 5) ühe sajalise ja 5 ühelist.

888. Mitu sajalist, kümnelist ja ühelist on arvudes: nelisada nelikümmend kolm; kuussada kolmkümmend kaheksa; viissada kaheksakümmend; seitsesada seitse?

889. Joonistage niisugune tabel. Lõigake papist ringikesed.

Sajalised	Kümnelised	Ühelised

Tähistage tabelis ringikestega, seejärel aga välja lõigatud numbritega järgmised arvud: 1) 6 sajalist, 4 kümnelist ja 6 ühelist; 2) 8 sajalist, 2 kümnelist ja 8 ühelist; 3) 5 sajalist ja 6 ühelist; 4) 7 sajalist ja 8 kümnelist; 5) 3 sajalist ja 8 ühelist.

890. Millised arvud on tabelis tähistatud? Lugege need.

Sajalised	Kümnelised	Ühelised
oo	ooo	oooo
ooo	oooo	
oo		ooφoooo
ooooo	ooo	

Sajalised	Kümnelised	Ühelised
3	8	4
6	0	7
9	2	0
5	0	0

891. Harjutage kiiresti arvutama:

$$\begin{array}{lll}
 8 \times 2 \times 2 \times 2 & 96 : 2 : 2 : 2 & 7 \times 8 : 2 \times 3 : 4 \\
 9 \times 2 \times 2 \times 2 & 72 : 2 : 2 : 2 & 9 \times 6 : 2 \times 3 : 9 \\
 5 \times 3 \times 3 \times 3 & 64 : 2 : 2 : 2 & 7 \times 6 : 2 \times 3 : 7
 \end{array}$$

Kirjalik numeratsioon.

892. Kirjutage ja lugege numeratsioonitabelis arvud, mis koosnevad:

- 1) seitsmest sajalisest, kuuest kümnelisest ja viiest ühelisest;
- 2) kuuest sajalisest, üheksast kümnelisest ja seitsmest ühelisest;
- 3) neljast sajalisest ja seitsmest kümnelisest;
- 4) üheksast sajalisest ja neljast ühelisest.

Kirjutage need arvud ilma tabelita, kasutades järgmisi reegleid:

Ühelised kirjutatakse arvus paremalt esimesele kohale, kümnelised teisele kohale, sajalised kolmandale kohale. Kui arvus ei ole ühelisi või kümnelisi, siis nende kohale kirjutatakse null.

893. Kirjutage numbritega järgmised arvud: seitse- sada kolmkümmend neli; kaheksasada kakskümmend;

kakssada kaheksakümmend viis; kolmsada viis; üheksasada kuuskümmend neli; üheksasada.

894. Lugege arvud: 1) 128; 634; 759; 860; 310; 608; 705; 903; 800; 700; 1000; 505; 415; 707; 660.

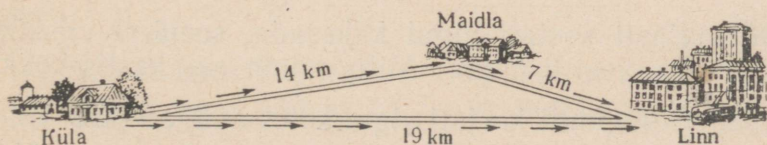
2) Koolis on 500 õpilast. Nendest 296 on pioneerid ja 110 kommunistlikud noored.

3) Ühes kolhoosis autasustati ordenite ja medalitega 120 inimest, teises kolhoosis aga 180 inimest.

895. Kirjutage numbritega järgmised arvud: üheksasada kolmkümmend kaks; kuussada kaheksa; viissada seitsekümmend neli; kolmsada kolm; nelisada nelikümmend neli; kaheksasada.

896. Lugege arvud: 458; 611; 718; 820; 301; 777; 200; 505; 860; 1000; 409; 950; 810.

897. Külast võib sõita linna kaht teed mööda: otse või läbi Maidla küla. Otsest teed mööda on külast linna 19 kilomeetrit. Maidlast on küalani 14 kilomeetrit, linnani aga 7 kilomeetrit. Mitme kilomeetri võrra on otsene tee lühem kui tee Maidla kaudu?

898. Moodustage ühelistest, kümnelistest ja sajalistest arvud, lugege ja kirjutage need vihikusse:

1) 2 sajalist 4 kümnelist 5 ühelist = 245

3 sajalist 5 kümnelist 8 ühelist =

2) 9 sajalist 7 kümnelist 3 ühelist =

8 sajalist 9 kümnelist 4 ühelist =

3) 5 sajalist 2 kümnelist = 520

2 sajalist 5 kümnelist =

4 sajalist 9 kümnelist =

- 4) 3 sajalist 6 ühelist = 306
 6 sajalist 4 ühelist =
 8 sajalist 9 ühelist =

899. Lugege järgmised arvud ja lahutage need sajalisteks, kümnelisteks ja ühelisteks:

- 1) 245 = 2 sajalist 4 kümnelist 5 ühelist
 834 =
 347 =
 2) 360 = 3 sajalist 6 kümnelist
 280 =
 720 =
 3) 604 =
 905 =

- 4) 745 =
 920 =

900. Mitu sajalist on järgmistes arvudes:

- 300 — 3 sajalist
 800 —
 400 —
 900 —

Kui palju on üldse kümnelisi järgmistes arvudes:

- 320 — 32 kümnelist
 740 —
 650 —
 910 —

901. Kasti asetati algul kakssada, seejärel viiskümmend ja siis veel 6 muna. Mitu muna on kasti kokku?

902. Õunapuult korjati algul kolmsada, seejärel kolmkümmend ja siis veel 8 õuna. Mitu õuna korjati üldse puult?

903. 1) Kirjutage arvud numbritega: «Koolis on üheksasada kaheksakümmend viis õpilast. Nendest on sada kaks kommunistlikku noort ja kuussada üheksakümmend pioneeri.»

2) Lugege ja kirjutage vihikusse järgmised arvud numbritega.

Kolhoosis on nelisada lehma, nelisada kakskümmend viis siga, kolmsada üks hobust.

Kolhoosi klubis on viissada kohta, lastesõimes on viiskümmend last, haiglas on kakskümmend viis voodit.

904. Harjutage kiiresti peast arvutama:

$$72 : 6 \quad 96 : 8 \quad 90 : 18 \quad 48 : 3 \times 5$$

$$72 : 4 \quad 96 : 6 \quad 90 : 15 \quad 60 : 4 \times 6$$

$$72 : 3 \quad 96 : 4 \quad 90 : 30 \quad 80 : 5 \times 3$$

905. Kui palju on üldse ühelisi järgmistes arvudes:

1) 5 sajalist = 500   2) 43 kümnelist = 430

8 sajalist =   84 kümnelist =

4 sajalist =   96 kümnelist =

6 sajalist =   18 kümnelist =

906. 1) 1 rbl. = 100 kop.   2) 100 kop. = 1 rbl.

2 rbl. =   300 kop. =

5 rbl. =   600 kop. =

9 rbl. =   800 kop. =

907. Loendage järjekorras ja kirjutage arvud vihikusse:

Loendage ühekaupa ja kirjutage arvud vihikusse:

1) 195-st kuni 205-ni;

1) 603-st kuni 596-ni;

2) 496-st kuni 506-ni.

2) 302-st kuni 295-ni.

908. Kirjutage järjekorras vihikusse arvud 298-st kuni 303-ni. Kirjutage vihikusse vastupidises järjekorras arvud 704-st kuni 697-ni.

909. Sööklas oli 48 kg hirsitangu, riisi aga 6 kg võrra vähem. Kuuendik riisist kulutati ära. Mitu kilogrammi kulutati riisi?

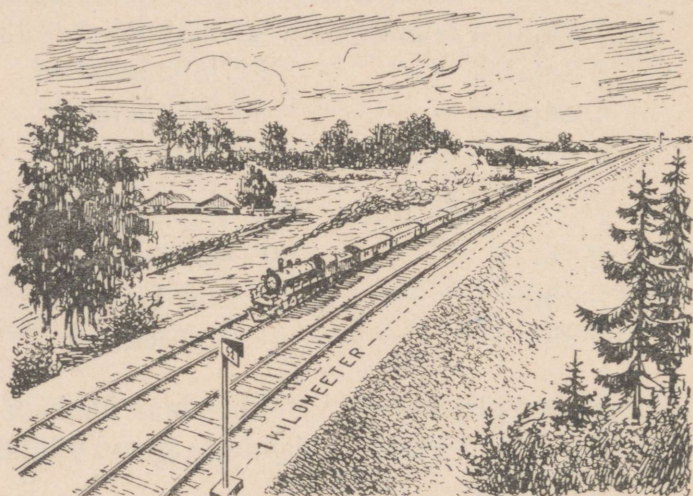
910. Sööklas oli 48 kg hirsitangu, riisi aga 6 kg võrra vähem. Kuuendik neist kulutati ära. Mitu kilogrammi kulutati ära hirsitangu ja riisi kokku?

Pikkusmõõdud.

911. Suuri vahemaid mõõdetakse kilomeetritega. Ühes kilomeetris on 1000 meetrit.

Sõna «kilomeeter» kirjutatakse lühendatult km (ilma punktita), näiteks: 5 km, 200 km, 250 km.

$$1 \text{ km} = 1000 \text{ m}$$

912. Lugege: 1) 14 km; 458 km; 90 m; 75 cm.

2) Moskvast Leningradini on 651 km. Meie linnast (külast) on Moskvani . . . kilomeetrit.

913. Mitu korda tuleb asetada 10 m pikkust nööri, et sellega mõõta 100 m? Mitu korda tuleb võtta 100 m, et saada 1 km?

914. Mõõtke meetriga klassi pikkus.

Mõõtke mõõdulindiga raamatu ja vihiku pikkus ning laius.

915. Joonistage silma järgi: 1) ühe meetri pikkune lõik (klassitahvlile); 2) ühe sentimeetri pikkune lõik (vihikusse); 3) kümne sentimeetri pikkune lõik.

Kontrollige joonlauaga, kui täpselt te olete joonistanud lõigud.

916. Lapsed määravad maastikul silma järgi kaugust. Leena ütles: «Koolist kuurini on 30 m.» Jüri aga ütles: «Koolist kuurini on 24 m.» Kui mõõdeti kooli ja kuuri vaheline kaugus, siis osutus, et see oli 28 m. Kui palju eksis Leena? Kui palju eksis Jüri?

917. 1) $1 \text{ m} = 100 \text{ cm}$ 2) $200 \text{ cm} = 2 \text{ m}$
           $3 \text{ m} =$ $400 \text{ cm} =$
           $5 \text{ m} =$ $700 \text{ cm} =$

918. 60 minuti jooksul inimene käib 5 km. Mitu minutit kulub tal 3 km käimiseks sama kiirusega?

919. 60 minuti jooksul inimene käib 5 km. Mitu kilomeetrit käib ta 48 minuti jooksul sama kiirusega?

Raskusmõõdud.

920. Kergeid esemeid mõõdetakse grammidega; raskemaid kilogrammidega.

Ühes kilogrammis on 1000 grammi. Sõna «gramm» kirjutatakse lühendatult g (ilma punktita).

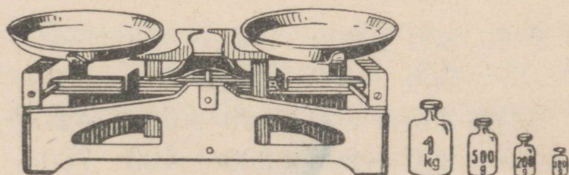
$$1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$$

Ühekopikane raha kaalub 1 g, kahekopikane raha — 2 g, kolmekopikane raha — 3 g, viiekopikane raha — 5 g.

921. Lugege: 100 g; 610 g; 12 kg; 8 g;
500 g; 306 g; 15 kg; 8 kg.

922. Kaalumine toimub kaaludega. Kaalumisel kasutatakse vihte: 1 kg, 2 kg, 5 kg ja vihte:

100 g 10 g 1 g
200 g 20 g 2 g
500 g 50 g 5 g

923. Milliseid vihte tuleb kasutada, et saada: 8 g? 75 g? 300 g? 445 g? 800 g? 900 g?

924. Vello on 108 cm pikk ja 30 kg raske.

Mõõtke oma pikkus ja raskus ning kirjutage mõõtmistulemused vihikusse.

925. Kaaluge liiter vett. Kaaluge 250 g tangu, 1 kg 500 g liiva.

926. Harjutage kiiresti peast arvutama. Kirjutage ainult vastused:

$$17 \times 4 : 2 + 66 - 25$$

$$8 \times 9 : 3 + 26$$

$$63 : 9 \times 7 + 51 - 36$$

$$81 : 9 \times 11 - 59$$

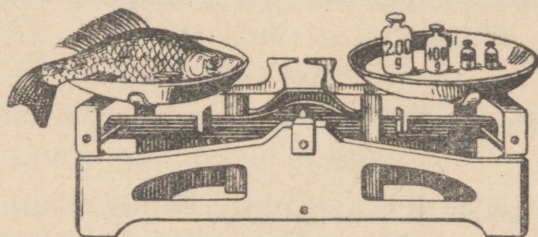
$$72 : 8 \times 5 + 55 - 75$$

$$49 : 7 \times 12 - 60$$

$$42 : 7 \times 8 + 32 - 45$$

$$40 : 8 \times 15 + 25$$

927. Vasakpoolsel kaalukaasil asetseva kala kaalumiseks tuleb parempoolsele kaalukaasile asetada 100-grammine, 200-grammine ja kaks 20-grammist vihti. Mitu grammi kaalub kala?

NELI TEHET TÄISSADADEGA.

928. $600 + 200$ $200 + 500$ $800 + 50$ $35 + 48$

$500 + 400$ $100 + 900$ $300 + 85$ $64 + 36$

$300 + 300$ $500 + 500$ $427 + 7$ $58 + 27$

$800 + 200$ $300 + 400$ $700 + 5$ $61 + 39$

929. Kolhoosnik tellis riigilaenu ja sai kolm riigilaenu obligatsiooni: ühe 500-rublase, teise 200-rublase ja kolmanda 100-rublase.

Mitme rubla eest sai kolhoosnik riigilaenu obligatsioone?

930. Ühes majas võitsid loosimisel 3 inimest: esimene 400 rbl.; teine 200 rbl. võrra rohkem, kolmas aga nii palju, kui palju esimesed kaks kokku. Mitu rubla võitis kolmas?

931. Ühes pakis on 400 g seemneid, teises 100 g võrra rohkem kui esimeses, kolmandas aga 100 g võrra rohkem kui esimeses ja teises kokku. Mitu grammi seemneid on kolmandas pakis?

932. Õpilased istutasid 60 sõstrapõõsast ja 40 karusmarjapõõsast; pärast seda jäi nendel veel istutada 100 vaarikapõõsast. Mitu marjapõõsast pidid õpilased üldse istutama?

$$\begin{array}{r r r r r} 933. & 300 + 600 & 400 + 500 & 500 + 30 & x - 36 = 57 \\ & 700 + 300 & 100 + 700 & 460 + 8 & x - 42 = 48 \\ & 600 + 200 & 400 + 400 & 300 + 5 & x - 16 = 68 \end{array}$$

934. Koostage harjutus, mis on sarnane eelmise tulba harjutustega, ja sellele harjutusele koostage ülesanne.

$$\begin{array}{r r r} \underline{935.} & 500 - 100 & 800 - 400 & 560 - 500 \\ & 600 - 100 & 600 - 300 & 840 - 40 \\ & 400 - 200 & 300 - 200 & 685 - 5 \end{array}$$

936. Andresel oli 400 rbl., Peetril aga 600 rbl. Andres ostis 200 rbl. eest ülikonna, Peeter 500 rbl. eest palitu. Kummal jäi järele rohkem raha ja kui palju rohkem?

937. Koolis oli 600 ruudulist ja 500 joonelist vihikut. Kuu aja jooksul jaotati õpilastele 300 ruudulist ja 300 joonelist vihikut. Missuguseid vihikuid jäi vähem järele ja kui palju vähem?

938. Külaraamatukogus oli 700 lugejat; nendest 100 kooliõpilast ja niisama palju teenistujaid, ülejäänud olid kolhoosnikud. Kui palju oli lugejaid-kolhoosnikuid?

939. Vabrikusse võetakse tööle uusi töölisi. Kui tööle oli võetud 100 inimest, siis oli vabrikus kokku 1000 töolist. Mitu töolist oli vabrikus varem?

$$940. \quad 900 - 200 \quad 420 - 400 \quad x + 6 = 82$$

$$700 - 300 \quad 860 - 60 \quad x + 8 = 45$$

$$800 - 400 \quad 536 - 36 \quad x - 6 = 54$$

$$941. \quad 100 \times 3 \quad 400 \times 2 \quad 100 \times 4 \quad 15 \times 3 \times 2$$

$$100 \times 5 \quad 200 \times 5 \quad 300 \times 3 \quad 12 \times 4 \times 2$$

$$200 \times 2 \quad 200 \times 3 \quad 400 \times 2 \quad 16 \times 2 \times 2$$

942. Mitu kopikat on: 2 rubla; 3 rubla; 6 rubla; 8 rubla? Mitu sentimeetrit on 3 meetrit; 5 meetrit; 9 meetrit; 7 meetrit?

943. Milvi kodus ühe rätiku, Malle aga 2. Kui palju kulus nendel lõnga, kui ühele rätikule kulus 300 g lõnga?

944. Linnaraamatukogu organiseeris kolhooside jaoks kaks 300-raamatulist ja kaks 200-raamatulist haruraamatukogu. Kui palju oli nendes haruraamatukogudes raamatuid kokku?

$$945. \quad 500 \times 2 \quad 300 + 70 \quad 72 : 24 \times 16 \quad 27 + 38$$

$$400 \times 2 \quad 520 - 20 \quad 70 : 5 \times 6 \quad 36 + 48$$

$$300 \times 3 \quad 680 - 600 \quad 56 : 28 \times 45 \quad 56 - 27$$

946. Telliskivitehases töötas 300 töolist. Pärast tehase laiendamist tõusis töoliste arv kolmekordseks. Kui palju suurenes töoliste arv tehases pärast tehase laiendamist?

947. Töölisasulas elab 1000 inimest; nendest 200 on naised, lapsi ja noorukeid on aga 3 korda rohkem kui naisi, ülejäänud on mehed. Kui palju on asulas mehi?

948. Kui palju sajalisi on järgmistes arvudes: 600; 900; 200; 400; 700; 500; 300; 800; 1000.

949. Lahendage peast: Lahendage kirjalikult:

200 : 2	400 : 2	800 : 2	700 : 7	800 : 4
300 : 3	600 : 2	900 : 3	600 : 3	1000 : 2
500 : 5	600 : 3	800 : 4	900 : 9	1000 : 5

950. Metsatukas on 800 puud. Neljandiku puudest moodustavad pärnad ja kased. Pärni ja kaski on metsatukas aga võrdselt. Kui palju on metsatukas pärni ja kui palju kaski?

951. Postilennuk lendas 2 tunniga 600 km. Mitu kilomeetrit lendab sama postilennuk 3 tunniga?

952. Metsapäeval istutati asulasse 600 pärna, pupleid kolm korda vähem kui pärni, kaski aga 100 võrra vähem kui pupleid. Mitu puud üldse istutati asulasse?

953. $100 \times 6 : 2$ $(400 + 400) : 8$ $(600 + 300) : 3$
 $100 \times 4 : 2$ $(300 + 300) : 3$ $(200 + 600) : 4$
800 kg : 4   900 rbl. : 3   400 km : 2

954. $38 + 6$ $26 + 30$ $58 - 30$ $x + 46 = 72$
 $67 - 6$ $50 + 28$ $47 - 25$ $x - 54 = 18$
 $54 - 9$ $46 + 52$ $62 - 30$ $x - 30 = 64$
 $90 - 9$ $67 + 28$ $70 - 24$ $9 + x = 55$

955. 7×6 8×7 9×5 $35 : 7$ $28 : 7$
 4×9 9×8 7×7 $42 : 6$ $36 : 9$
 6×8 7×4 9×9 $63 : 9$ $32 : 4$
 9×7 8×5 8×8 $56 : 8$ $40 : 8$

956. $72 : 6$ 13×7 23×4 $90 : 6$ $81 : 27$
 $68 : 4$ 12×8 36×2 $70 : 5$ $72 : 24$
 $84 : 6$ 15×6 32×3 $84 : 4$ $80 : 16$
 $96 : 8$ 18×5 48×2 $60 : 4$ $66 : 22$

957. $84 : 4$ $85 : 17$ $90 : 15$ $7 \times 9 : 21$
 $63 : 3$ $76 : 19$ $91 : 13$ $8 \times 8 : 32$
 $48 : 4$ $90 : 18$ $87 : 29$ $6 \times 9 : 27$
 $36 : 3$ $99 : 33$ $68 : 17$ $7 \times 8 : 14$

958. $6 \times 8 : 3 + 54 - 36$ $56 : 7 \times 12 - 40 + 44$
 $5 \times 9 : 3 + 78 - 53$ $72 : 8 \times 11 - 45 + 18$
 $8 \times 8 : 4 + 56 - 48$ $63 : 9 \times 13 - 59 + 68$
 $9 \times 9 : 3 + 27 - 40$ $45 : 9 \times 14 - 49 + 56$

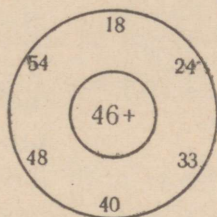
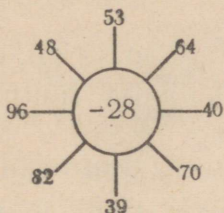
959. $x + 27 = 52$ $38 + x = 70$ $x - 53 = 29$
 $x + 45 = 90$ $46 + x = 62$ $x - 72 = 18$
 $x + 50 = 86$ $30 + x = 84$ $x - 25 = 37$

960. Harjutage kiiresti peast arvutama:

1) $4 \times 4 \times 5 : 2 : 8$ $4 \times 4 \times 4 : 8 : 8$ $6 \times 6 \times 2 : 4$
 $3 \times 3 \times 3 \times 3 : 9$ $5 \times 5 \times 3 : 5 : 5$ $7 \times 7 \times 2 : 7$

- 2) $51 : 17$ $90 : 15$ $60 : 12$ 13×6 18×4
 $96 : 16$ $87 : 29$ $85 : 17$ 24×3 29×3
- 3) 14×7 6×12 $69 : 3$ $68 : 4$ $78 : 6$
 25×4 6×17 $84 : 4$ $42 : 3$ $85 : 5$

961. Lahendage harjutused jooniste järgi:

962. Kui palju on tuhandelises sajalisi? kümnelisi?
 Kui palju on üldse kümnelisi arvudes: 320; 630; 700?
 Kui palju on üldse ühelisi arvudes: 54 kümnelist;
 46 kümnelist; 83 kümnelist; 78 kümnelist?

Kui palju on ühelisi, kümnelisi ja sajalisi arvudes:
 876; 324; 651; 907; 101; 222; 320?

963. Mitu kopikat on: 7 rubla? 9 rubla? 4 rubla?
 5 rubla 30 kopikat? 6 rubla 40 kopikat?

Mitu sentimeetrit on: 8 meetrit? 6 meetrit? 2 meetrit?
 8 meetrit 50 sentimeetrit? 5 meetrit 50 sentimeetrit?

964. $300 + 50$ $760 - 60$ 100×8 $500 : 5$
 $600 + 75$ $835 - 35$ 200×2 $200 : 2$
 $500 + 6$ $948 - 8$ 400×2 $400 : 2$

965. $200 + 200$ $200 - 100$ 200×3 $600 : 3$
 $300 + 300$ $600 - 100$ 200×4 $900 : 3$
 $500 + 500$ $800 - 400$ 300×3 $800 : 4$

966. Õpilased istutasid 28 punase sõstra põõsast ja 16 põõsa võrra rohkem musta sõstra põõsaid. Mitu sõstra-põõsast istutasid õpilased üldse?

967. Aprillis oli 11 pilves ilma, vihmaseid 7 päeva võrra vähem, ülejäänud päevad olid päikesepaistelised. Mitu päikesepaistelist ilma oli aprillikuus?

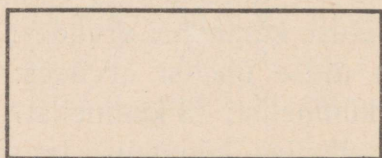
968. Koostage samasugune ülesanne oma kalendri järgi märtsi ja aprilli kohta.

969. Tüdruk joonistas maja. Missugused kujundid on sellel joonisel?

Joonistage maja nii, et joonisel oleks ristkülikuid, ruutusid, kolmnurk ja ring.

970. Vellole anti joonistada ristkülik, mille pikkus oleks 3 cm võrra suurem laiusest. Vello joonistas niisuguse ristküliku:

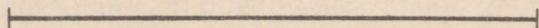

Kontrollige, kas Vello joonistas ristküliku õigesti.

971. Vilma ja Helga vaidlesid, kummal on parem silmamõõt. «Juurviljaaia nurgast männini,» ütles Vilma, «on 40 m.» — «Ei,» ütles Helga, «juurviljaaia nurgast männini on 30 m.» Seejärel mõõtsid nad mõõdulindiga selle vahemaa ja said 36 m. Kellel on parem silmamõõt? Kui palju eksis Vilma? kui palju Helga?

972. Määrake silma järgi, mitu sentimeetrit on see joon pikk.

Kontrollige mõõtmisega.

973. Metsapäeval istutasid õpilased 28 kaske ja 32 pärna. Nendest 4 puud ei läinud kasvama. Mitu puud läks kasvama?

974. Ühes pakis oli 60 g seemneid, teises 8 g võrra vähem. Esimesest pakist võeti ära 34 g seemneid, teisest 20 g. Kumba pakki jäi seemneid rohkem järele ja mitu grammi rohkem?

975. Kaks meeskonda viskavad rõngast üle nõöri. Selleks et võita, tuleb saavutada 50 punkti. Mängu algul oli ühel meeskonnal 28 punkti, teisel 32 punkti. Seejärel saavutas esimene meeskond veel 18 punkti, teine aga 15 punkti. Mitu punkti on nüüd kummalgi meeskonnal vaja mängu võitmiseks?

976. Pioneerirühmas oli 33 pioneeri. Esimesel mail võeti pioneeriks veel mõned lapsed ja nüüd on rühmas 42 pioneeri. Mitu last võeti esimesel mail pioneeriks?

977. Tänavaaäres kasvas 60 kaske. Kui istutati veel mõned kased, siis oli neid 96. Mitu kaske istutati?

978. Traadirullist lõigati ära algul 18 m, seejärel veel 24 m. Pärast seda jäi rulli veel 30 m traati. Mitu meetrit traati oli üldse rullis?

979. Tehas saatis kolhoosi 18 heinaniidumasinat, viljaniidumasinaid 3 korda rohkem kui heinaniidumasinat, vihusidumismasinat aga 2 korda vähem kui heinaniidumasinat. Mitu põllutöömasinat saatis tehas kolhoosi?

980. Ühele maatükile pandi maha 6 kotti kartuleid, teisele 5 kotti. Mõlemalt maatükilt saadi 9 korda rohkem kartuleid kui pandi maha. Mitu kotti saadi kartuleid rohkem kui pandi maha?

981. Mängumurul oli 60 last. Nendest 18 last õppis laule, 16 joonistasid ja kleepisid, ülejäänud mängisid aga palli, kusjuures nad olid jaotunud võrdselt kahte meeskonda. Mitu mängijat oli kummaski meeskonnas?

982. Autobaasis oli 6 sõiduautot ja 19 veoautot. Aasta jooksul sai autobaas juurde 5 sõiduautot ja 14 veoautot.

Mitu korda oli nüüd veoautosid baasis rohkem kui sõiduautosid?

983. Matka jooksul läbisid lapsed 96 km. Neljandiku teest sõitsid nad paadis, ülejäänud teosa aga aurikuga. Mitu korda oli laevaga läbitud tee pikem paadiga läbitud teest?

984. Ekskursioonil korjas Leena 80 maikellukest, Peeter 90. Leena tegi 16-st maikellukesest ühe kimbu, Peeter aga 18-st maikellukesest. Kumb sai rohkem lillekimpe?

985. 1) Teise klassi õpilased kirjutasid seinalehte 6 väikest artiklit: kolmes artiklis oli igaühes 8 rida, kahes kummaski 9 ja ühes 6 rida. Mitu rida oli kõigis artiklites kokku?

2) Kõik need artiklid paigutati seinalehte veergudesse, igas veerus 12 rida. Mitu veergu saadi?

986. Varem laadisid töölised käsitsi kahelt veoautolt tsemendi maha 70 minutiga, nüüd aga elektri abil neljalt veoautolt 28 minutiga. Mitu korda vähem aega kulus nüüd ühe veoauto tühjendamiseks?

987. 1) Mõtelge ja lahendage ülesanne, kus tuleb 80 kg jagada neljaks võrdseks osaks.

2) Koostage ja lahendage ülesanne, kus tuleb leida, mitu korda 4 kg sisaldub 80-s kilogrammis?

988. Ühe salga pioneerid korjasid 28 kg käbisid, teise salga pioneerid 6 kg võrra vähem.

Esitage küsimus nii, et: 1) ülesanne lahenduks ühe tehtega; 2) ülesanne lahenduks kahe tehtega.

989. Esimeseks maiks kinkisid šefid lasteaiale 3 võrkpalli, 20 rbl. tükk, ja 4 laste-jalgratast. Kui palju maksis üks jalgratas, kui kogu kingitus maksis 460 rbl.?

990. Kolhoosis oli möödunud aastal 200 lüpsilehma. Käesoleval aastal on neid 100 võrra rohkem, aasta pärast suureneb aga lüpsilehmade arv veel 100 võrra. Mitu lüpsilehma on kolhoosis aasta pärast?

991. Töölisel oli hoiukassas teatud hulk raha. Kui ta viiks sinna veel 300 rbl., siis oleks tal hoiukassas 800 rbl. Kui palju raha oli töölisel hoiukassas?

992. Katselapile toodi istutamiseks 600 marjapõõsaistikut kuues ühesuguses kastis. 4 kasti istikuid istutati uue meetodi järgi. Kui palju marjapõõsaistikuid istutati uue meetodi järgi?

993. Jaan läks kodunt raamatukokku. Kodunt raamatukoguni on 400 m (vaata joonist). Kui Jaan oli poole teed ära käinud, pöördus ta koju tagasi unustatud raamatule järele ja seejärel läks uuesti raamatukokku. Mitu meetrit käis Jaan üleliia?

matukoguni on 400 m (vaata joonist). Kui Jaan oli poole teed ära käinud, pöördus ta koju tagasi unustatud raamatule järele ja seejärel läks uuesti raamatukokku. Mitu meetrit käis Jaan üleliia?

994. Evi kulutab kuus ... vihikut, ... pliiatsit, ... sulge. Vihik maksab ... kop., pliiats ... kop., sulg ... kop.

Mõtlege arvud, küsimus ja lahendage ülesanne.

995. Koostage samasugune ülesanne oma kulutuste kohta.

996. Oljale õmmeldi uus kleit. Kui palju maksis kleit?

Arvestus. Kleidile kulus ... meetrit riiet ... rubla meeter, ... meetrit paela ... rubla meeter, ... nõöpi ... nõöpi. Õmblemine maksab ... rubla.

997. Klassi õpilastest oskasid aasta algul õmmelda nõöpe ette ja riidetriipe külge 3 poissi ja 8 tüdrukut. Aasta lõpul oskasid seda teha juba 9 poissi ja 24 tüdrukut. Mitu korda suurenes õmmelda oskavate laste arv?

998. Mõtelge eelmisega sarnane ülesanne.

999. Aasta algul oskasid ilma veata kirjutada 13 õpilast. Aasta keskel oli selliseid õpilasi 8 võrra rohkem, aasta lõpul oli neid aga veelgi 5 võrra rohkem. Mitu korda suurenes aasta lõpuks, aasta algusega võrreldes, nende õpilaste arv, kes kirjutasid ilma veata?

1000. Mõtelge eelmisega sarnane ülesanne.

1001. Kooli parimatele õpilastele osteti kingituseks 12 raamatut, 6 rbl. tükk, ja mõned albumid, 7 rbl. tükk. Kogu ostu eest maksis kool 100 rbl. Kui palju osteti albumeid?

1002. Klassis on 42 õpilast. Järgmisesse klassi üleviimisel autasustati kolmandikku õpilastest kiituskirjaga, kuuendikku kingitustega. Mitut õpilast autasustati üldse?

1003. Suvine koolivaheaeg algab 20. mail ja lõpeb 31. augustil. Mitu päeva kestab suvine koolivaheaeg?

1004. «Kuidas sa tahad veeta suvise koolivaheaja?» küsis ema Jürilt.

Jüri ütles: «Ma tahan esimese juunini olla kodus, juuni esimese poole aga vanaema juures külas, teise poole tädi Veera juures. Juuli tahan veeta pioneerilaagris. Augustis tahan ühe nädala olla isaga kolhoosis viljakoristustöödel (Jüri isa on autojuht), ülejäänud aja veeta aga kodus ja valmistuda kooliminekuks.»

Emä nõustus poja sooviga.

Arvutage, mitu päeva tahtis Jüri olla üldse kodus? vanaema juures? tädi juures? pioneerilaagris?

Tabelid peastarvutamiseks

I.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	3	12	23	33	40	52	64	73	82	95
B	1	16	25	31	42	55	60	74	80	100
D	5	11	20	34	45	51	69	72	84	95
E	0	19	27	32	41	59	61	76	89	92
G	7	14	29	36	49	53	67	79	87	98
H	2	17	21	30	47	58	62	78	86	96
I	4	10	28	39	48	56	65	70	88	91
J	6	18	24	38	46	50	63	77	81	99
K	8	15	22	35	43	57	68	71	83	94
L	9	13	26	37	41	54	66	75	85	90

II.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

SISUKORD.

Esimeses klassis läbivõetu kordamine 3

Esimene sada.

Liitmine ja lahutamine üleminekuta ühest kümnest teise	11
Liitmine ja lahutamine üleminekuga ühest kümnest teise	25
Mahutusjagamine	34
Osa leidmine arvust	39
Korrutamise- ja jagamistabel	40
Mittetabeliline korrutamine	93
Mittetabeliline jagamine	98
Ajamõõdud	108

Esimene tuhat.

Numeratsioon	112
Neli tehet täissadadega	120
Aasta jooksul läbivõetu kordamine	124

A. С. Пчёлко, Г. Б. Поляк.

Арифметика. Учебник для 2 кл.

На эстонском языке.

Эстонское Государственное Издательство.

Таллин, Пярну маantee 10.

Toimetaja R. Siirak

Tehniline toimetaja A. Ruutsoo

Korrektorid A. Sepp ja L. Visnap

Ladumisele antud 28. XII 1956. Trükkimisele antud 26. III 1957. Trükiarv

15 000. Paber 60×92, 1/16. Trükipoognaid 8,25. Arvutuspoognaid 5,47.

Trükikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk 40/42. Tellimise nr. 4434.

Hind rbl. 1.05

Rbl. 1.05

A
21449

7690045

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00769004 5